

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

YARATICI DRAMA YÖNTEMİNİN KULLANIMINA İLİŞKİN
SINIF ÖĞRETMENLERİNİN TUTUMLARININ İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Mehmet Ali AKKALE

İlköğretim Anabilim Dalı
İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Programı

Eylül/2021

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

YARATICI DRAMA YÖNTEMİNİN KULLANIMINA İLİŞKİN
SINIF ÖĞRETMENLERİNİN TUTUMLARININ İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Mehmet Ali AKKALE

(Y1912.260003)

İlköğretim Anabilim Dalı
İlköğretim Sınıf Öğretmenliği Programı

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Dilek ÖZALP

Eylül/2021

ONAY SAYFASI

ONUR SÖZÜ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Yaratıcı Drama Yönteminin Kullanımına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Tutumlarının İncelenmesi” adlı çalışmanın, tezin proje safhasından sonuçlanmasına kadarki bütün süreçlerde bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın yazıldığını ve yararlandığım eserlerin Kaynakça’ da gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve onurumla beyan ederim. (20/09/2021).

Mehmet Ali AKKALE

ÖNSÖZ

Araştırma sürecim boyunca yapıcı eleştirileri, yardımları ve sabrıyla desteğini her zaman hissettiren çok kıymetli danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Dilek ÖZALP'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Verilerin toplanması aşamasında yardımlarını esirgemeyen okul yöneticilerine ve araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerine teşekkür ederim.

Yüksek lisans öğrenimin ve tez çalışmam boyunca sürekli bilgi alışverişi yaptığım, beni her koşulda dinleyen ve destekleyen arkadaşlarım Fatih KARABOĞA'ya, Dr. Serbay DURMAZ'a ve Ahmet GENİŞ'e teşekkür ederim.

Son olarak hayatım boyunca maddi ve manevi desteklerini benden esirgemeyen, bütün çalışmalarımda yanımda olan aileme sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Eylül, 2021

Mehmet Ali AKKALE

YARATICI DRAMA YÖNTEMİNİN KULLANIMINA İLİŞKİN SINIF ÖĞRETMENLERİNİN TUTUMLARININ İNCELENMESİ

ÖZET

Bu araştırma, yaratıcı drama yönteminin kullanımına ilişkin sınıf öğretmenlerinin tutumlarını belirlemek ve çeşitli değişkenler açısından incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın örneklemi, rastgele olmayan uygun örneklem seçme yöntemi ile belirlenmiş olup, 2020-2021 eğitim-öğretim yılında İstanbul ilinde, devlet ilkokullarında görev yapan 395 ve özel ilkokullarda görev yapan 21 olmak üzere toplam 416 sınıf öğretmeninden oluşmaktadır. Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden, tarama modellerinden biri olan kesitsel tarama modeli ile desenlenmiştir. Demografik bilgi formu aracılığıyla sınıf öğretmenlerinin kişisel bilgileri elde edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama yöntemi ile ilgili tutumlarını tespit etmek için, Gülbahar ve Saylan (2019) tarafından geliştirilen “Yaratıcı Drama Yönteminin Etkisi ile İlgili Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Elde edilen verileri analiz etmek ve yorumlamak için SPSS 22 paket programı kullanılarak normallik testi yapılmıştır. Test sonucunda normal dağılım gösteren veriler, tek yönlü varyans analizi (ANOVA) ve bağımsız örneklem t-testi ile analiz edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin ölçeğin genelinden, öğretmen ve öğretme/öğrenme süreci ile öğrenciye etkisi alt faktörlerinden aldıkları puana göre çok yüksek düzeyde tutuma sahip oldukları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, görev yaptığı kurum, eğitim düzeyi, okuttuğu sınıf düzeyi, yaratıcı drama eğitimi aldıkları kurum, yaratıcı drama eğitimi kur çalışmalarına ya da diğer düzeyde eğitimlere katılmaları değişkenlerine göre yaratıcı drama yöntemi ile ilgili tutum puanları arasında anlamlı farklılık olmadığı belirlenmiştir. Öğretmenlerin okuttuğu sınıf mevcudu ve yaratıcı drama eğitimine katılma-katılmama değişkenine göre yaratıcı drama yöntemi ile ilgili tutum puanları arasında anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçları, literatürde yapılan çalışmalar ile karşılaştırılıp değerlendirilmiş ve birbirini destekler nitelikte olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu

araştırma sonuçlarına göre uygulayıcılara ve araştırmacılara yaratıcı drama yöntemi ile ilgili önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Yaratıcı drama, tutum, sınıf öğretmenleri, nicel araştırma, tarama yöntemi.

INVESTIGATION OF ELEMENTARY SCHOOL TEACHERS’ ATTITUDES TOWARD THE USE OF CREATIVE DRAMA METHOD

ABSTRACT

This research was carried out to determine the attitudes of elementary school teachers regarding the use of creative drama method and to examine them in terms of various variables. The sample of the study was determined by convenience sampling, which is not random, and consists of a total of 416 elementary school teachers in the province of Istanbul in the 2020-2021 academic year, including 395 working in public schools and 21 working in private schools. The research was designed with the cross-sectional survey model, which is one of the quantitative research methods. Personal information of elementary school teachers was obtained through the demographic information form. In order to determine the attitudes of elementary school teachers about the creative drama method, the “Attitude Scale Related to The impact of The Creative Drama Method” developed by Gulbahar and Saylan (2019) was used. A normality test was performed using the SPSS 22 package program to analyze and interpret the obtained data. Normally distributed data were analyzed with one-way analysis of variance (ANOVA) and independent samples t-test. It has been determined that elementary school teachers have a very high level of attitude according to the score they received from the overall scale, the sub-factors of the teacher and the teaching/learning process and their influence on the student. The results indicated that there was no significant difference between the attitude scores of the teachers regarding the use of the creative drama method according to the variables of gender, age, professional seniority, the institution they work in, the education level, the class level they teach, the institution where they receive creative drama education, their participation in creative drama training courses or other trainings. The results also indicated that there was a significant difference between the attitude scores related to the use of the creative drama method according to the

class size that the teachers taught and the variable of participating or not participating in creative drama education. The results of the research were compared and evaluated with the studies in the literature and it was concluded that they support each other. According to the results of this research, suggestions were made to the practitioners and researchers about the effect of the creative drama method.

Keywords: Creative drama, attitude, elementary school teachers, quantitative research, cross-sectional survey method.

İÇİNDEKİLER

ONUR SÖZÜ	ii
ÖNSÖZ.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR	xi
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	xiv
I. GİRİŞ.....	1
A. Araştırmanın Amacı	4
B. Araştırmanın Problemi.....	4
C. Araştırma Soruları	5
D. Araştırmanın Önemi	6
E. Araştırmanın Sınırlılıkları	7
F. Varsayımlar	7
G. Tanımlar	8
II. LİTERATÜR TARAMASI	9
A. İlköğretim Öğretim Programları.....	9
B. Öğretim Sürecinde Kullanılan Öğretim Yöntem ve Teknikler.....	10
C. Drama	14
1. Yurt Dışında Dramanın Tarihsel Gelişimi.....	15
2. Ülkemizde Dramanın Tarihsel Gelişimi	16
3. Drama Türleri	17
a. Psiko drama	17
b. Sosyo drama	18
c. Eğitici drama	18
d. Yaratıcı drama	18
4. Yaratıcı Dramanın Yararları ve Önemi	20

a. İlköğretimde Drama	21
5. Yaratıcı Drama Yöntemi ile İlgili Kavramlar	21
a. Yaratıcılık	21
b. Oyun	22
c. İletişim	23
d. Etkileşim	23
6. Yaratıcı Drama Sürecinin Aşamaları	23
a. Isınma ve rahatlama çalışmaları	24
b. Oyun	25
c. Canlandırma	25
d. Oluşum	25
e. Değerlendirme –tartışma	26
7. Yaratıcı Drama Sürecinin Temel Öğeleri	26
a. Drama lideri	27
b. Katılımcı grubu	28
c. Mekân	28
d. Konu	29
8. Yaratıcı Dramada Kullanılan Teknikler	29
D. Tutum	31
1. Tutumların Oluşumu	31
E. Yaratıcı Drama ile İlgili Araştırmalar	32
1. Öğretmenlerin Yaratıcı Drama ile İlgili Tutumları Üzerine Yapılan Araştırmalar	32
2. Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Drama ile İlgili Tutumları Üzerine Yapılan Araştırmalar	33
3. Öğretmenlerin Yaratıcı Drama Yöntemi ile İlgili Görüşleri ve Yaratıcı Drama Yönteminin Derslerde Kullanımına Yönelik Yapılan Araştırmalar	35
4. Yaratıcı Drama Yönteminin, Öğrencilerin Türkçe Derslerine Yönelik Tutumlarına Etkisi ile İlgili Yapılan Araştırmalar	37
5. Yaratıcı Drama Yönteminin, Öğrencilerin Dil ve İletişim Becerilerine Yönelik Başarı Düzeylerine Etkisi ile İlgili Yapılan Araştırmalar	38
6. Yaratıcı Drama Yönteminin, Öğrencilerin Diğer Derslerine Yönelik Başarı Düzeylerine Etkisi ile İlgili Yapılan Araştırmalar	39

III. YÖNTEM	41
A. Araştırmanın Modeli	41
1. Araştırmanın Evren ve Örneklemi.....	41
B. Veri Toplama Araçları	43
1. Demografik Bilgi Formu	43
2. Yaratıcı Drama Yönteminin Etkisi ile İlgili Tutum Ölçeği	44
C. Araştırmanın Uygulama Süreci	46
D. Verilerin Analizi	46
IV. BULGULAR	48
A. Araştırmanın Birinci Sorusuna Ait Bulgular	48
1. Araştırmanın Birinci Alt Problemi ile İlgili Bulgular.....	49
2. Araştırmanın İkinci Alt Problemi ile İlgili Bulgular	50
3. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemi ile İlgili Bulgular	51
4. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemi ile İlgili Bulgular.....	52
5. Araştırmanın Beşinci Alt Problemi ile İlgili Bulgular.....	53
6. Araştırmanın Altıncı Alt Problemi ile İlgili Bulgular.....	54
7. Araştırmanın Yedinci Alt Problemi ile İlgili Bulgular	55
8. Araştırmanın Sekizinci Alt Problemi ile İlgili Bulgular	57
9. Araştırmanın Dokuzuncu Alt Problemi ile İlgili Bulgular	58
10. Araştırmanın Onuncu Alt Problemi ile İlgili Bulgular	60
V. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	61
A. Sonuç ve Tartışma	61
B. Öneriler	70
VI. KAYNAKÇA	71
EKLER	83
ÖZGEÇMİŞ	90

KISALTMALAR

MEB : Milli Eğitim Bakanlığı

vd. : ve diğçerleri

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 1	Araştırmanın Örneklemine Oluşturan Sınıf Öğretmenlerine İlişkin Kişisel Veriler	42
Çizelge 2	Yaratıcı Drama Yöntemine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geneli ve Alt Faktörlerine Ait Cronbach Alpha Güvenirlik Sonuçları	45
Çizelge 3	Araştırmada Elde Edilen Veriler İçin; Yaratıcı Drama Yöntemine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geneli ve Alt Faktörlerine Ait Cronbach Alpha Güvenirlik Sonuçları	45
Çizelge 4	Sınıf Öğretmenlerinin Ölçeğin Alt Boyutlarından ve Ölçeğin Genelinden Elde Edilen Puanlarının Normal Dağılımı ile İlgili Çarpıklık ve Basıklık Değerleri	47
Çizelge 5	Yaratıcı Drama Yönteminin Kullanılması ile ilgili Sınıf Öğretmenlerinin Tutum Seviyelerine Ait Betimsel İstatistikler	48
Çizelge 6	Sınıf Öğretmenlerinin Tutum Seviyelerinin, Cinsiyetlerine Göre Anlamlı Farklılığına İlişkin Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları...	49
Çizelge 7	Sınıf Öğretmenlerinin Tutum Seviyelerinin, Yaşlarına Göre Anlamlı Farklılığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	50
Çizelge 8	Sınıf Öğretmenlerinin Tutum Seviyelerinin, Mesleki Kıdemlerine Göre Anlamlı Farklılığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları.....	51
Çizelge 9	Sınıf Öğretmenlerinin Tutum Seviyelerinin, Görev Yaptıkları Kuruma Göre Anlamlı Farklılığına İlişkin Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları	52
Çizelge 10	Sınıf Öğretmenlerinin Tutum Seviyelerinin, Eğitim Düzeylerine Göre Anlamlı Farklılığına İlişkin Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları...	53
Çizelge 11	Sınıf Öğretmenlerinin Tutum Seviyelerinin, Okuttukları Sınıf Düzeylerine Göre Anlamlı Farklılığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	54
Çizelge 12	Sınıf Öğretmenlerinin Tutum Seviyelerinin, Okuttukları Sınıf Mevcuduna Göre Anlamlı Farklılığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi ve Tukey Analizi Sonuçları.....	55
Çizelge 13	Sınıf Öğretmenlerinin Tutum Seviyelerinin, Yaratıcı Drama Eğitimine Katılma-Katılmama Durumu Değişkenine Göre Anlamlı Farklılığına İlişkin Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları	57
Çizelge 14	Sınıf Öğretmenlerinin Tutum Seviyelerinin, Yaratıcı Drama Eğitimi Aldıkları Kuruma Göre Anlamlı Farklılığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları	58

Çizelge 15	Sınıf Öğretmenlerinin Tutum Seviyelerinin, Yaratıcı Drama Eğitimi Alma Düzeyine Göre Anlamlı Farklılığa İlişkin bağımsız örneklem t-testi Analizi Sonuçları.....	60
------------	--	----

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1	Drama türleri	17
Şekil 2	Yaratıcı drama yöntemi ile ilgili kavramlar	21
Şekil 3	Yaratıcı drama sürecinin aşamaları	24
Şekil 4	Yaratıcı drama Sürecini oluşturan öğeler	27

I. GİRİŞ

Eğitim-öğretimin başarıya ulaşmasında öğretim programı ve uygulamalarının rolü ve önemi oldukça büyüktür. İhtiyaçlar göz önünde bulundurularak, bilimsel bir bakış açısı ile gereken koşullar sağlanmalı ve öğretim planlanmalıdır. Yapılan çalışmalarda ve etkinliklerde başarıya ulaşmak için etkili ve işlevsel bir öğretim programına ihtiyaç duyulur (Özenç, 2018). Yapılandırmacı yaklaşıma uygun yenilenen Türkçe dersi öğretim programında temel olarak öğrencilerin okuma, yazma, dinleme, konuşma sözel ve yazılı ifade becerilerinin gelişmesi amaçlanmış, bunun için ise birçok yöntemden faydalanılması gerektiği belirtilmiştir. Kullanılacak öğretim yöntemleri, öğrencilerin derste öğrendiklerini çevresi ile paylaşabileceği uygulamaya dönük etkinlik ve çalışmalara yönlendirmelidir (MEB, 2018). Öğretmenlerin de bu yöntem ve teknikleri uygulayacak gerekli alan bilgisine ve donanımına ihtiyacı vardır. Aynı zamanda öğretmenler bilimsel araştırmaları, teknolojiyi ve çağın gerekliliklerini yakından takip eden bireyler olmalıdır (Akınoğlu, 2018). Öğrencinin, öğrenmenin merkezinde yer aldığı bu süreçte, değişen öğretim programında öğretmenin rolü öğrenciye yol göstermek, ona rehberlik etmektir. Bu bağlamda öğretmenin sorumluluğu daha da artmış ve daha fazla alan bilgisine ihtiyaç duymuştur (Güneş, 2013).

Geleneksel anlayışın yerini çağdaş öğrenme ve öğretme yaklaşımlarına bıraktığı günümüzde, öğretmenler öğrenme ve öğretme süreçlerinde, öğrencilerin ilgi, yetenek ve ihtiyaçları doğrultusunda dersin niteliğine göre farklı öğretim yöntem ve tekniklerini kullanma olanağına sahiptir. Öğretmenler dersin kazanımları doğrultusunda yöntem ve teknik belirleyebilmeli ve birçok öğretim yöntemine hâkim olup, kullanabilmelidir (Demirel, 2011). Aynı zamanda öğretmenler, objektif, açık görüşlü, fikir ve düşüncelere karşı hoşgörülü, öğrencilerin ilgi, beklenti ve ihtiyaçlarını gözetken, ileri görüşlü, karşılaştığı problemlere bilimsel yöntemlerle çözüm arayan, bireysel farklılıklara saygılı ve bu farklılıkları dikkate alan, değişim ve gelişime açık, teknolojiyi yakından takip eden, çağdaş, araştırmacı, bir kişiliğe sahip olmalıdır (Çelikten ve Can, 2003).

Öğrencinin öğrenme hızının en yüksek olduğu, gelişmeye ve değişmeye en açık olduğu dönem ilköğretim yıllarıdır. Bu yüzden öğrencilerin ilgi, yönelim ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak, onların gelişim düzeylerine uygun öğretim programları hazırlanıp, uygulanmalıdır (Duman, 2004). Derse ve dersin konusunun özelliğine göre öğretim sürecine uygun öğretim yöntemi seçilir. Dersin kazanımları doğrultusunda bazen bir yöntem yetersiz kalabilir. Bu durumda birkaç yöntem bir arada kullanılabilir. Farklı öğretim yöntemleri, öğrencilerin dikkatini çekip dersi daha eğlenceli hale getirir ve yapılan öğretimin kalıcı hale gelmesini sağlar. Öğrenme-öğretme sürecinde farklı yöntemleri kullanmak öğrencilerin ders başarısına olumlu yönde katkı sağlayacaktır (Sever, 2008). Özellikle ilköğretim döneminde öğrencilerin, kültürel gelişimi, toplumsal ilişkilerinin gelişimi ve kendi çizgisinin ötesine geçebilmesi hedeflenir. Bu dönemde toplumsal ve kültürel ilişkilerinin temeli olan anadil eğitiminde Türkçe dersi çok önemlidir (Belet ve Yaşar 2013).

Yapılandırmacı yaklaşım temelinde hazırlanan ilköğretim programlarında da bilgi öğrencilere direk sunulmaz. Öğretmenler öğrencinin bilgiye ulaşması için süreci yönetir, derse uygun şekilde öğretim yöntemleri belirleyerek onlara rehberlik eder (Yıldırım ve Erdoğan, 2016). Öğrencilerin ön bilgilerini kullanarak, yeni öğrenmelerini anlamlandırdığı, öğrenme sürecine aktif katıldığı, proje yöntemi, problem çözme tekniği, beyin fırtınası tekniği, dramatizasyon tekniği, rol oynama, yaratıcı drama yöntemi yapılandırmacı yaklaşıma uygun öğretim yöntem ve tekniklerindendir (Aykaç ve Ulubey, 2008). Yapılandırmacı yaklaşımın temelinde, Türkçe öğretim programı uygulamalarında, özellikleri ve aşamaları bakımından yaratıcı drama yöntemi kullanılabilecek güçlü bir yöntemdir. Isınma, doğaçlama ve değerlendirme süreçlerine sahip olan yaratıcı drama yöntemi öğrencilerin dil becerilerinin, okuma ve yazma becerilerinin, dinleme ve konuşma becerilerinin gelişimi için etkin öğrenme ortamı sağlar (Erdoğan, 2013).

Drama, kişilerin kendi deneyimlerinden, duygularından ve yaşamlarından yola çıkarak, bireysel ya da grup halinde bir durumu, bir yaşantıyı, bir düşüncüyü somut ya da soyut bir kavramı rol oynama, canlandırma gibi tekniklerden faydalanarak kendini ifade ettiği anlamlandırma sürecidir (San, 1996). Drama, Hornbrook'a göre hem eğitsel alanlarda okullarda hem de estetik yönüyle sanatsal alanlarda kullanılmaktadır. İngiltere'de öğrenciler hem estetik alanların eğitiminde hem de disiplinlerin öğretiminde drama eğitimlerinden faydalanmaktadırlar (Hornbrook,

1991). Dorothy Heathcote'a göre drama, hikâyelerin tekrarlanmadığı, insanların karşılaştığı bir durum ve sınırı olmayan bir tutkudur. Bireyler kendilerinde değişiklik yaratan, karşılaştıkları bu olgu ve durumlarla baş etmeyi öğrenir. Drama ona göre lider ve katılımcılardan oluşan bir grubun, bir konuyu, olayı, durumu ve ilişkilerini keşfetmeye yarayan bir araçtır (Adıgüzel, 2017).

Drama türlerinden biri olan yaratıcı drama, öğretim yöntemi olarak kullanıldığı gibi aynı zamanda kendi başına bir disiplin ve sanat eğitiminde kullanılan bir araçtır. Yaratıcı drama alanında birçok araştırma yapılmıştır. Çağdaş öğretim yöntemleri arasında yer alan ve uzun süredir güncelliğini koruyan, eğitsel, sosyolojik, psikolojik ve yaşamın içindeki birçok alanda kullanılan bir yöntemdir (Aral ve diğ., 2000). Yaratıcı drama yöntemi öğrencilere derslerini bir yaşantı olarak sunmaktadır. Bu yöntem, bir olay ya da durumu doğaçlama, rol oynama vb. teknikler ile öğrencilerin yaşamlarından yola çıkarak yaşıyormuş gibi canlandırmalarıdır. Etkileşimin yüksek olduğu farklı duyu alanlarını destekleyen, öğrenmenin kalıcılığını sağlayan bir yöntemdir (Adıgüzel, 2006). Bütün yaş grupları ile birçok mekânda herhangi bir metne ve materyale ihtiyaç duyulmadan yaratıcı drama çalışmaları yapılabilir. Yaratıcı drama uygulamaları, belirli kazanımlar doğrultusunda hazırlanan plan dâhilinde belirlenen aşamalar halinde gerçekleşir. Bu uygulamalarda kim, ne, nerede, niçin, nasıl, ne zaman sorularına yanıt aranır. Yaratıcı drama sürecinde tiyatral tekniklerin kullanıldığı gibi yöntemin kendine has teknikleri de yer almaktadır. Katılımcı yaş grupları, işlenen konuya, içeriğe, bulunulan yere, olay ve durumların yapısına göre farklı teknikler kullanılabilir (Adıgüzel, 2017). Öğrenciler yaratıcı drama ile bir konuyu, olayı ya da durumu sürece aktif katılarak öğrenir. Kendi yaşantılarından yola çıkarak ve duyu organlarını kullanarak bir durum ya da olay yaşanır, duygu ve düşüncelerini ifade eder (Üstündağ, 2018). Anaokullarında ve ilkokullarda, özellikle son zamanlarda Türkçe ve matematik derslerinde yaratıcı drama uygulamaları yapılmış ve bu derslerde öğrencilerin başarı düzeylerinin olumlu yönde arttığı belirlenmiştir (Özkan ve Tuğluk, 2018).

İnsanlar, yaşantıları sonucunda belli bir konu hakkında bir tutum sahibi olur. Edinilen tutum belli bir zaman aralığında devam eder. Birey, bir olay ya da durum ile ilgili çevresi ile ilişkilerini sahip olduğu tutuma göre düzenler. Öğrenme süreci devam ettikçe tutumlar değişir ve şekillenir. Bir olguya, kavrama ya da nesneye karşı oluşan tutum neticesinde objektif olmak zorlaşır. Olumlu ya da olumsuz tutum;

kavramları, olguları, nesneleri kıyaslama neticesinde oluşur. Tutumlar insanların davranışlarını olumlu ya da olumsuz yönde etkileyebilir (Tavşancıl, 2010). Bu bilgilerden hareketle tutumların, yaşantılar sonucu, yani sonradan oluştuğu için değişebilir bir yapıda olduğunu söyleyebiliriz. Günümüzde çağdaş eğitim-öğretim programlarında, öğrencilerin derste aktifliğinin yüksek düzeyde olduğu farklı disiplin, yöntem ve teknikler kullanılmaktadır. Öğrencilerin çevresi ile iletişim ve etkileşim düzeylerinin en yüksek olduğu ve kalıcı öğrenmelerini sağlayan yöntemlerden biri de yaratıcı drama yöntemidir. Öğretim sürecini yapılandıran öğretmenlerin de yaratıcı drama yöntemi ile ilgili alan bilgisi ve donanımına sahip olması, yönetime ilişkin tutumları öğretim sürecinin başarısını etkileyeceği düşünülmektedir.

A. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, yaratıcı drama yönteminin kullanılmasına ilişkin sınıf öğretmenlerinin tutumlarının ne düzeyde olduğunu belirlemek amaçlanmıştır. Aynı zamanda sınıf öğretmenlerinin cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, görev yaptığı kurum, eğitim düzeyleri, okuttukları sınıf düzeyleri, okuttukları sınıf mevcudu, yaratıcı drama eğitimine katılma-katılmama, yaratıcı eğitimi aldıkları kurum ve yaratıcı drama eğitimi alma düzeyi değişkenlerine göre tutum puanları arasında anlamlı farklılık olup olmadığını tespit etmek araştırmanın amaçları arasındadır.

B. Araştırmanın Problemi

İlköğretim programlarının temel hedefleri, yapılandırmacı yaklaşım temelinde öğrenciyi öğrenmenin merkezine alarak, bilgiye çevresi ile girdiği etkileşim sonunda öğrencinin kendisinin ulaşmasını sağlamaktır (MEB, 2018). Yaratıcı drama yöntemi öğrencilerin geçmiş yaşantılarından yola çıkılan, öğrencilerin derse etkin katılımını sağlayan, etkinlik temelli bir öğretim yöntemi oluşuyla yapılandırmacı yaklaşıma uygun, öğretmenin rehber olduğu bir öğretim yöntemidir (Aykaç ve Ulubey, 2008). Yaratıcı drama yöntemi, öğeleri, bileşenleri ve özellikleri ile yapılandırmacı yaklaşım temelinde öğretim programlarının amaçlarına ulaşması için uygun bir öğretim yöntemidir (Erdoğan, 2011). Öğretmenlerle yapılan araştırmalarda, öğretmenlerin derslerinde genellikle geleneksel öğretim yöntemlerini kullandığı, çağdaş öğretim yöntemleri üzerine yeterli bilgi, donanım ve alan bilgisine sahip

olmadığı ve derslerinde kullanmadığı dolayısıyla öğretmen yeterliliklerinden kaynaklanan sebeplerle öğretim programlarının hedeflerine ulaşılmasında zorluklar yaşandığı görülmüştür (Yılmaz, 2008; Gönen ve Kocakaya, 2006).

Farklı bir araştırmada, sınıf öğretmenlerinin lisans programında yer alan derslerinin genellikle teorik derslerden oluştuğu ve uygulamaya yönelik derslerin arttırılması gerektiği belirtilmiştir. Uygulamaya yönelik derslerinin az olmasından, geleneksel öğretim yöntemleri ile lisans eğitimi sürdürmeleri ve öğretim elemanlarının öğretmenlik tecrübesinin az olmasından dolayı lisans sürecinde mesleki yeterliliklerinin yeterince gelişmediğini düşünülmektedir (Kara vd. 2018). Öğretmen adaylarının yetersiz bir lisans eğitim süreci geçirmesinden dolayı öğretmenlik hayatlarında sorunlar yaşanacağı bu bağlamda eğitim öğretim sürecinin olumsuz etkileneceği belirtilmiştir (Sarı, 2015). İlgili literatür ve araştırmalar incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama yöntemi ile ilgili tutumları ve öğretmenlerin bu tutumlarının hangi kişisel özelliklerinden etkilendiği ile ilgili bir araştırma yapılmamıştır. Bu bilgiler ışığında yaratıcı drama yöntemi ile ilgili sınıf öğretmenlerinin tutumlarının ne düzeyde olduğu ve onların hangi demografik özelliklerinden etkilendiği araştırmanın problemi olarak belirlenmiştir.

C. Araştırma Soruları

- Yaratıcı drama yönteminin kullanımına ilişkin sınıf öğretmenlerinin tutumları ne düzeydedir?
- Yaratıcı drama yönteminin kullanımına ilişkin sınıf öğretmenlerinin;
 - Cinsiyet,
 - Yaş,
 - Mesleki kıdem,
 - Görev yaptığı kurum,
 - Eğitim düzeyi,
 - Okuttukları sınıf düzeyi,
 - Okuttukları sınıf mevcudu,
 - Yaratıcı drama eğitimine katılıp-katılmama,
 - Yaratıcı drama eğitimi aldıkları kurum,
 - Yaratıcı drama eğitimi alma düzeyi,

değişkenlerine göre tutum puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?

D. Araştırmanın Önemi

Yaratıcı drama yöntemi, öğrencilere ve öğretmenlere öğretim sürecinde ve birçok alanda fayda sağlamaktadır. Yaratıcı drama yöntemi ile öğrenciler çağdaş öğretim modellerinde olduğu gibi yaparak yaşayarak öğrenir. Ders sürecinde öğrencilerin dikkati çekilir ve doğru iletişim kanalları kurulur. Öğrencilerin empatik düşünme becerisini, hayal gücünü ve yaratıcılığını geliştiren yeni öğrenme ortamı sağlar (Aslan, 2014). Öğrenme-öğretme sürecinde öğrencilere kazandırılmak istenen davranışların öğretiminde kullanılan öğretim yöntemi oldukça önemlidir (Yeşil, 2004). Bireylerin yaratıcı ve özgün fikirlerini ortaya koymalarında, karşılaştıkları problem durumlarına farklı bakış açıları ile yeni çözümler üretmelerinde, yeni ortamlara uyum sağlamalarında yaratıcı drama oldukça etkili bir yöntemdir (Üstündağ, 2018). Türkçe dersi ile okuma, yazma, okuduğunu anlama ve akademik başarı arasında ilişki vardır. Diğer tüm disiplinlerin öğretiminin temelinde Türkçe dersi kullanılmaktadır. Bu nedenle Türkçe dersine olan tutum öğrencinin diğer derslerini de etkilemektedir (Ünal ve Köse, 2014). Derslerde yaratıcı drama yönteminin kullanılması ve dersin hedeflerine ulaşması, öğretmenin yeterli bilgiye, beceriye, öz yeterliliğe ve olumlu tutuma sahip olmasına bağlıdır (Kayıran, 2018).

Literatür çalışmalarına bakıldığında yaratıcı drama yönteminin kullanımının, farklı disiplinlerde öğrencilerin başarı düzeylerini ne yönde etkilediği, farklı bölümlerdeki öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin yaratıcı drama yöntemi ile ilgili tutumlarının incelendiği araştırmalar bulunsada, yaratıcı drama yönteminin kullanılmasına yönelik sınıf öğretmenlerinin tutumları üzerine bir araştırmaya rastlanılmamıştır. İlgili araştırmalar incelendiğinde, yaratıcı drama yöntemi ile yürütülen derslerde öğrencilerin akademik başarı düzeylerinin olumlu yönde arttığı ve kalıcı öğrenmelerini sağladığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu bağlamda yaratıcı drama yöntemine ilişkin olumlu tutuma sahip öğretmenlerin derslerinde bu yöntemi daha çok kullanacağı, dolayısıyla öğrencilerin başarı düzeylerinin olumlu yönde etkileneceği düşünülmektedir.

Bu bilgilerden hareketle, yaratıcı drama yönteminin kullanılmasına ilişkin sınıf öğretmenlerinin tutumlarının ne düzeyde olduğu, sınıf öğretmenlerinin yaratıcı yöntemi ile ilgili tutumları ve yönelimleri oldukça önemlidir. Geleneksel eğitim modellerinin ve yöntemlerinin geçerliliğini yitirdiği günümüzde çağdaş eğitim-

öğretim yöntemlerinden yaratıcı drama yönteminin tercih edilmesine yönelik sınıf öğretmenlerinin tutumlarının hangi değişkenlerden etkilendiği ve ne düzeyde olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Yaratıcı drama öğretim yöntemine yönelik sınıf öğretmenlerinin tutumlarının araştırıldığı çalışma sonuçlarına göre; yaratıcı drama yöntemine öğretim sürecinde, gelecekte hazırlanacak müfredat programlarında, hizmet içi öğretmen yetiştirme programlarında daha çok yer verileceği, sınıf öğretmeni adaylarına ve sınıf öğretmenlerine rehber olacağı düşünülmektedir.

E. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Araştırma verileri 2020-2021 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili ve ilçelerinde görev yapan 416 sınıf öğretmeninden elde edilen veriler ile sınırlıdır.
- Araştırma “Yaratıcı Drama Yönteminin Etkisine İlişkin Tutum Ölçeği” ve “Demografik Bilgi Formu” ile elde edilen verilerle sınırlıdır.
- Araştırmanın bulguları, İstanbul ili ve ilçesinde görev yapan sınıf öğretmenlerinden elde edilen verilerin analizleri ile sınırlıdır.
- Araştırmanın örneklemini İstanbul ili ve ilçelerinde devlet ilkokullarında ve özel ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenleri ile sınırlıdır.

F. Varsayımlar

- Yapılan araştırma için belirlenen örneklem evreni temsil etmektedir.
- Araştırma için kullanılan veri toplama araçlarına öğretmenler, içten ve gerçek yanıtlar vermiştir.
- Araştırmada kullanılan yaratıcı drama tutum ölçeği, katılımcıların ölçmek istediğimiz özelliklerini doğru ölçmüştür.
- Araştırma için belirlenen alt problemlere uygun toplanan veriler ile yapılan istatistiki analizler çalışmanın amacına hizmet etmiştir.

G. Tanımlar

Drama: Gönüllülük esasına göre oluşan bir grubun ya da gruptaki kişilerin yaşamlarından hareket ederek, herhangi bir durum, olay ve konu hakkında oyunlardan, oyunların bileşenlerinden ve doğaçlama, rol oynama, vb. tekniklerden yararlanarak yapılan canlandırma sürecidir (Adıgüzel, 2017).

Yaratıcı Drama: San'a göre yaratıcı drama; bir grubu oluşturan üyelerin yaşam deneyimlerinden yola çıkarak, bir amacın, düşüncenin, doğaçlama, rol oynama gibi tekniklerden yararlanarak canlandırılmasıdır (San, 1996).

Tutum: Bireyin bir duruma, olguya ya da olaya ilişkin gözlemlenebilen davranışları, bakış açısı, yönelimi ve eğilimleri tutum olarak ifade edilir (Kağıtçıbaşı, 2006).

Öğretim Yöntemi: Öğretim programının hedef, kazanımlarına ulaşmak ve öğrenmeyi sağlamak için izlenen yoldur (Güneş, 2016).

II. LİTERATÜR TARAMASI

Bu bölümde, ilköğretim öğretim programları, öğretim yöntem ve teknikleri, drama ve dramanın ilköğretimdeki önemi, yurt dışında ve ülkemizde dramanın gelişimi, drama çeşitleri, yaratıcı dramanın öğeleri, yaratıcı drama ile ilgili kavramlar, yaratıcı drama eğitiminde kullanılan teknikler ve tutum kavramı ile ilgili konulara yer verilmiştir.

A. İlköğretim Öğretim Programları

Öğretim sürecinin gerçekleşmesi için, öğrencilerin ders süresince ne öğreneceklerini betimleyen ve öğretmenlere yol gösteren öğretim programına ihtiyaç duyulur (Akçay ve Kardaş, 2019). Yapılandırmacılık, aktif öğrenmenin benimsendiği, öğrenciyi öğrenmenin merkezine alan, bilginin olduğu gibi alınması yerine, bilginin yeniden oluşturulduğu yaklaşımdır. Günümüzde öğrenme ve öğretme süreçleri bu yaklaşımdan etkilenecek şekilde şekillenmiştir. Öğretim programının başarıya ulaşmasında, öğretmenlerin yapılandırmacılık yaklaşımını benimsemesi oldukça önemlidir (Arslan, 2007). Çağın sürekli gelişim ve değişimlerine ayak uydurmak, bilgiyi üreten, yeniden inşa eden ve bu bilgilere ulaşp, kullanan özellikte bireyler yetiştirmek gerektiği yeni öğretim programlarının temelini oluşturmuştur (MEB, 2019). 2005 yılında değişen ilköğretim programının, yapılandırmacı eğitim felsefesi temelinde, geleneksel yöntemler yerine öğrencinin merkeze alındığı farklı ve yeni yöntemler içeren bir yapısı bulunmaktadır. Bu bağlamda bunları gerçekleştirecek bireyleri yetiştirmek için geleneksel öğretim modelleri yerini çağdaş öğretim modellerine bırakmıştır. Eğitim-öğretim uygulamalarında bu değişim ve gelişimi uygulayacak öğretmenlere gerektiği şekilde destek olunmadığı ve bu konularda çalışma alanları oluşturulmadığı belirlenmiştir (Gözütok ve diğ., 2005). Bireyin ve toplumun sürekli değişen ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik, yapılandırmacı yaklaşım temelinde hazırlanan 2018 ilköğretim programında öğrencilerin derse aktif katılabileceği ve öğrenmelerini gerçek hayatları ile ilişkilendirebilecekleri imkânlar sunulması gerektiği vurgulanmıştır. Ayrıca öğretim sürecinde, disiplin ve

kazanımlara göre günümüz bilgi ve teknolojilerine uygun farklı öğretim yöntemlerinden faydalanılabileceği belirtilmiştir (MEB, 2018).

Eğitim ve öğretim, programlı olarak okullarda yürütülmektedir. Öğretim sürecinde rol alan elemanlar, öğretmen, öğrenci, öğretim programı ve eğitim ortamıdır. Bu süreç içinde en önemli unsur öğretim programıdır (Balcı ve diğ., 2012). Toplumsal gelişim ve değişimleri yeni nesillere aktarmak, onları bu gelişmeler doğrultusunda yetiştirmek, içinde bulunduğu çağa katkı sağlamak; eğitim programlarının yenilenmesi ve geliştirilmesi ile gerçekleşir (Kemertaş, 2001). Öğrencilerin ilgi, yönelim ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak, onların gelişim düzeylerine uygun programlar hazırlanıp, uygulanmalıdır. Bu yüzden eğitim-öğretim programları oldukça önemlidir. Öğrencinin öğrenme hızının en yüksek olduğu, gelişmeye ve değişmeye en açık olduğu dönem ilköğretim yıllarıdır (Duman, 2004). Değişen öğretim programına göre eğitim-öğretim sürecinde öğretmenin rolü de değişikliğe uğramıştır. Öğrencinin öğrenmenin merkezinde yer aldığı bu süreçte öğrenciye yol gösteren, ona rehberlik eden öğretmenin sorumluluğu daha da artmış ve daha fazla alan bilgisine ihtiyaç duymuştur (Güneş, 2013). Öğretim programlarında yapılan değişikliklerin amacına ulaşması için programı uygulayan öğretmenlerin, öğretim programları hakkında yeterince bilgi sahibi olması gerekmektedir (Acat ve Uzunkol, 2010). Günümüz bilimsel ve teknolojik ilerlemeler, iletişimin, etkileşimin artması öğretim programlarının da kendini devamlı yenilemesi ihtiyacını ortaya çıkarmıştır (Demirel, 2004). Öğretim programının etkin bir şekilde uygulanmasının temelinde öğretmenler bulunmaktadır. Öğretmenlerin yeni yaklaşımlar, yeni ilköğretim programı, yeni yöntem-teknik ve araç-gereç kullanımı hakkında düzenli bir şekilde gereken eğitimleri almaları sağlanmalıdır. Öğretmenler arasında gereken iletişim ve etkileşim kanalları yeterli düzeyde oluşturulmalıdır (Gelen ve Beyazıt, 2007).

B. Öğretim Sürecinde Kullanılan Öğretim Yöntem ve Teknikler

Bir amacı gerçekleştirmek, karşılaşılan problem durumuna çözüm üretmek için izlenen yol yöntemimizi oluşturur. Öğretim yöntemi, öğrenci özellikleri ve öğrenme durumları dikkate alınarak, ders araç ve gereçlerinden yararlanarak izlenen yoldur. Öğretmen ve öğrenci etkinliklerinin planlı bir şekilde düzenlenmesidir (Oğuzkan, 1985).

Öğretmenler, öğretim sürecini düzenleyip organize eden, öğrencilere lider ve rehber olan bir yapıda olmalıdır. Öğrenmenin gerçekleşmesi, öğrencilerin bilgiye ulaşması ve etkili bir öğretim süreci geçirmek için öğretmenler yöntem ve teknik seçimlerinde dikkatli olmalıdır. Öğrenciler öğretim sürecinde aktif rol almalı, öğrenme sorumluluklarına sahip olmalıdır. Öğrencilerde istendik yönde davranış değişikliğinin olup olmadığını değerlendirmek için farklı öğretim yöntemlerinden faydalanılmalı ve öğretim yaşantıları düzenlenmelidir (Demir, 2012). Öğrencilere bilgi, beceri ve tutum kazandırmak için öğretmenlerin kullandığı yöntem ve teknikler oldukça önemlidir. Bu sebeple öğretmenler geleneksel öğretim metotları yerine, günümüz ihtiyaçlarına cevap veren niteliklere sahip, bilimsel süreç becerileri gelişmiş, öğrencinin merkez de olduğu, öğretmenin onlara rehber olduğu, yaparak yaşayarak öğrenmenin temel alındığı çağdaş öğretim yöntemlerini derslerinde kullanmalıdır. Bu bağlamda devamlı yenilenen ve gelişen dünyamızda çağdaş öğretim metotlarının ne düzeyde kullanıldığının araştırılması gerektiği düşünülmektedir (İmer ve Timur, 2012).

Kaliteli, amaca hizmet eden bir eğitim öğretim süreci geçirmek için iyi bir öğretim planı hazırlamak öğretmenlerin görevidir. Her ders ya da her durumda tek bir öğretim yönteminin etkili bir şekilde uygulanması mümkün değildir. Uygulanan öğretim yöntemi dersin içeriğiyle uyumlu, öğrenci etkileşimini sağlayacak nitelikleri taşımalıdır. Eğitimci dersin amacına ulaşmak ve bu etkileşimi sağlamak için uygun öğretim yöntem ve tekniği seçmelidir (Altun, 2011). Öğretmenler genellikle öğretim yöntem ve teknikleri konusunda yeterli beceri ve donanıma sahip olmadıkları için daha çok öğretmenin merkezde olduğu klasik yöntemlere başvurumaktadırlar. Uygulanan öğretim yöntem ve teknik öğrencinin çevresi ile etkileşimini sağlamalı, onların dikkatini ve ilgisini çekecek nitelikte olmalıdır (Kayabaşı, 2012). Öğretmenler öğretim sürecini yürütmek için yöntemi belirlerken, öğrenci sayısı, maliyet, öğretmenin yöntem bilgisin, zaman, fiziksel olanaklar, sınıf atmosferi, öğrenciye kazandırılmak istenen nitelikler gibi birçok faktör etkili olmaktadır (Küçükahmet, 1994). Etkili bir öğretim süreci geçirmek işe koşulan uygun bir yönteme ve tekniğe bağlıdır. Başarı düzeyinin yüksek olması hedefe ve amaca hizmet eden öğretim yönteminin seçimi ile mümkündür (Hesapçıoğlu, 1992). Bu yöntemlerden bazıları aşağıda açıklanmıştır.

Düz anlatım yöntemi, bir olay ya da konu ile ilgili bilgileri öğretmenin öğrencilere açıklaması ve sunum yapmasıdır. Öğrenilmesi gerekenler sözel semboller kullanılarak ve son hali verilerek çeşitli materyaller ile öğrenciye aktarılır (Gömleksiz, 2018). Eğitim süresince kısa sürede fazla ve organize bilgi sunulacaksa en etkili yöntemlerden biridir (Varol, 2007).

Probleme dayalı öğrenme yönteminde ilk olarak problem durumu farkına varılır ve tanımlanır. Öğrenciler kendi topladıkları bilgi ve öneriler ile problem durumuna çözüm ararlar. Son aşamada ise denenceler test edilir ve değerlendirme yapılır (Demirel, 2017). Probleme dayalı öğrenme yönteminde öğrenciler kendi öğrenme ihtiyaçlarını belirler ve problem çözme becerilerini geliştirir. Konular detaylıca irdelenir ve grup halinde çalışılır (Cantürk-Günhan, 2006).

Proje tabanlı öğrenme yöntemi, gerçek hayatta karşılaşılabilecek bir problem üzerine, bireysel ya da grup olarak çözüm arama yöntemidir (Özden, 2005). Proje tabanlı öğrenme ile çalışılan konu üzerinde detaylı araştırma yapılmasını sağlar. Öğrencilerin öğrenmeyi organize etmelerini ve öğrenmeye yön vermelerini sağlar. Ortada bir sorun ve problem vardır. Öğrenciler problem üzerine araştırma yapar, çözüm yolları sunar, ortaya bir ürün çıkarır (Tuncer, 2009).

Ön bilgilerinin zenginliğinin önemli olduğu işbirlikli öğrenme yöntemi, yaş grupları olarak daha çok üst sınıflarda uygulanması daha uygun olan bir yöntemdir. Kazanma ve kaybetmenin söz konusu olmadığı bu yöntemde hedef tüm öğrencilerin performanslarını arttırmaktır. Grup dinamiğinin olduğu, öğrencilerin birbirini öğrenmeye teşvik ettiği ve bütün grup üyelerinin çaba gösterdiği bir öğrenme yöntemidir. Grup başarısı, bütün öğrencilerin amaç doğrultusunda çabasına bağlıdır. Öğrenciler arasında ciddi anlamda bilgi paylaşımı vardır. Oluşturulan grupların heterojen olmasına dikkat edilmelidir (Gömleksiz, 2018).

Öğrencinin öğrenmenin merkezine alan ve onların derste aktif olmasını sağlayan yöntemlerden biri de gezi ve gözlem yöntemidir. Öğrenciler öğrenme sürecinde ilk elden, deneyimleyerek bilgi ve kavramları öğrenirler. Teori olarak öğrenen dersler bu yöntem ile yerinde görerek ve gözlemleyerek somut anlam taşıyan yaşam deneyimleri halini alır (Hesapçıoğlu, 2011).

Tartışma yöntemi, bir olay, durum, olgu ve sorudan yola çıkarak, öğrencilerde düşünce süreçleri oluşturmak, net anlaşılmayan konuları açıklamak, öğrenilenlerin tekrarını sağlamak için kullanılan yöntemdir. Bu yöntem, öğrencilerin farklı tekniklerden yararlanarak görüş alışverişi yapmasını ve konunun daha iyi kavranmasını sağlar. Herhangi bir problem durumuna çözüm aranabilir, çözüm yolları değerlendirilebilir. Tartışma yöntemi uygulanacak derste konu, tartışılacak konunun amacı, süresi, tekniği önceden belirlenmelidir. Öğretim sürecinin sonunda neler yapılacağı belirlenmelidir. Öğrencilerin bu konuda deneyimi arttıkça tartışma yöntemi daha etkili uygulanacaktır (Demirel, 2017).

Yayımlanan yeni Türkçe öğretim programında öğrencilerin öğretim süresince derse aktif katılım sağlaması gerektiği belirtilmiş ve öğrencilerin öğrenme sorumluluklarını alması gerektiği vurgulanmıştır. Öğrencilerin kültürel ve sosyal çevreleri ile öğrendiklerini ilişkilendirebilecekleri ve bu süreçte öğrencilerin aktif olabileceği çalışmalara ve aktivitelere yer verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu şekilde öğrenmelerini anlamlandırabilecekleri, kalıcı hale getirebilecekleri ve öğrenmeye yönelik tutumlarının olumlu yönde gelişeceği ifade edilmiştir (MEB, 2019). Türkçe ders programında; okuma, dinleme, yazma ve konuşma kazandırılmak istenen dört önemli dil becerisidir. Türkçe öğretiminde, bu dört temel dil becerisini öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmelerini sağlayacak yaratıcı drama yöntemi etkili ve kullanılabilecek bir yöntemdir (Aytaş, 2008). Öğretmenler, ders içi etkinlik ve çalışmalarda öğrencilerin kendi yaşantılarına etki eden ve iz bırakan olayları canlandırmalarını isteyebilir. Onların bu şekilde özgüven sahibi olmalarını ve kendilerini rahat bir şekilde ifade etmelerini sağlar. Metin incelemeleri ve değerlendirmeleri yaparken de drama yöntemi oldukça etkilidir (Yalçın ve Aytaş, 2012).

Okullarda yapılan yaratıcı drama çalışmaları sürekli ve düzenli bir şekilde devam etmelidir. Bazı zamanlarda, birkaç defa yapılan çalışmalar etkili bir öğrenme sağlasa da, öğrenme sürecinde yaratıcı dramanın düzenli ve sürekli kullanılması öğretimin kalıcılığı ve sürekliliği açısından önemlidir (Baldwin, 2009). Eğitimde drama uygulamalarında öğrencilerin ilgi, istek ve merakları göz önünde bulundurularak belirlenen konular üzerinde incelemeleri, araştırmaları ve keşfetmeleri sağlanmalıdır. Yaratıcı drama ile öğrenciler diğer sanat dalları ile ilgili bilgi ve becerileri de öğrenirler (Akar vd., 2011).

C. Drama

Bir grubun herhangi bir olaydan, fikirden, yaşantıdan, kavramdan, ders ünitesinden ya da davranıştan yola çıkarak kendi bilgi, deneyim, yaşantı ve duygularını kullanarak, oyunsu süreçlerden ve drama tekniklerinden yararlanarak yaptığı canlandırmalardır (San, 1991). Drama bir sanat eğitim alanı, bir disiplin ya da eğitim programlarında bir yöntem olarak kullanılmaktadır. Drama eğitimlerinde de duyuşsal alanlarda çalışmalar yapıldığı için sanat eğitimleri ile bu konuda özdeşleşmektedir. Drama eğitimlerinde, çocuklar sürece aktif olarak katılır, bilişsel, duyuşsal ve sosyal yönlerden gelişirler. Bu bağlamda drama bir sanat dalı olarak görülmektedir (Üstündağ, 1998). Drama hayatımızda yer alan herhangi bir olayı doğrudan o an ortaya koymaktır. Drama ile herhangi bir duygu, olay ve konu canlandırılabilir. Hayali bir oyun oynamadır (Dirim, 1998). Bir grubun yaşamlarının herhangi bir kesitini tiyatral teknikler ile yeniden ortaya koymasındır (Sağlamöz, 1990). Pinciotti'ye göre drama, herhangi bir grubun kendiliğinden ve bir anda olan olaylardan meydana gelen öğrenme durumlarını kapsayan, çocukların hayal güçlerini geliştiren süreçtir. Drama aynı zamanda tiyatro ve sahne sanatlarından da yararlanarak, çocukların kendilerini ve çevrelerini tanımasına yardımcı olur (Pinciotti, 1993).

Eğitimde drama çalışmaları ile öğrencilerin yetenekleri ortaya çıkar ve özgüvenleri artar. Özellikle İlköğretim öğrencileri, Türkçe ders kitaplarında yer alan okuma parçalarını kendileri ile bağdaştırır. Kendilerini ifade etme fırsatı bulur, başkalarını anlar, duygu düşüncelerini ve yaratıcılıklarını rahat bir şekilde ifade eder (Kavçar, 1983). Drama oyun, canlandırma ve doğaçlama süreçlerini içerir. Öğrenciler drama çalışmalarında hem eğlenir hem de öğrenir. Yaratıcı drama oyunu içinde barındıran bir yöntemdir. Öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçları önemlidir. Öğrencilerin kendi yaşantısından yola çıkarak düzenlendiği canlandırmaları içerir (Üstündağ, 1998). Drama sürecinde gerçek ile hayal arasında bir yolculuk yaşanır. Gerçekte olmayan durumlar, –miş gibi yapılarak gerçek gibi algılanır ve katılımcılar duygularını gerçekmiş gibi yaşarlar (Okvuran, 2001). Drama eğitiminde bireyler yaratıcılıklarını ortaya koyarak kendilerini geliştirirler. Kendi dünyalarını yansıtır ve çevresindeki birçok şeyi anlamlandırır. Yaşanan olaylar üzerine, farklı yaşam koşulları üzerine düşünür ve davranışlarına da buna göre karar verirler. Düşünce farklılıklarında tartışır ve farklı çözüm önerileri üretirler (Fulford vd., 2001). Eğitim

öğretim sürecinin drama yöntemi ile yürütülmesi bireyin öğretimde aktif olup, çok yönlü gelişimini sağlayacaktır. Bu yöntem ile bireylerin sıkılıp, bunalacağı bir eğitim yerine isteyerek katılabileceği bir eğitim süreci geçirilecektir (Güneysu, 1991).

Drama birçok disiplinin öğretiminde ve birçok mesleki dalın eğitimlerinde kullanılan alanlardan biridir. Özellikle insan ilişkilerinin yoğun olduğu psikolojik, sosyolojik, ekonomik vb. gibi alanlarda da etkin, yelpazesi geniş bir yöntemdir (Levent, 1999). Oyunun, doğaçlamanın ve canlandırmanın bir arada olduğu atölye çalışması olarak yapılan bir etkinliktir. Bir liderin ve grubun olduğu atölye çalışmalarında grup etkileşimi ile devam eden bir süreçtir (Üstündağ, 1998). Drama uygulamaları, öğrencilerin akademik başarılarını olumlu yönde arttırmanın yanında onların sosyalleşmesine kendini keşfetmesini, tanımasını ve yeteneklerinin farkına varmasını sağlar. Teknolojinin ilerlemesiyle bozulan iletişimin ve etkileşimin eksikliğinin giderilmesine yardımcı olur (İşyar, 2017).

1. Yurt Dışında Dramanın Tarihsel Gelişimi

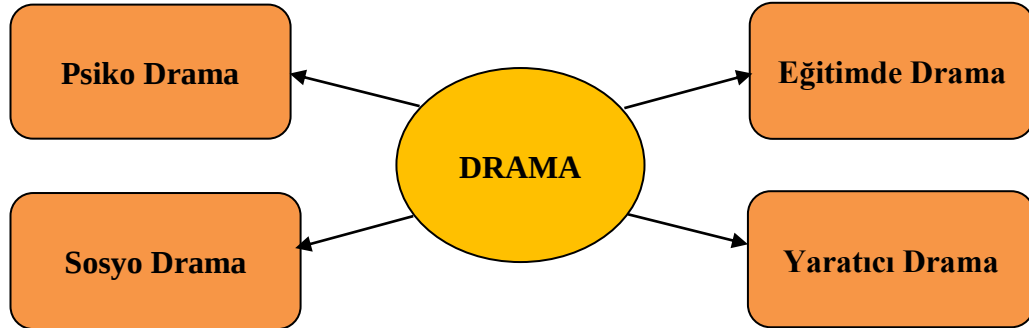
1898’de Franz Cizek Viyana’da Uygulamalı Sanatlar Okulunda sanat derslerinde dramayı kullanarak, öğrencilerde bulunan cevheri keşfetmeyi amaçlamıştır. Bu çalışmalarla ilk drama uygulama örnekleri ortaya çıkmıştır. Henry Coldwell, Combiringe’de okul müdürlüğü yaptığı yıllarda eğitimde drama çalışmalarını ortaya koyan ilk kişidir. Perse okulunda İngilizce bölüm başkanırken sınıflarda, drama odalarında öğrencilerin oyunlar sergilemesine imkân sağlamıştır. Oynamanın, sahnelemenin standart bir öğretime göre daha anlamlı ve kalıcı bir öğrenme sağlayacağını ve öğrencilerin daha çok güdülenebileceğini savunmuştur. 1930-1940 yıllarında psikologlar ve psikoterapistler sayesinde okul programlarında dramaya yer verilmiştir. 1951 yıllarında İngiltere’de eğitim bakanlığı dramaya müfredat programlarında yer vermiş ve öğrencilerin eğitim öğretim hayatlarında drama etkin bir şekilde kullanılmıştır. 1954’te Peter Slade’in yazmış olduğu “Child Drama” eseri yayınlanmış ve öğrencilerin gelişimleri üzerinde etkili olduğu kabul edilmiştir. 1970’de Heathcote dramayı bir öğretim yöntemi olarak kullanmıştır (San, 1990).

2. Ülkemizde Dramanın Tarihsel Gelişimi

1908 yılında eğitim programları üzerine çalışmaları olan İsmail Hakkı Baltacıoğlu ile ülkemizde drama bir yöntem olarak kullanılmaya başlamıştır. Tiyatral çalışmaların ve oyunun öğretim sürecinde yer alması gerektiğini söylemiştir. Cumhuriyet döneminde eğitim öğretim programında dramatizasyon bir öğretim aracı olarak yer almıştır. 1962’ de ilköğretim kademelerinde canlandırma olarak dramatik etkinliklere yer verilmiştir. Köy enstitülerinin müfredat programlarında drama çalışmalarına benzer uygulamalara ve eğitimlere yer verildiği görülmüştür. İsmail Hakkı Baltacıoğlu’nun Türkçe derslerinde drama çalışmalarına yer verilmesi gerektiğini söylese de müfredatlar da etkin bir şekilde dramaya yer verilmemiştir. Dramatizasyon ile ilgili ilk yayın Selahattin Çoruh tarafından 1950’de yazılan “Okullarda Dramatizasyon” adlı kitabıdır. Çoruh dramatizasyonun ne olduğunu, nasıl uygulanacağını kitabında anlatmıştır. İlkokullarda oyunun önemini ve amacını, öğrencilere ne gibi yararları olacağını kitabında belirtmiştir. Okullarda bu uygulamaların derslerde yapılması gerektiğini ve buna ihtiyaç olduğunu anlatmıştır (Aral vd., 2000). 1968 eğitim-öğretim yılı müfredat programında öğrencilerin ilgileri ve istekleri doğrultusunda okuyacakları hikâyeyi, şiiri ya da masalı dramatizasyon tekniği ile canlandırma yapabileceklerine yer verilmiştir. Milli eğitim programlarında “drama” 1980 yıllarına kadar temsilen ya da “Dramatizasyon” adı altında yer almıştır. Tiyatro oyuncusu Tamer Levent ve Prof. Dr. İnci SAN tarafından önemsenen drama çalışmaları tekrardan araştırmalarına konu olmuştur. Geleneksel yaklaşım yerine tercih edilmeye başlanan drama, herkesin katılımcı olduğu bireylerin yorumunu ve yaratıcılığını ortaya koyabildiği bir alan olup yaygınlaşmıştır. Ülkemizde ilk uluslararası drama semineri 1985 yılında düzenlenmiştir. Sonraki yıllarda eğitim-öğretim programlarında ve alanlarında öğretim yöntemi olarak kullanılmış ve bu alanda yayınlar yapılmıştır (Çetinkaya, 2005). İlköğretimde seçmeli ders olarak drama dersine yer verilebileceği 1997-1998 eğitim öğretim yılından itibaren tebliğler dergisinde yayınlanmıştır (MEB, 1998). 2005 yılından itibaren eğitim fakültelerinde okul öncesi öğretmenliği ve sınıf öğretmenliği bölümlerinde drama dersi zorunlu ders olarak yerini almıştır (Karadağ, 2005).

3. Drama Türleri

Yapılan araştırmalara göre dramanın psiko drama, sosyo drama, eğitimde drama, yaratıcı drama olmak üzere 4 temel alanda ele alındığı görülmüştür.

Şekil 1 Drama Türleri

a. Psiko drama

İnsanların psikolojik anlamda ya da sosyal alanlarında, kendi hayatlarını ilgilendiren konuları, başlarından geçenleri, yalnız konuşarak değil aynı zamanda canlandırarak ifade etme yöntemi psiko drama olarak adlandırılır (Blatner, 2002). Psiko drama birçok yaş grubuna uygulanabilen bir yöntemdir. Aynı zamanda bazı psikiyatri ve dermatoloji hastalıklarında duyguları ifade etme, katarsis sağlama, problemleri ile başa çıkma becerileri sağlamaktadır (Oğuzhanoglu, 2005). Bu bağlamda psiko drama psikolojik yönden kendini iyi hissetme ve tedavi amacıyla yapılan bir drama türüdür. Alanında uzman klinik psikologların bu yöntemi uygulaması gerekmektedir (Önder, 2016). Eğitimi yapacak uzmanların ciddi bir düzeyde eğitime ve donanıma sahip olmaları gerekmektedir (Aslan, 2009).

Psiko drama, bir olayı, duyguyu ve düşüncüyü canlandırma ve rol oynama tekniklerinden yararlanılarak katılımcıları ruhsal yönden geliştirmek için uygulanan, J.L. Moreno tarafından geliştirilen ve grup tedavisinde kullanılan dinamik bir yöntemidir. Moreno insanın yaratıcılığına, eylemine, kendiliğinden genliğine önem vermiştir. Psiko Drama ile farklı çözüm yolları keşfedilir, kişilere iç görü kazandırır ve onların farkındalığını yükseltir. Psiko Drama uygulamalarında ayna, eşleme, rol değiştirme gibi tekniklerden yararlanılır (Leutz, 1985).

b. Sosyo drama

Bazı toplumsal sorunların ya da bir grubu ilgilendiren ortak sorunların ele alındığı ve bu sorunlara da çözüm arandığı drama çeşididir. Konular, kişilerin yaşadığı sosyal hayatın ürünü olarak ortaya çıkar. Bu bağlamda bazı kültürel sorunlar, günlük hayatımızda sık sık karşılaşılan sorunlar, eğitim, aile, sağlık sorunları, ekonomik sorunlar vb. sosyo dramanın konusu olarak belirlenebilir (Bozdoğan, 2003). Toplumu ilgilendiren bu gibi sorunların üstesinden gelmek insanlarda güven oluşturmak, insanlar arasında iletişim ve etkileşimi daha rahat ve pozitif bir hale gelmesini sağlamak için sosyo drama yöntemi kullanılır. Sosyo drama insanların yeteneklerini geliştirmesine fırsat sağlar. Bireyin kendisini ve toplumdaki yerini bulmasına katkıda bulunur (Kara, 2010). Benzer sorunları yaşayan kişilerin belirlenen konu üzerine duygularını ve düşüncelerini ifade etmelerini sağlayan drama yöntemidir. Toplumu ya da grupları ilgilendiren sorunlar sosyo dramanın konusunu oluşturur. Yaşanan sorunlara çözüm yolları üretmek için farklı bakış açıları oldukça önemlidir (Becerikli, 2006).

c. Eğitici drama

Eğitici drama, dersin amaçları doğrultusunda eğitici bir amaç güderek önceden belirlenmiş kurallar çerçevesinde, öğretmenin liderliğinde yapılan etkinliklerdir. Eğitici drama yöntemi ile öğrenme, gerçekleşir ve kalıcı hale gelir (Gönen ve Dalkılıç, 2003). Bir konuyu öğretme amacıyla bireylerin eğitiminde kullanılan dramadır. Bireyin çok yönlü geliştirilmesi için uygulanır (Akkuş, 2016). Eğitici drama, öğretim sürecinde öğrencilerin güzel vakit geçirmelerini ve öğrendiklerinin kalıcı hale gelmesini sağlayan drama yöntemidir. Bu yöntem öğrencilerde yorum yapma, yaratıcı olma, keşfetme, soru sorma, araştırma yapma becerileri geliştirecektir (Önder, 2001). Eğitici drama yönteminin amacı öğrencilerin konunun farkına varmaları, konuyu anlamaları ve öğrenmeleri temeline dayanmaktadır. Amaçlarının merkezinde oyun yer almamaktadır. Yaratıcı drama yönteminin ise tam aksine oyun, öğretim sürecinin merkezinde yer almalıdır (Önder, 2016).

d. Yaratıcı drama

Yaratıcı drama yöntemi, bireylerin öğrenme faaliyetlerine aktif katıldığı, üretken olup yaparak ve yaşayarak öğrenebildiği yöntemlerden biridir. Aynı zamanda yaratıcı drama yöntemi bireylerin yaratıcılığını kullanabilmesine ve onların

birçok yönünün gelişmesine imkân sağlayan bir yöntemidir (Kaf, 2000). Yaratıcı drama, öğrencilerin kendi yaşam deneyimlerinden, bir konudan ve nesneden yola çıkarak bir metne bağlı kalmaksızın oyunlaştırma sürecidir (Güney, 2009). Yaratıcı drama, bir grubun veya bu grupta bulunan kişilerin, hayat sürecinde başlarından geçenlerden hareket ederek, herhangi bir fikir ya da amaç doğrultusunda, rol oynama, doğaçlama tekniklerinden faydalanarak canlandırma sürecidir. Bu süreç alanında yetkin bir lider eşliğinde yürütülür. Yaratıcı dramada kendiliğindenlik, anda kalma ve –mış gibi yapma vardır (Adıgüzel, 2017). Yaratıcı drama yöntemi bireylerin bilişsel, duyuşsal ve psikomotor alanlarda gelişimini sağlar. Kişilerin empatik düşünce becerilerinin gelişmesine ve grupla çalışma alışkanlığı kazanmasına imkân sağlar. Geleneksel anlayışlardan uzaklaşıp, tüm yaş grupları ile eğlenceli bir eğitim süreci geçirilmiş olur (Okvuran, 1994). Yaratıcı drama, aynı zamanda sanat eğitimi aracı, öğretim yöntemi ve bir disiplin olarak görülmektedir (Aral vd., 2000).

Yaratıcı drama yönteminde öğrenmenin merkezinde öğrenen vardır ve öğretim süresince aktif bir şekilde rol alır. Bu şekilde kalıcı ve hızlı öğrenme gerçekleşir. Yapılan çalışmalara bakıldığında, yaratıcı drama yöntemi kullanılan derslerde, geleneksel yöntemlerin kullanıldığı derslere göre daha verimli sonuçlara ulaşılmış, öğrencilerin başarılarını olumlu yönde arttırdığı görülmüştür (Aytaş, 2013). Yaratıcı drama çalışmaları ile öğrenciler kendini tanır ve ifade eder, beden dillerini kullanır, kendine güvenir, aktif olur, çevresini tanır, durumlara farklı açılardan bakar (Güney, 2009). Yaratıcı dramada, hazır bilginin sunulması yerine; bilginin yapılandırıldığı ve üretildiği bir yol izlenir. Bu bağlamda bireyin bilişsel, duyuşsal, devinimsel olarak bir bütün olarak gelişmesinde ve çağımıza ayak uyduracak insanın yetiştirilmesinde yaratıcı drama yöntemi iyi bir seçenek olarak düşünülür (Üstündağ, 1998). Her yaş grubundan katılımcılar yaratıcı drama çalışmalarında bulunur. Katılımcılar yaratıcı drama ile öğrenmede en önemli unsurlardan biridir. Katılımcılar yaratıcı drama çalışmalarında sözlü ve sözsüz olarak kendini ifade eder. Yaratıcılıklarını ortaya koyabilecekleri özgür ortam vardır (Adıgüzel, 2017).

Yaratıcı drama, öncesinde bir metin hazırlamadan, katılımcıların kendi hatıraları yaratıcılıkları ve özgün düşünceleri sonucu ortaya çıkan olay ve durumları canlandırmalarıdır. Yaratıcı drama yöntemi örgün ve yaygın eğitimin hemen her basamağında giderek yaygınlaşmaktadır. Disiplinlerin öğretiminde yöntem olarak kullanımı da son yıllarda artmıştır. Öğretilmek istenen ders, konu ve alanlarda bütün

yaş gruplarında ve uygun ortamlarda yaratıcı drama yöntemi kullanılmaktadır (Cantürk, 2009). Yaratıcı dramada katılımcılar zihinsel ve fiziksel olarak sürece dâhil olur. Yaratıcı drama çalışması esnasında ya da sonrasında bireylerde çok yönlü gelişim yaşanır. Olay ve durumları anlaması kolaylaşır. Katılımcıların dikkatini toplama, yorum yapma, algılama düzeyleri, eleştirel bakış açısına sahip olma, beden dilini kullanma, karar verme, lider olma temel dil becerileri gibi yönlerden gelişimini sağlar. Yeni kavramlar, olaylar ve durumlar üzerine bilgi sahibi olur (Kara, 2010). Eğitim sürecinde yaratıcı dramanın kullanılması öğrencilerde heyecan duygusu geliştirir ve konuya uyum sağlamalarını kolaylaştırır. Uygulamalı olarak fiziksel çalışmalar ile pratik öğrenme sağlar. Okuma yazma öğrenen öğrencilerin kolay öğrenmelerini ve öğrendiklerini sergilemesine olanak sağlar. Öğrencilerde özgüven gelişimini sağlar. Öğrenmeler kalıcı olarak gerçekleşir (Desailly, 2012). Yalçın ve Aytaş (2012) kişilerin bazı becerilerini ya da özelliklerini geliştirmek için yapılan eylemlere ya da faaliyetleri drama, eğitim programında sınıf ortamında disiplinlerin öğretiminde yöntem olarak kullanılmasını yaratıcı drama olarak nitelendirmiştir. Yaratıcı drama yöntemi kullanılarak yapılan çalışmanın amacına ulaşması için katılımcı grubu, çalışmaya ve paylaşmaya hazırlıklı olmalıdır. Bu bağlamda yaratıcı dramada en önemli şey iletişim becerileridir.

4. Yaratıcı Dramanın Yararları ve Önemi

Yaratıcı drama uygulamaları ile kişiler arasındaki ilişkiler güçlenir. İnsanların kişisel ya da sosyal alanlarda yaşadıkları problemlere farkındalık kazandırır. Bağımsız ve özgür düşüncenin gelişimini sağlar (Tuluk, 2004). Yaratıcı drama yöntemi ile bireyler kendini tanır. Onların eleştirel düşünce gelişimine ve iletişim becerileri geliştirmelerine yardımcı olur (Öztürk, 2001). Öğrencilerin dil gelişiminde, bilişsel, duyuşsal ve motor becerileri geliştirmelerinde yaratıcı drama yöntemi oldukça önemlidir. Yaratıcı drama bireylerde empatik düşünme becerisi geliştirir. Bireylerin sorumluluk alma ve yerine getirme, özgüvenli davranış geliştirme özelliği vardır (İçelle vd., 2008). Yaratıcı drama bireylerin yaratıcılığını, eleştirel ve estetik bakış açılarını geliştirir. Grup ile çalışma becerisi kazandırır. Karşılaşılan farklı durumlarda problem çözme becerisi geliştirir (Üstündağ, 1998).

a. İlköğretimde drama

Dersler işlenirken oyunlara yer vermek, öğrencilerde kalıcı öğrenmeyi sağlayacaktır. İlköğretimde drama denince de akla oyun gelir. Dersler oyunlar ile işlenirken öğrenciler özgür ve rahat bir şekilde kendini ifade eder, yaratıcılığı gelişir, problemlere çözüm arar, özgüven duygusu kazanır. Öğrenciler bu sayede kendinin farkına varır ve kişilik geliştirirler. Karşılaşacağı yeni durum, olay ve konu karşısında deneyimlerinden faydalanarak çözümlere ulaşır (Üstündağ, 2004). Dramanın, çocukların sanatsal yönleri ortaya çıkaran, kendini ve başkalarını tanımaya yardımcı olan ve onların yaratıcılığını, hayal güçlerini geliştiren bir etkisi vardır. Çocuklar oyun oynarken kendiliğinden drama sürecine girer (San, 1994).

Yapılan bir çalışmaya göre 5-6 yaş grubu çocukların dil gelişimlerinde drama uygulamalarının olumlu yönde etki ettiği sonuçlarına ulaşılmıştır (Gönen ve Dalkılıç, 1998). Farklı bir araştırmada ise 2 yıl boyunca drama çalışmalarına katılan çocukların alıcı dil gelişimlerinin olumlu yönde geliştiği sonuçlarına ulaşılmıştır (Aral vd. 1997). Drama etkinlikleri, çocuklarda empati yeteneğinin gelişmesini, kendini ve çevresini daha iyi tanımasını ve yaratıcılığını kullanmasını sağlar. Drama ile çocuklar kendi yaşantı ve deneyimlerinden faydalanarak hayallerini ve özgür düşüncelerini harekete geçirir (Karadağ, 2005).

5. Yaratıcı Drama Yöntemi ile İlgili Kavramlar

Şekil 2 Yaratıcı Drama Yöntemi ile İlgili Kavramlar

a. Yaratıcılık

Bilinen ve görüldenden farklı olarak yeni bir fikir ve sonuç elde etmektir. Drama çalışmalarında amaç yarar sağlaması ya da yaratıcı olmasıdır. İlişkisi olmayan şeyler arasında ilişki kurma ve yeni düşünce süreçleri oluşturup yeni deneyimler, fikirler, ürünler ortaya çıkarabilmektir (San, 1985). Yaratıcı düşünebilen kişiler yaratıcı

davranışlar geliştirecektir. Bu bağlamda bu kişiler araştırmaya, geliştirmeye, üretmeye ve alternatif sonuçlar ortaya koymaya başlayacaklardır. Eğitim programlarının temelinde yaratıcılığı geliştirip, yaratıcı bireyler yetiştirmek vardır. Baskıcı ve kısıtlayıcı bir ortam yaratıcılığı olumsuz etkileyecektir. Yaratıcı ve bağımsız düşünebilen bireyler, kişisel becerilerini keşfedebilir ve geliştirebilir (Sever, 1991).

Yaratıcılık çağımızda bireylerin, toplumların, demokrasinin, ekonomik ve sosyal gelişmelerin ve günlük yaşamın bir parçasıdır. İnsanlarda uyum sağlama, esneklik ve farklı düşünme, bilgiye ulaşma, bilgilerini değiştirme anlamında önemli bir ihtiyaçtır (Burnard ve White, 2008). Yaratıcılık, bütün insanlarda doğuştan itibaren bulunan ve hayatlarının her anında yer alan, gelişmeye açık bir beceridir (Tekin, 2014). Çocuklar doğdukları yıllardan itibaren, yani çok küçük yaşlarda yaratıcı düşünür ve bunu farklı biçimlerde sergilerler. Hayatlarının ilk yıllarında yaratıcılıkları oldukça yüksektir. Çocuklar bu becerileri desteklenip geliştirilebilir.

b. Oyun

Oyun ve drama kavramı arasında birbirini bütünleyen güçlü bir bağ vardır. Oyun için dramanın gerekliliği kadar; drama için de oyun bir ihtiyaçtır. Çocuklar yaratıcı dramaya ilk olarak dramatik oyunlar ile adım atar (Ömeroğlu, 1992). Yaratıcı dramada planlamalar yapılmaz, oyun kendiliğinden ortaya çıkar ve doğaçlamalar ile gelişir. Eğlenmek, güzel vakit geçirmek, sıkıcılıktan kurtulmak ve farklı duygular yaşamak için etkili yollardan biri oyundur. Eğitimde dramada oyunlardan faydalanarak süreç etkin bir şekilde sürdürülür. Oyun bireylere paylaşmayı, işbirliği yapmayı, ekiple birlikte hareket davranışını geliştirir (Adıgüzel, 1993).

Dersin amaçları doğrultusunda, hedef davranışları kazandırmak için oyunun doğru organize edilmesi oldukça önemlidir. Oyunlarda araç gereç kullanmaya ihtiyaç duyulmayabilir. Oyunlarda zorlama ya da sınırlama yoktur. Oyun derse karşı öğrencileri güdüler ve onların derse katılımlarını sağlar. Gerçek ile kurgusal yaşam arasında bir yolculuk olan dramada oyunlar ile imgesel yaşantılara geçilir. Oyunlar ile yaratıcılık ve kurgusal boyutlar ortaya çıkar (Üstündağ, 1998). Tekrarı olmayan hayatımızda başımızdan geçen olay ve durumlar oyunlar ile yeniden sınanır. Başımızdan geçenleri tekrardan eleştirme, değerlendirme, sorgulama ve düzeltme

imkânı buluruz. Dramatik oyun, çocukların insanlarla olan ilişkilerini düzenlemesine ve geliştirmesine, problemlere çözüm bulma yeteneğini geliştirmesine imkân sağlar (Kavcar, 1985).

c. İletişim

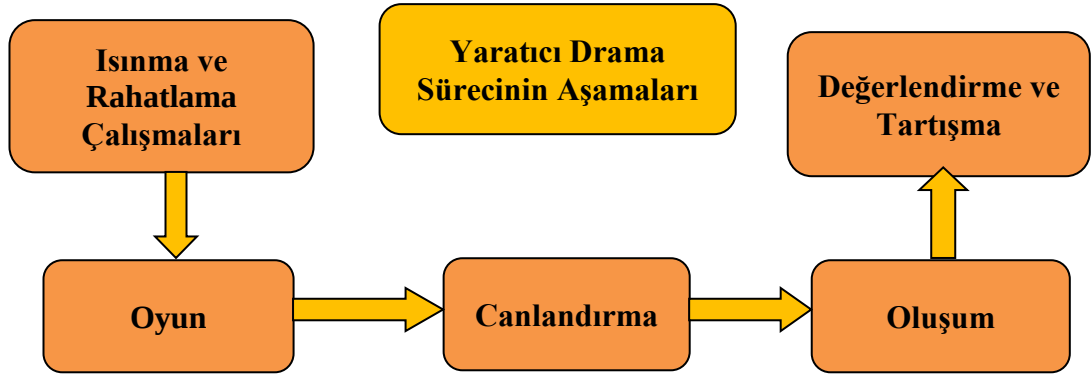
Duygu ve düşünceleri doğru, düzgün ve tam olarak ifade etmeye iletişim denir (Kavcar, 1990). İletişim kurma doğuştan getirilen bir özelliktir. Bu becerinin yeterli ve etkili kullanımı zamanla değişip gelişecektir. Okuma, yazma, dinleme ve konuşma etkinliklerinin bütünü iletişimin bir parçasıdır. Algılamak, almak, anlamlandırmak ve yorumlamak aktif olunan yaratıcı bir süreçtir. Çevremizdekileri anlamlandırırken ve birbirimizi anlamak için iletişim kurarız (Adalı, 1983). İletişim, insanların birbirleriyle farklı mesaj yolları ile duygularını, isteklerini ve düşüncelerini ifade ederken etkileşime geçme sürecidir. Benzer duygu ve düşüncelerin paylaşılmasıdır (Demirel, 2017). Doğru iletişim kanallarını seçen kişiler, yeni fikirlere açık, yorum gücü yüksek, yapıcı ve yaratıcıdırlar. Eleştirel bakış açısına sahip oldukları içinde özelleştirilerini yapmada zorlanmazlar. Bu şekilde iletişimin ya da etkileşimin olduğu her yerde dramatik durum varlığını gösterir (Genç, 2003).

d. Etkileşim

Toplumda yaşayan bireylerin çevresindekilerle karşılıklı bir etki içerisinde olmasıdır. İnsanın kendisinin bağlı olduğu ile kendisine bağlı olanlar arasında yaşadığı karşılıklı etkilerin bütünüdür. Yaşanılan etki süreci birbirinden bağımsız değildir ve zamanla birbiriyle yer değiştirebilir (San, 2003).

6. Yaratıcı Drama Sürecinin Aşamaları

Yaratıcı drama çalışmalarında uygulamayı yapacak drama lideri, derse gelmeden tüm hazırlıklarını ve planlarını yapar. Drama çalışmasında, ısınma-rahatlama, oyun, canlandırma, oluşum, değerlendirme gibi uygulama basamakları bulunur. Yapılacak drama çalışmasında bu basamaklar bir bütünlük taşır (San, 1999; Çevik, 2006).

Şekil 3 Yaratıcı Drama Sürecinin Aşamaları

a. Isınma ve rahatlama çalışmaları

Gözlemleme, farkına varma, hissetme, tanışma, iletişime ve etkileşime geçme, güvenme, uyum içinde hareket etme, farklı duyularından yararlanma gibi çalışmaların yapıldığı, zihinsel ve psikomotor süreçleri içeren aşamadır. Bazı kuralları olan bu aşamada lider yönergeleri sunar (San, 2001). Yapılan etkinlikler ile katılımcılar bedensel ve duygusal olarak harekete geçerler. Müzik ile hareket edebilir, kendisi ve çevresi ile iletişime geçebilir, duyularını kullanabilirler (Morgül, 1991). Isınma ve rahatlama aşaması, drama çalışmalarında katılımcıların birbirlerine alışması, birbirlerini yakın hissetmesi, kabullenip ve benimseyip sonraki basamağa geçmek için yapılan çalışmadır. Drama lideri tarafından belirlenen konuya göre ısınma ve rahatlama çalışması seçilir ve uygulanır (Adıgüzel, 2017).

Isınma çalışmalarında katılımcılar kendilerinin farkına varırlar. Grup dinamiğinin bir parçası olup, grup ile iletişim ve etkileşim içinde olurlar. Isınma aşamasında katılımcılar sürece kendilerinden bir şeyler katar ve bu süreç sözel olarak ve grup etkileşimi ile devam eder. Isınma etkinliği tamamlanınca oyun aşamasına geçilir (San, 1996). Oyundan önce olan ısınma süreci katılımcıların oyuna katılımını olumlu yönde etkiler. Bu aşamanın amacı katılımcıların yapacakları drama çalışmasına rahat bir şekilde katılmasını sağlamaktır. Zihinsel, duyuşsal ve bedensel olarak hazır hisseden katılımcılar doğaçlama aşamasına geçeceklerdir (Okvuran, 2001). Katılımcılar ısınma çalışmasında bilişsel ve fiziksel olarak diğer aşamalara hazırlık yapar. Katılımcılar birbirini tanır ve özelliklerini bilir. Katılımcıların istekli olarak çalışmaya katılmalarını sağlar. Çekinen katılımcıların kendine güvenmesini sağlar. Katılımcılar, yaratıcı drama sürecine adapte olur ve çalışma yapılacak alanı tanır (Akoğuz, 2013).

b. Oyun

Grup dinamiği ve özellikleri göz önünde bulundurarak lider oyunlar belirler. Bu oyunlar katılımcıların kelime hazinesini, duyuşsal özelliklerini, dikkatlerini geliştirmesini sağlar. Oyunlarda nesnelerden yararlanılabilir (Üstündağ, 1998). Oyun oynarken herhangi bir rehber ve amaca gerek yoktur. Kendiliğinden ortaya çıkar, kurallarını oyun oynayacak grup belirler. Oyun oynayanlar bilişsel, duyuşsal ve sosyal anlamda gelişirler. Oynayanların duygu ve düşüncelerini ifade etme fırsatı sağlar ve onları eğlendirir. Oyun ile bir gruba ait olma, sevmeye ve sevilme duyguları kazanılır. Çocuklar kaybetmeyi ya da kazanmayı, amaca yönelik hareket etmeyi öğrenir (San, 1991).

c. Canlandırma

Belirlenen konu üzerinden hareket ederek, bir amaç doğrultusunda kademe kademe ilerlenir. Doğaçlamalarda bireyin yaratıcılığı kadar grup yaratıcılığı da önemlidir (San, 2001). Doğaçlamalarda ezberle dayalı metinler yoktur. Serbest bir şekilde, anda kalınarak ne hissediliyorsa samimi ve aniden gelişir. Katılımcılar doğaçlama süresince keyif alır ve kendini rahat bir şekilde ifade eder. Drama çalışmalarının en önemli aşamasıdır (Üstündağ, 1998). Katılımcıların birbirinden farklı kimliklere bürünerek, o kişileri oynar, o kişiyi harekete geçirip, etkin hale gelmesini sağlamaktır. Geçmişte meydana gelmiş bir olay, durum ve konudan esinlenerek, tekrar canlandırma yapılmasıdır. Drama uygulaması esnasında belirlenip ortaya çıkan bir süreçtir (Adıgüzel, 2017). Canlandırma aşaması drama çalışmasında en çok süre ayrılması gereken ve uygulamanın özünü oluşturan bölümdür (Kara, 2010). Drama çalışmasında en önemli bölümdür. Ana çalışma, doğaçlama, esas çalışma olarak da bazı kaynaklarda adlandırılmaktadır (Yaşar, 2011).

d. Oluşum

Katılımcılar drama çalışmasına ısınma ve rahatlama aşaması ile başlar, oyunlar, doğaçlamalar ile devam eder. Drama çalışmasının doğaçlama aşamasından oluşum aşamasına geçilir. Bu aşamada araç, gereçlerden ve malzemelerden yararlanılabilir. Oluşum aşamasında önceden araç gereç temin edilmemişse, bulunduğu ortamda olan eşya ve malzemelerden yararlanılır. (Üstündağ, 1998).

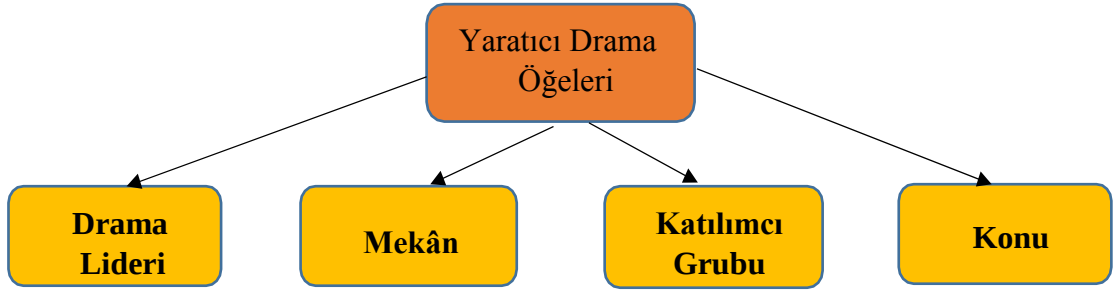
e. Değerlendirme –tartışma

Lider, katılımcıların isteği doğrultusunda ve uygun bulursa değerlendirme aşamasına geçilir (Üstündağ, 1998). Lider değerlendirme aşamasında katılımcılara süreç ile ilgili sorular sorar. Hangi aşamalarda ne hissettiklerini, nelerden hoşlandıklarını, neler yapılabileceği gibi sorularla değerlendirme aşaması tamamlanır (Aral vd., 2000). Drama çalışmalarından sonra ulaşılan sonuçlar bu bölümde ele alınır. Çalışma sonrası katılımcılar neler hissettiklerini ifade eder. Duygu ve düşünce dünyalarının nasıl etkilendiği değerlendirilir. Süreç sonunda ulaşılan sonuç konuşulur, tartışılır ve fikir alışverişinde bulunulur (Adıgüzel, 2017). Değerlendirme aşaması, öğrencilerin paylaşımcı olmasına ve eleştirel yönlerinin gelişmesine, etkileşim içinde olmalarına, duygularını ifade edebilmelerine imkân sağlar. Yapılan çalışmadan mutlu bir şekilde ayrılmasını sağlar. Katılımcı gruptaki diğer bireylerin duygularının farkına varılır ve duygular paylaşılır (Okvuran, 2000).

Drama uygulamaları sonuç yerine, süreç odaklıdır. Çocukların drama sürecinde sergilemiş olduğu performans değerlendirilmez. Çünkü böyle bir değerlendirme çocukların çalışma aşamalarındaki şevkini kırabilir (Önder, 2016). Drama çalışması süresince katılımcıların, hangi aşamada ne hissettiğini, hangi basamaklarda zorlandıklarını ve neler yaşadıklarını değerlendirme aşamasında paylaşmaları sağlanır (Kara, 2010). Drama uygulamasının her basamağından sonra ya da birkaçının ardından değerlendirme çalışmaları yapılabilir. Sürecin nasıl geçtiği sorgulanır ve değerlendirilir (Yaşar, 2011).

7. Yaratıcı Drama Sürecinin Temel Öğeleri

Yaratıcı drama kendine has temel özellikleri ve unsurları olan, sanat ve eğitim alanlarında da kullanılan bir disiplindir. Yaratıcı drama, herhangi bir konu üzerine, tiyatro tekniklerini kullanarak, katılımcı grubu bir liderin yönlendirmesi ile gruptaki kişilerin yaşam deneyimlerinden hareketle canlandırmaların yapılmasıdır. Yaratıcı drama uygulamalarında drama lideri, katılımcı grubu, mekân ve konu dramanın temel öğelerini oluşturur (Adıgüzel, 2017). Bu bağlamda yaratıcı drama çalışmalarında temel bileşenler iyi planlanır ve uygulanırsa yapılacak çalışma amacına ulaşır (2019).

Şekil 4 Yaratıcı Drama Sürecini Oluşturan Öğeler

Kaynak: Okvuran, 1993

a. Drama lideri

Drama lideri, drama çalışmalarının amacına ulaşmasında önemli rol oynar. Drama lideri, katılımcıların kendini rahat ve güvende hissetmesi için gerekli ortamı oluşturmalıdır. Tutum ve davranışları ile bunu onlara hissettirmelidir. Katılımcıların kendilerini keşfedip, duygu ve düşüncelerini ifade etmesi için onlara rehberlik etmeli çalışmanın sorumluluğunu taşımalıdır. Drama lideri drama üzerine araştırma yapmayı ve çalışmayı seven, sorumluluklarının bilincinde, kendini geliştirmeye açık bir birey olmalıdır (Aral vd., 2000). Drama lideri, tiyatro terminolojisini, oyun pedagojisini bilen, farklı oyun şekillerini tanıyan alanında eğitim almış kişi olmalıdır. Drama sürecinin öğeleri arasında etkileşimi dinamik tutan kişidir. Drama lideri sanat alanlarına duyarlı, ilkeleri olan, ilişkileri güçlü, empati becerisi gelişmiş bireylerdir. Yeni düşünce ve fikirlere açık, kendini sürekli güncelleyen, bir yapısı olmalıdır (Başkaya, 2000).

Drama lideri, yaratıcı drama uygulamalarında süreci şekillendiren, hazırlıkları ve planlamayı yapan, grubu yöneten, yaratıcı drama alanında yeterli donanıma sahip, uygulama özelliklerine sahip olan kişidir. Yaratıcı drama aşamalarını iyi organize etmeli ve katılımcı grubu yönetmelidir. Yaratıcı drama uygulamalarında lider oldukça önemlidir. Drama lideri dramanın kuramsal ve pedagojik alanlarına hâkim aynı zamanda müzik, görsel sanatlar, dans, iletişim, estetik vb. birçok disiplin üzerine kendini yetiştirmiş birisi olmalıdır. İyi bir gözlemci, problemlere çözüm üreten, katılımcılara saygılı, organize yeteneği gelişmiş, empati yapabilen bir yapısı olmalıdır (Adıgüzel, 2017). Lider katılımcı grubun özelliklerini, ilgilerini, isteklerini ve ihtiyaçlarını bilmelidir. Drama çalışmalarının konusunu belirlerken bunları göz önünde bulundurur. Yapılacak etkinlikleri katılımcıların yeteneklerini geliştirmeye

ve kapasitelerini arttırmaya yönelik hazırlar. Ortaya çıkan sorunlara hızlı çözümler üretmelidir (Ömeroğlu ve Yaşar, 1999).

b. Katılımcı grubu

Benzer fikirlere sahip, aynı hedef için birlikte hareket edebilen, birbirini tanıyan, benzer özellikleri taşıyan, birbiriyle ilişkisi olan ve etkileşimde bulunan birden fazla kişinin oluşturduğu katılımcı grubu yaratıcı dramının temel öğelerinden biridir (Adıgüzel, 2017). Grup üyeleri birbirlerini tanımalı ve bu grupta bulunmaktan mutlu olmalıdır. Grup üyeleri birbiriyle iletişim ve etkileşim halinde ortak amaca yönelik hareket edebilmelidir. Isınma çalışmalarında lider, katılımcıların birbirlerini tanımalarına, çalışmadan keyif almalarına, iletişime ve etkileşime geçebilmelerine imkân sağlayan etkinlikler planlamalıdır. Lider oluşturulan gruplardaki kişilere eşit mesafede olmalıdır. Benzer özellik taşıyan kişiler aynı grupta olmalıdır. Katılımcıların kendi rızaları ile gruplara girmeleri sağlanmalıdır (Adıgüzel, 2017). Bütün yaş gruplarının anlama ve algılama düzeyleri farklıdır. Bu yüzden yaş grupları göz önünde bulundurularak çalışmalar düzenlenmelidir. Aynı uygulamalar farklı yaş gruplarına yapıldığında çalışma amacına ulaşmayabilir. (Aytaş, 2008). Kendini güvende ve rahat hissedip grup ortamında çalışabilecek, yeni ve farklı şeyler keşfetmek isteyen kişiler olmalıdır (San, 1996).

c. Mekân

Drama çalışmalarının yapılacağı yerde katılımcıların rahat hareket edebilmeleri için zemin onların hareketlerini yapabilecekleri yapı ile kaplı olmalıdır. Isınma ve aydınlanma sorunu olmayan, sessiz ve güvenilir bir ortam çalışmanın hedefine ulaşmasında etkilidir. Katılımcıların ve liderin rahat hareket edebileceği bir yer olmalıdır (Aral vd., 2000). Yapılacak drama etkinliğinin ve katılımcı grubun özelliğine uygun herhangi bir yerde drama uygulamaları yapılabilir. Isınma ve rahatlama çalışmalarında katılımcı grubun rahat hareket edebileceği şekilde geniş bir yer olmalıdır. Etkinlikler yapılırken katılımcıların dikkatinin dağılabileceği fazla geniş alanlar tercih edilmemelidir. Katılımcıların kendini güvende ve rahat hissedeceği, fiziksel anlamda sınırlandırıcı olmayan mekânlar tercih edilebilir (Önder, 2016). Drama lideri, katılımcılar ve drama yapılan yer (mekân) arasında kurulan etkileşimin yüksek ve olumlu yönde olması yapılan drama çalışmasının

amacına ulaşması açısından oldukça önemlidir. Drama çalışması yapılacak yer önceden hazırlanıp düzenlenmelidir (Adıgüzel, 2017).

d. Konu

Herhangi bir olay durum ya da düşünce drama çalışmasının konusu olarak ele alınabilir. Katılımcıların duygu ve düşüncelerinden, kendilerini ya da toplumu ilgilendiren herhangi bir durumdan yola çıkılabilir. Herhangi bir kişiden, haberdan, katılımcıların anılarından, bir görsel sanat çalışmasından, yazınsal herhangi bir üründen, bir masal ya da hikâyeden, bir kavramdan konu belirlenebilir. Katılımcıların ilgi, istek ve ihtiyaçları göz önünde bulundurularak konular belirlenmelidir. Konunun katılımcılara nasıl sunulacağı önemlidir. Drama lideri planlamayı konunun içeriğine göre yapmalıdır (San, 1991).

8. Yaratıcı Dramada Kullanılan Teknikler

Yaratıcı drama sürecinde canlandırma aşaması belli teknikler ile yürütülür. Bunlardan başlıcaları; doğaçlama, bir olay ya da durum üzerine plan yapmadan, o an karşılaşp bir kişi ya da grubun yaratıcılığını kullanarak canlandırmasıdır (San, 1990). Doğaçlamalar kişiye özgüdür. Kendiliğinden, o anda ortaya çıkar ve genellikle birbirinden farklıdır (Akkuş, 2016). Farklı bir teknik olan rol oynama ise, bir düşüncenin, duygunun, olayın ya da durumun grup üyeleri tarafından farklı bir forma bürünerek dramatize edildiği tekniktir. Bireyler kendini bireysel ya da grup içinde bir başkası olarak bir kurgu içerisinde ifade eder (Çebi, 1985). Roldeki kişinin bir karar alma ya da seçim yapması gerektiğinde kullanılan teknik bilinç koridorudur. Grup üyeleri bir konu hakkında ana karakterin karar vermesine yardımcı olur (Akar, 2000).

Dedikodu halkası tekniği, canlandırma sürecinde yaşanan olay ya da çatışma durumu üzerine kurgu içerisinde katılımcıların birbirlerine fikirlerini söylemesi ve paylaşması ile ilerleyen tekniktir. Katılımcılar arasında abartı ve çarpıtmalar olabilir. Bu bağlamda ana karakter hakkında çevresindekilerin düşünceleri ortaya çıkar. Çevreyi nasıl etkilediği ya da çevreden nasıl etkilendiği belirlenir (Adıgüzel, 2010). Pantomim tekniği, kişilerin hislerini ve yaşamlarındaki bir anını, kelimeleri kullanmadan sadece hareketler ile ifade etmesidir. Bireylerde gözlem yapma, bedenlerini kullanma ve dikkat becerileri geliştirmektedir. Zihinde canlandırma tekniğinde ise liderin yönlendirmesi ile katılımcılar gözlerini kapatırlar. Lider, bazı

yönergeler ile katılımcıları yönlendirerek anlatılmak istenen konu hakkında katılımcı grubun bir şeyler düşünmelerini ve zihinlerinde canlandırmalarını sağlar. Genellikle hazırlık-ısınma çalışmalarında bu teknik uygulanır. Katılımcıların çalışmaya dikkatlerini çekmek ve odaklanmalarını sağlamak amaçlanır (Önder, 2016).

Dramatizasyon tekniği ise yazınsal bir metne bağlı kalarak, bir öykü, masal, olay ya da durum üzerine yapılan canlandırma sürecidir. Drama lideri canlandırma yapılırken aktif bir şekilde katılımcıları yönlendirir. Yazılı metin değiştirilmeden canlandırılır. Drama lideri metni katılımcılara okur, anlatır ve süreci kendi yürütür (San, 1991). Geriye dönüş tekniği ile de herhangi bir olay, durum ve konu üzerine geçmişte yaşanan bir durumun nasıl yaşandığı, içinde bulunulan zamana nasıl etki ettiği ifade edilmeye çalışılır. Yine çok kullanılan bir teknik olan fotoğraf karesi tekniğinde, katılımcılardan bireysel olarak ya da grup olarak bir olay, durum konu hakkında bir fotoğraf karesi oluşturmaları istenir. Fotoğraf anı sırasında katılımcılar sıra ile sürece katkı sağlayabilir, fotoğraf anındaki form da yerini alabilirler. Diğer katılımcıların canlandırmayı yapan grubu yorumlamaları ve değerlendirmeleri istenir (Öztürk, 2007).

Özel mülkiyet tekniğinde çalışmada işlenen olay, durum, konu üzerine ana karaktere ait, onu temsil eden ya da ana karakterin özelliğini yansıtan herhangi bir obje, kıyafet, kırtasiye malzemesi, gibi eşyalardan özel mülkiyet belirlenebilir ve ana karakterin belirlenmesinde, çatışma durumunda problemin çözümünde canlandırma aşamasında kullanılır. Özel mülkiyet tekniğinde belirlenen nesne odak oluşturmak, çatışma durumunda gerilimi çözmek, rolleri, kimlikleri belirlemek, zaman ve mekân bileşenlerini oluşturmak için kullanılır. Tam anlamıyla bitirilmemiş bir resim, şiir, yazı, şekil ya da tasarım katılımcılara sunulur. Katılımcılardan bireysel ya da grup olarak bu çalışmayı tamamlayarak bir bütün oluşturmaları istenir. Katılımcıların hepsi kendi hayal dünyalarına göre yarım kalan materyali tamamlar ve canlandırır (Adıgüzel, 2017).

Canlandırma sürecinde sık kullanılan gerçek an tekniğinden de, canlandırmanın özellikle son aşamasında odak oluşturmak için faydalanılır (Maden, 2010). Yaratıcı drama çalışmalarında ısınma ve rahatlama aşamasında çok sık kullanılan bir teknik de müzikle drama tekniğidir. İlk kez böyle bir çalışmada yer alan kişiler için uygundur. Lider, müziği kullanarak katılımcılara yönergeler sunar,

onların fiziksel, duyuşsal olarak canlandırma aşamasına hazır hale gelmelerini sağlar. Liderin belirlediği müzikler çalışmanın amacına uygun olmalıdır (Arpağ, 2018).

D. Tutum

İnsanların bir olgu ile ilgili davranışlarını sergilemeden önceki eğilimleri tutumları olarak ifade edilir. Tutumlar insanların gözlemlenebilen davranışları değildir, davranışlarına ilişkin eğitimidir (Kağıtçıbaşı, 2008). Aynı zamanda bireylerin olumlu ya da olumsuz yönde karar vermelerine yönelik his olarak da adlandırılmaktadır (Köklü, 1995). Tutumlar insanların davranışlarına yön verir. Bir karar verme durumunda onların yanlı davranmasını sağlar (Ülgen, 1994). Böylelikle bir durum, olay ve nesneye karşı sergilenen davranışa göre bireylerin tutumları hakkında bilgi sahibi oluruz (Tavşancıl, 2010). Tutumlar, insanların yaşantı ve deneyimleri sonucu meydana gelir (Özlü, 2001).

Bireylerin herhangi bir kavram, nesne, olgu, olay ve durumlara yönelik sahip olduğu tepki yönelimleri bu kişilerin tutumlarını ifade eder. Bu bağlamda tutum, insanların herhangi bir nesne, kavram, olay, durum, duygu ve düşüncelere karşı gösterebileceği davranışların hepsi olarak açıklanabilir (İnceoğlu, 2010). Drama çalışmaları üzerine olumlu tutum sahibi bireyler kendi öz benliklerini güçlendirme ve bunu olumlu yönde geliştirmeleri gibi yararları vardır. Bireylerin yaşam deneyimleri, onların herhangi bir konuya yönelik tutumları üzerine olumlu ya da olumsuz duygu geliştirmelerini sağlar (Okvuran, 2003). İnsanın bir konu üzerinde tutum sahibi olması için, kişinin bir konu, olay ya da durum ile karşılaşması, yani deneyimlemesi gerekir. Ortada olmayan bir konu üzerine tutum oluşmaz. Kalıcı tutumların oluşması için gerçek yaşantı ürünü olması gerekir. Katz'a göre tutumlar olumlu ya da olumsuz olabilir. İnsanlar da sosyal çevresini de bu bağlamda değerlendirirler (Baysal, 1981).

1. Tutumların Oluşumu

Bireylerin bir konu ile ilgili tutum sahibi olması için, öncelikle o konu ile ilgili bir yaşantı ve deneyime sahip olması gerekmektedir. İnsanlar bilmediği bir konuda tutum sahibi değildir. Kişilerin gerçek hayat tecrübelerinde oluşan tutumlar daha kalıcıdır (Baysal, 1981). Kişilerin bir tutum sahibi olması için bilişsel, duygusal, davranışsal gibi üç ögenin oluşması gerekir. Bireylerin herhangi bir konu ile ilgili bilgi düzeyleri, duyuşsal yaklaşımları ve ortaya koyacakları davranışlar, kişilerin

tutumları hakkında bize bilgi verir. Bireylerin davranışlarından ve sözel ifadelerinden nasıl bir tutuma sahip olduğunun farkına varılabilir (İnceoğlu, 2011).

E. Yaratıcı Drama ile İlgili Araştırmalar

1. Öğretmenlerin Yaratıcı Drama ile İlgili Tutumları Üzerine Yapılan Araştırmalar

Kırşehir’de görev yapan 101 sınıf öğretmenin katıldığı bir araştırmada, öğretmenlerin yaratıcı drama yöntemine yönelik tutumları, öz yeterlilikleri ve hayat bilgisi dersinde yaratıcı dramanın kullanımına ilişkin görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır. Karma araştırma modelinin kullanıldığı araştırma sonuçlarına göre birçok sınıf öğretmenin yaratıcı drama yöntemini hayat bilgisi dersinde kullandığı ve yaratıcı drama yöntemine yönelik olumlu tutum geliştirdikleri belirlenmiştir. Sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama uygulamalarında kendilerini orta düzeyde yeterli buldukları sonucuna ulaşılmıştır (Uzun, 2016). Öğretmenlerin yaratıcı drama yöntemi ile ilgili tutumlarını belirlemenin amaçlandığı benzer bir çalışmaya 240 öğretmen katılmıştır. Drama kurlarına katılan kişilerin yaratıcı dramaya dair olumlu yönde yüksek tutumlara sahip oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır. Öğrenim durumu değişkeninin dramaya yönelik tutumlarını anlamlı yönde etkilemediği, drama eğitimlerine katılan ve katılmayan bireylerin kendilerine dair tutumlarında anlamlı bir fark olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır (Okvuran, 2000). Okul öncesi öğretmenlerinin yaratıcı drama ile ilgili tutumlarının belirlenmeye çalışıldığı yine benzer bir araştırmaya, Konya ilinde görev yapan 190 okul öncesi öğretmeni katılmıştır. Tarama yöntemi ile yapılan araştırmada 45 maddelik Okvuran (1996) tarafından geliştirilen “yaratıcı drama tutum ölçeği” ile veriler toplanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre yaratıcı drama dersi alan öğretmenlerin almayanlara göre yaratıcı dramaya yönelik olumlu tutum geliştirdikleri, mesleki kıdem yılı fazla öğretmenlerin yaratıcı dramaya daha eleştirel yaklaştıkları sonuçlarına ulaşılmıştır (Yönel, 2004).

Yapılan farklı bir araştırmada, okul öncesi öğretmen adaylarının drama dersine yönelik tutumlarını belirlemek için çalışmaya Ankara’daki eğitim fakültelerinde okul öncesi öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrenciler katılmıştır. Araştırmanın amacı, okul öncesi öğretmen adaylarının drama dersine yönelik tutumlarını belirlemek için bir ölçek geliştirmektir. Yapılan araştırma ve analizler sonucunda,

geliştirilen “Okul Öncesi Eğitimde Dramaya Yönelik Tutumları Değerlendirme Ölçeğinin” geçerliliğinin ve güvenirliğinin yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir (Ceylan ve Ömeroğlu, 2011). Yaratıcı drama ile ilgili öğretmen tutumlarının araştırıldığı benzer bir çalışmaya Rize ilinde görev yapan 24 öğretmen katılmıştır. Araştırmanın yöntemi ön test-son test deneysel model olarak belirlenmiş ve yaratıcı drama yönteminin öğretmenlerin tutumlarının ne yönde etkilediğini belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğretmenlere yapılan yaratıcı drama eğitiminin, yaratıcı dramaya yönelik öğretmenlerin tutumlarının olumlu yönde etkilendiği, yaratıcı drama yöntemini kullanmaya yönelik öz yeterlilik puanlarının olumlu yönde arttığı tespit edilmiştir (Namdar ve Kaya, 2019).

Yapılan araştırma sonuçlarına bakıldığında, farklı branşlarda öğretmen ve öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemine yönelik olumlu tutumlara sahip oldukları görülmektedir. Bu bilgilerden hareketle bu yönteme derslerinde daha çok yer verebilecekleri düşünülmektedir. Fakat bu alanda mesleki yeterliliklerinin düşük düzeyde olması, mesleki kıdemi ve yaşları yüksek öğretmenlerin eleştirel tutumlara sahip olması, alan bilgisi ve donanımlarının yetersizliği, vb. nedenler yaratıcı drama yönteminin öğretim sürecinde kullanımını azaltmakta, dolayısıyla öğretimin başarılı bir şekilde gerçekleşmesinin önüne geçmektedir.

2. Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Drama ile İlgili Tutumları Üzerine Yapılan Araştırmalar

Sınıf öğretmeni adaylarının drama dersine karşı tutumlarının tespit edilmek istendiği araştırma tarama modeli ile desenlenmiş ve çalışmaya sınıf öğretmenliği bölümü son sınıf öğrencisi 511 kişi katılmıştır. Genel olarak öğrencilerin drama dersine karşı olumlu ve yüksek düzeyde olumlu tutuma sahip oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır (Ünal, 2012). 183 sosyal bilgiler öğretmeni adayının örneklemini oluşturduğu, tarama yöntemi kullanılarak yapılan benzer bir araştırmada, öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya yönelik tutumları ve eğitsel drama çalışmaları üzerine yeterlilikleri belirlenmeye çalışılmıştır. Sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının yaratıcı drama dersine dair tutumları ile eğitsel drama çalışmalarındaki yeterlilikleri arasında anlamlı ve pozitif yönde ilişki olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır (Dündar, 2018). Okul öncesi öğretmen adaylarının yaratıcı drama dersine yönelik tutumlarını belirlemenin amaçlandığı benzer bir araştırmaya ise, 553 okul öncesi öğretmen adayı katılmıştır.

Öğrencilerin drama derslerinde almış oldukları notlar öğrencilerin yaratıcı dramaya yönelik tutumlarını etkilemiştir. Araştırma için belirlenen değişkenler (yaş, cinsiyet, okudukları sınıf, anne-baba eğitim düzeyi vb.) açısından anlamlı bir farklılık yaratmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır (Yıldırım, 2011).

Son sınıf, sınıf öğretmeni adaylarının yaratıcı drama dersine yönelik tutumlarını belirlemenin amaçlandığı bir araştırmanın örneklemini 232 sınıf öğretmeni adayı oluşturmaktadır. Yaratıcı drama dersine yönelik tutum ölçeği dönem başında ve dönem sonunda uygulanarak veriler elde edilmiştir. Sınıf öğretmeni adaylarının yaratıcı drama dersini aldıktan sonra olumlu yönde değiştiği sonuçlarına ve araştırma için belirlenen değişkenler açısından anlamlı farklılık olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır (Fenli, 2009). Yapılan benzer bir çalışmada, Dokuz Eylül Üniversitesi eğitim fakültesi sınıf öğretmenliğinde okuyan 132 öğretmen adayı araştırmanın örneklemini olarak belirlenmiştir. Yaratıcı dramaya yönelik tutumları belirlenmeye çalışılmıştır. Katılımcılar 11 hafta yaratıcı drama eğitimi almışlardır. Yapılan deneysel araştırma sonucunda yaratıcı dramaya yönelik olumlu yönde tutumlarının değiştiği sonucuna ulaşılmıştır. Cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir (Hamurcu, 2010). Sınıf öğretmenliği bölümünde öğrenim gören 64 öğrencinin araştırmanın örneklemini oluşturduğu farklı bir çalışmada ön test-son test uygulamalı, yarı deneysel desen yöntemi ile araştırma yürütülmüştür. Yapılan araştırmaya göre sınıf öğretmeni adaylarının duygusal zekâ gelişimlerini yaratıcı drama dersinin ne yönde etkilediğini tespit etmek amaçlamıştır. Yapılan çalışma sonuçlarında, deney grubunda bulunan öğrencilerin ön test-son test puanları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Uygulama sürecinin ardından öğrencilerin öz bilinçlerinde, empati kurma eğilimlerinde, sosyal beceri puanlarında, EQ puanlarında artış olduğu belirtilmiştir. Zekâ puanları yönünden deney grubunda bulunan öğrenciler lehine anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu bağlamda yaratıcı dramanın öğrencilerin duygusal zekâ gelişimlerini olumlu yönde etkilediğini ifade etmiştir (Özdemir, 2003).

Fen bilgisi öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya yönelik tutumları ve öyküleme çalışmaları üzerine yapılan bir araştırmada 66 kişilik fen bilimleri öğretmen adayı ile 14 hafta yaratıcı drama çalışmaları yapılmıştır. Yaratıcı drama kurslarına katılmamış grubun, yaratıcı dramaya yönelik tutumlarının olumlu yönde değiştiği sonucuna ulaşmıştır. 5 hafta 6 öğretmen adayı ile öyküleme çalışmaları

yapılmıştır. Yapılan çalışma sonucunda öyküleme uygulamaları ile yapılan derslerin daha eğlenceli ve güzel geçtiği sonuçlarına ulaşılmıştır (Bertiz, 2005). Tarih öğretmeni adaylarının yaratıcı dramaya yönelik tutumlarını belirlemenin amaçlandığı deneysel yöntemle yürütülen benzer bir çalışmada araştırma grubu 20 kişi olarak belirlenmiş ve katılımcılar 14 haftalık eğitim görmüşlerdir. Yapılan çalışma sonucunda öğretmen adaylarının yaratıcı dramaya yönelik tutumlarının olumlu düzeyde arttığı ve sonraki eğitim ve öğretim hayatlarında da yaratıcı dramayı kullanacakları sonuçlarına ulaşılmıştır (Karabağ, 2014). Yüksek lisans eğitim programına ve ortaokul sertifika programına katılanların örneklemi oluşturduğu farklı bir araştırmada yapılacak İngilizce öğretim programında drama yöntemi kullanılmış ve ortaokul öğretim programında bir disiplin olarak dramanın yer almasına örnek verilmiştir. Öğrenciler drama yöntemi ile kendine güven, sözel ve fiziksel iletişim becerileri, işbirliği yapma alışkanlığı, eleştirel düşünebilme ve sosyalleşme gibi davranışlar kazandıkları sonuçlarına ulaşılmıştır (O'Hara, 1997).

Yaratıcı drama yöntemine yönelik farklı branşlarda öğretmen adaylarının tutumlarının incelendiği araştırma sonuçlarına göre; öğretmenlerin yaratıcı drama eğitimlerine katıldıktan sonra olumlu tutum geliştirdikleri görülmüştür. Lisans eğitiminde, öğretmen adaylarının özellikle yaratıcı drama yöntemi üzerine yeterli uygulamalı eğitimler almalarının onların mesleki yeterliliklerini arttıracak, bunun da öğretimde öğrencilerin akademik başarılarını olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

3. Öğretmenlerin Yaratıcı Drama Yöntemi ile İlgili Görüşleri ve Yaratıcı Drama Yönteminin Derslerde Kullanımına Yönelik Yapılan Araştırmalar

Sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama yöntemini kullanabilme yeterliliklerini, yaratıcı drama çalışmalarını uygulama düzeylerini belirlemenin amaçlandığı araştırmada, yaratıcı drama ve uygulamaları üzerine sınıf öğretmenlerinin yeterliliklerinin bilme ve uygulama basamaklarında yeterli düzeyde olmadıkları sonuçlarına ulaşılmıştır. Aynı zamanda sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama çalışmaları üzerine bilme ve uygulama basamakları düzeyleri arasında anlamlı farklılık olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır (Yıldırım, 2008). Tayland'da ilköğretim okullarında görev yapan öğretmenlerin, yaratıcı drama ile ilgili neler bildiklerinin ve ne düzeyde bilgi sahibi olmaları gerektiğinin belirlenmeye çalışıldığı benzer bir

çalışmada doküman araştırması, soru taraması yöntemlerinden yararlanarak yaratıcı drama üzerine dokümanlar tespit edilmiştir. Ülkenin ilkökul eğitimi, eğitim müfredatı ve öğretmenlerin eğitim düzeyleri incelenmiş ve müfredat programlarında yaratıcı dramaya önemli bir bölümün ayrıldığı, yaratıcı dramanın öğrencilerin birçok alanda gelişimlerini desteklediği, eğitim öğretimde gerekli ve etkili bir öğretim yöntemi olarak kullanıldığı sonuçlarına ulaşılmıştır (Gururantane, 1984). Öğretmenlerin yaratıcı drama yöntemini kullanma düzeylerini ve yaratıcı dramaya yönelik algılarını belirlenmenin amaçlandığı benzer bir çalışmaya 224 ortaokul öğretmeni katılmıştır. Yaratıcı drama eğitimleri almış öğretmenler, yaratıcı drama yönteminin derslerde kullanılmasının aktifliği, kalıcılığı ve etkililiği arttıracaklarını belirtmişlerdir. Öğretmenlerin çoğunluğunun yaratıcı drama çalışmaları için tiyatro eğitimine ihtiyaç duymadıklarını söyledikleri sonuçlarına ulaşılmıştır (Kaaland-Wells, 1994).

Türkçe öğretmenlerinin, yaratıcı drama yönteminin Türkçe eğitiminde kullanmasıyla ilgili sorunlarını belirlemenin amaçlandığı farklı bir araştırma tarama yöntemi ile desenlenmiş ve araştırmaya 66 Türkçe öğretmeni katılmıştır. Drama yöntemi üzerine Türkçe öğretmenlerinin yaşadığı sorunları belirleme anketini veri toplamak için kullanılmıştır. Yapılan çalışmada öğretmenlerin drama üzerine kuramsal anlamda hazırbulunuşlukları, mesleki alan bilgisi, öğrenci, öğrenme ortamı yönünden sorunlar yaşadıkları sonuçlara ulaşılmıştır (Maden, 2011). Yine ders işlerken dramayı kullanan ve kullanmayan öğretmenlerin görüşlerinin ve inançlarının belirlenmeye çalışıldığı bir araştırmada, derslerinde dramayı kullanan öğretmenlerin, öğrencilerin gerçek yaşamlarından yola çıkarak etkili ve kalıcı öğrenmeler sağladığı, eğitim-öğretim sürecinin daha verimli geçtiğine dair öğretmenlerin inançları olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır (Garcia, 1993).

Öğretmenlerin yaratıcı drama ile ilgili yeterli bilgi, donanım ve alan bilgisine sahip olması, onların yaratıcı drama yöntemine yönelik tutumlarını etkilediği, araştırma sonuçlarına yansımaktadır. Mesleki yeterlilikleri öğretmenlerin tutumlarını etkilemektedir. Bu bilgilerden hareketle öğretmenlerin lisans eğitimlerinde çağdaş öğretim yöntemleri ile ilgili daha fazla uygulamalı dersler almaları gerektiği düşünülmektedir.

4. Yaratıcı Drama Yönteminin, Öğrencilerin Türkçe Derslerine Yönelik Tutumlarına Etkisi ile İlgili Yapılan Araştırmalar

Yaratıcı drama yönteminin ilkokul 2. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine ilişkin tutumlarına etkisi belirlemek amacıyla yapılan bir araştırma karma yöntem ile desenlenmiş ve araştırmaya 7 - 8 yaşlarında, 22'si deney grubunda 14'ü kontrol grubunda olmak üzere 36 öğrenci katılmıştır. Deneysel çalışmada deney grubu sağlık ve çevre konusu yaratıcı drama yöntemiyle, kontrol grubunda ise aynı konu Türkçe öğretim programı ile işlenmiştir. Gruba uygulama yapılmadan önce ve sonra Türkçe dersine yönelik tutum ölçeği uygulanmıştır. Öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumlarını, yaratıcı drama yönteminin olumlu etkilediği ve yaratıcı drama yöntemi ile yapılan çalışmalara yönelik olumlu görüşlere sahip oldukları sonuçlarına ulaşılmıştır (Yıldırım ve Erdoğan, 2016). Okuduğunu anlamaya yönelik strateji üzerindeki etkiye, gelişime ve tutuma yönelik yaratıcı drama yönteminin etkisini ortaya koymanın amaçlandığı bir çalışmaya 4. sınıf 75 öğrenci katılmıştır. Araştırmada ön test son test kontrol gruplu yarı deneysel desen, yöntem olarak belirlenmiştir. Bu araştırmada, okuduğunu anlamada, yaratıcı drama yönteminin Türkçe dersi öğretim programında daha etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Kırmızı, 2008). İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin Türkçe dersine yönelik tutumlarını yaratıcı drama yönteminin ne yönde ve hangi düzeyde etkilediğini tespit etmenin amaçlandığı benzer bir çalışma yapılmıştır. Deney ve kontrol gruplu yarı deneysel desen araştırma yöntemi ile yapılan çalışma öncesinde ve sonrasında "Türkçe Dersi Tutum Ölçeği" ile veriler toplanmıştır. Yapılan araştırmaya göre yaratıcı drama yöntemi ile çalışılan deney grubundaki öğrencilerin tutumlarının olumlu yönde etkilendiği sonuçlara ulaşılmıştır. Cinsiyet ve anne-baba eğitim düzeyi değişkenlerinin öğrencilerin Türkçe dersine yönelik tutumları üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır (Arslan, 2011).

Öğrenciler ile yapılan deneysel çalışmalara bakıldığında; yaratıcı drama yönteminin Türkçe dersinde kullanılmasının öğrencilerin başarı düzeylerini olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Öğrencilerin Türkçe dersindeki akademik başarılarının yüksek olması diğer derslerdeki akademik başarı düzeylerini de olumlu yönde etkilemektedir. Bu bilgilere göre yapılandırmacı yaklaşım temelinde, öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmelerini sağlayan, öğrenmeyi bir yaşantı ürünü haline

getiren yaratıcı drama yöntemine öğretmenlerin derslerinde daha fazla yer vermeleri gerektiği düşünülmektedir.

5. Yaratıcı Drama Yönteminin, Öğrencilerin Dil ve İletişim Becerilerine Yönelik Başarı Düzeylerine Etkisi ile İlgili Yapılan Araştırmalar

6. sınıf öğrencilerinin kelime dağarcığını arttırmada yaratıcı drama yönteminin rolü, önemi ve etkisini tespit etmeyi amaçlandığı bir araştırmada 72 6. sınıf öğrencisi katılmıştır. Araştırma karma yöntem ile desenlenmiştir. Deney grubu ile 10 saat 40 dakika yaratıcı drama atölye çalışmaları yapılmıştır. Kontrol grubu normal eğitim sürecine devam etmiştir. Kelime hazinelerini belirlemek için ön test-son test yapılmıştır. Yaratıcı drama yöntemi uygulanan deney grubundaki öğrenciler lehine kelime hazinelerinin artması üzerine anlamlı düzeyde fark olduğu belirlenmiştir (Arpağ, 2018). Yaratıcı drama yönteminin Türkçe dil etkinlikleri üzerinde etkisini belirlemenin amaçlandığı benzer bir çalışma deney ve kontrol gruplu deneysel yöntemle araştırma yürütülmüştür. Yaratıcı drama yönteminin Türkçe dil etkinliklerinde, sözlü iletişim becerilerini, görüp, izleme, anlama ve anlatma becerilerini olumlu yönde etkilediği ve dramatizasyon yönteminden daha etkili olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır (Çakır, 2008). Benzer olarak Türkçe eğitiminde, yaratıcı drama çalışmalarının, öğrencilerin iletişim ve ifade becerilerinin gelişimini ve dil gelişimini olumlu etkilediği ve kalıcı öğrenmeleri sağladığı sonuçlarına ulaşılmıştır (Kara, 2000). Deneysel yöntem 6 yaş grubu 104 öğrenci ile yapılan farklı bir çalışmada yaratıcı drama uygulamaları yapılan deney grubundaki öğrencilerin kontrol grubundaki öğrencilere göre alıcı ve ifade edici dil gelişimlerinin yüksek düzeyde olduğu ve başarı düzeylerine olumlu yönde etki ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre aralarında anlamlı bir fark oluşmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır (Solmaz, 1997).

Yapılan benzer bir çalışmada, son yıllarda hazırlanan Türkçe öğretim programlarının, öğrencilere sözel ifade ve iletişim becerilerini kazandırmaya yönelik hazırlandığı belirtilmiştir. Yaratıcı drama ile öğrencilerin sözel anlatım becerilerini daha iyi bir şekilde geliştirebileceğini ifade edilmiştir. Eğitim programlarında çağdaş öğretim yöntemlerinin benimsenmeye başlanması, ezbere dayalı geleneksel yöntemlerin yerine öğrencilere sözel iletişim beceriler kazandıracak, diksiyon

becerilerini geliştirecek, yaratıcılığını ortaya çıkaracak, yaratıcı drama öğretim yönteminin önemini ortaya koymaya çalışılmıştır (Yılmaz, 2000).

Yaratıcı drama yönteminin, öğrencilerin temel dil ve iletişim becerilerine etkisinin incelendiği araştırma sonuçlarına göre; yaratıcı drama ile öğretim yapılan grupların temel dil becerilerinin ve istedik davranışlarının olumlu yönde arttığı, alıcı ve ifade edici dillerinin, anlama yetilerinin geliştiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Bireylerin bu özelliklerinin gelişmesi, sadece derslerde değil onların birçok farklı alanda da başarılı olmasını sağlamaktadır. Bu bilgiler bağlamında iletişim ve etkileşim içinde olan, kendini ifade eden, bilgi toplumunu oluşturan bireylerin eğitiminde yaratıcı drama yöntemi etkin bir şekilde kullanılmalıdır.

6. Yaratıcı Drama Yönteminin, Öğrencilerin Diğer Derslerine Yönelik Başarı Düzeylerine Etkisi ile İlgili Yapılan Araştırmalar

Ülkemizde yaratıcı drama yöntemi ile ilgili yapılan ilk deneysel araştırmada, deney grubu dramatizasyon yöntemi ile kontrol grubu düz anlatım yöntemi ile öğrenim gördükten sonra, öğrenci başarısı üzerine deney grubu lehine anlamlı fark olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır (Üstündağ, 1994). Sosyal bilgiler dersinde, yaratıcı drama yönteminin “Kültür ve Miras” ünitesindeki öğrencilerin akademik başarılarına ve sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına etkisini belirlemenin amaçlandığı benzer bir araştırmada 4. sınıf 46 öğrenci örneklem olarak belirlenmiştir. Araştırma deneysel araştırma yöntemlerinden yarı deneysel desen ile modellenmiştir. Yaratıcı drama yöntemi ile çalışılan ünitelerde öğrenci başarılarının daha yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Şentürk, 2020). Yine 4. Sınıf 64 öğrencinin katıldığı ve yarı deneysel yöntem ile yapılan araştırmada yaratıcı drama yönteminin uygulandığı ve geleneksel yöntemin uygulandığı grubun akademik başarılarını belirlemek amaçlanmıştır. Araştırmada yaratıcı drama yöntemi kullanılan grubun lehinde anlamlı farkın olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır (Aykaç, 2008).

3. sınıf öğrencilerinin katıldığı deneysel yöntem ile yapılan bir araştırmada, deney grubuna yaratıcı drama yöntemi ile dersi işlemiştir. Kontrol grubu ile geleneksel yöntemleri kullanarak dersi işlemiştir. Derse yönelik başarılarını belirlemek için başarı testi kullanılmıştır. Hayat bilgisi tutum ölçeği ile tutumlarını tespit etmeye çalışmıştır. Araştırma sonucunda drama yönteminin öğrencilerin hayat bilgisine yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediği sonuçlarına ulaşmıştır.

Geleneksel yönteme göre drama yönteminin lehine anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşmıştır (Karadağ ve Çalışkan, 2006). Vatandaşlık ve insan hakları dersinde yaratıcı drama yönteminin kullanılmasının öğrencilerin derse olan tutumlarına etkisinin incelendiği deneysel yöntemin kullanıldığı benzer bir çalışmada, deney grubuna yaratıcı drama yöntemi, kontrol grubuna geleneksel yöntemler kullanılmıştır. Deney grubundaki öğrencilerin vatandaşlık ve insan hakları dersine karşı olumlu tutum geliştirdiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Üstündağ (1997). 4. sınıf öğrencilerinin katıldığı ve deneysel araştırma yöntemi ile desenlenen farklı bir çalışmada ise 4. sınıf öğrencilerine yaratıcı drama ve sosyal beceriler eğitimleri verilmiştir. Duygusal yönden istismara uğramış çocuklara yönelik öğrencilerin tutumları incelenmiştir. Yaratıcı drama uygulamalarının öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirdiğini ve yaratıcı dramaya yönelik olumlu tutum geliştirdikleri sonuçlarına ulaşmıştır (Buege, 1993).

Yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin farklı disiplinlerde başarı düzeylerine ve sosyal becerilerine etkisine yönelik yapılan çalışmalara göre; yaratıcı drama yöntemi uygulanan deney grubu lehine anlamlı farklılık elde edilmiştir. Bu sonuçlardan hareketle yaratıcı dramanın sadece derslerde bir öğretim yöntemi olarak kullanılmasının yanında birçok alanda da öğrencilerin eğitiminde kullanılabileceği görülmektedir.

III. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde, araştırmanın modeline, evren ve örnekleme, araştırmada kullanılacak veri toplama araçlarına, çalışmanın uygulama sürecine ve yapılan istatistiksel analizlere yer verilmiştir.

A. Araştırmanın Modeli

Bu çalışma, yaratıcı drama yönteminin kullanılmasına ilişkin sınıf öğretmenlerinin tutumlarının ne düzeyde olduğunu ve araştırma için belirlenen değişkenlere göre öğretmenlerin tutum puanları arasında anlamlı farklılığı tespit etmeyi amaçlayan tarama modeli ile yapılan bir araştırmadır. Araştırılmak istenen bu konu hakkında var olan durum ile ilgili evrene ulaşamayacağı için evrenden belirlenen büyük örneklem grubu üzerinde betimsel ve genelleyici sonuçlara ulaşmak açısından tarama modellerinden biri olan kesitsel tarama yöntemi araştırmanın modeli olarak belirlenmiştir. Araştırma için belirlenen örneklemde verilerin, belli bir zaman aralığında ve bir seferde alınmasıyla yapılan tarama modeline kesitsel tarama modeli denir (Büyüköztürk, 2019).

Tarama modeli, araştırılmak istenen konu, durum, olay, kişi ya da nesneler kendine has koşullarda, herhangi bir etkiye ya da değişikliğe maruz bırakmadan yapılan, mevcut durumu betimlemeyi amaçlayan araştırma türüdür. Genelleyici sonuçlara ulaşmak için evrene ve evreni temsil edecek örnekleme ulaşmak hedeflenir. Araştırma konusu üzerine, belirlenen örneklem grubunun tutumlarının nedenlerinden çok katılımcılar üzerinden nasıl dağılım gösterdiği önemlidir (Karasar, 2016).

1. Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini 2020-2021 eğitim-öğretim yılında İstanbul ilinde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı devlet ilkokullarında ve özel ilkokullarda görev yapmakta olan bütün sınıf öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklem grubunu, İstanbul İl Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı devlet ilkokullarında ve özel ilkokullarda görev yapmakta olan 416 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır.

Evrenin çok geniş bir coğrafyada olmasından dolayı ve ülkemizin, özellikle de İstanbul ilinin etkilenmiş olduğu pandemi sürecinden dolayı evrenden belirlenen ilçe ve okullardan uygun örnekleme seçimi yapılmasına karar verilmiştir.

Uygun örneklem, araştırmanın amacı doğrultusunda örneklemdeki yeterli katılımcıya daha kolay ulaşmayı ve zaman, para, işgücü gibi kaynakları etkili kullanmayı sağlar (Büyüköztürk, 2019). Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerine ait kişisel veriler Çizelge 1’de verilmiştir.

Çizelge 1 Araştırmanın Örneklemine Oluşturan Sınıf Öğretmenlerine İlişkin Kişisel Veriler

Değişkenler	Kategori	F	%
Cinsiyet	Kadın	288	69,2
	Erkek	128	30,8
Yaş	20-30 Yaş	126	30,3
	31-40 Yaş	206	49,5
	41-50 Yaş	58	13,9
	51-60 Yaş	26	6,3
	61 ve Üzeri	10	2,5
Mesleki Kıdem	1-5 Yıl	103	24,8
	6-10 Yıl	108	26,0
	11-15 Yıl	106	25,5
	16-20 Yıl	40	9,6
	21 Yıl ve Üzeri	59	14,2
Görev Yaptığı Okul	Devlet Okulu	395	95,0
	Özel Okul	21	5,0
Eğitim Düzeyi	Lisans	349	83,9
	Yüksek Lisans	59	14,2
Okuttuğu Sınıf Düzeyi	1. Sınıf	125	30,0
	2. Sınıf	88	21,2
	3. Sınıf	94	22,6
	4. Sınıf	109	26,2
Okuttuğu Sınıf Mevcudu	0-10 Öğrenci	34	8,2
	11-20 Öğrenci	79	19,0
	21-30 Öğrenci	151	36,3
	31-40 Öğrenci	123	29,6
	41 ve Üzeri	29	7,0
Yaratıcı Drama Yöntemine Katılma-Katılmama	Evet	180	43,3
	Hayır	236	56,7
Yaratıcı Drama Eğitimi Aldıkları Kurum	Seminer, Panel, Konferans vb.	38	21,1
	Hizmet İçi Eğitim	48	26,7
	Halk Eğitim Merkezi	15	8,3
	Özel Kurumlar.	41	22,8
	Diğer	38	21,1
Yaratıcı Drama Eğitimi Alma Düzeyi	Kur Çalışmalarına Katılım ile	136	75,6
	Diğer Düzey	44	24,4

Çizelge 1'e göre sınıf öğretmenlerinin demografik değişkenleri ile ilgili dağılımları verilmiştir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin cinsiyetlerine göre dağılımları incelendiğinde, kadın öğretmenlerin sayısının erkek öğretmenlerin sayısından yaklaşık iki kat fazla olduğu görülmüştür. Katılımcılar arasında, 31-40 yaş grubunda olan öğretmenlerin sayısı en fazla, 51-60 yaş grubunda olan öğretmenlerin sayısı en azdır. Mesleki kıdemleri 1-5 yıl, 6-10 yıl, 11-15 yıl olan öğretmenlerin sayıları birbirine yakın ve 16-20 yıl, 21 yıl ve üzeri olanlara göre daha fazladır. Öğretmenlerin çoğunun devlet ilkokullarında çalıştığı, özel ilkokullarda çalışan öğretmenlerin sayısının az olduğu belirlenmiştir. Eğitim durumlarına göre lisans mezunu öğretmenlerin sayısı en fazla yüksek lisans mezunu öğretmenlerin sayısı en azdır. 1. ve 4. sınıf okutan öğretmen sayısı fazla iken 2. ve 3. sınıf okutan öğretmen sayısı daha azdır. 21-30 öğrencisi olan öğretmenlerin sayısı en fazla 41 ve üzeri öğrencisi olan öğretmenlerin sayısı en azdır. Yaratıcı drama eğitimine katılan öğretmen sayısı katılmayanlara göre daha azdır. Yaratıcı drama eğitimi alan öğretmenlerden, seminer, konferans, panele, hizmet içi eğitim kursuna, özel eğitim kursları eğitimlerine katılanların sayıları birbirine yakın ve halk eğitim kurslarına gidenlerden daha fazladır. Yaratıcı drama eğitimlerini belli saat düzeyinde alan öğretmen sayısı diğer eğitim düzeylerindeki öğretmenlerden fazladır.

B. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada, araştırmacı tarafından hazırlanan demografik bilgi formu ile Gülbahar ve Saylan (2019) tarafından geliştirilen, daha önceden hazırlanan “Yaratıcı Drama Yönteminin Etkisine İlişkin Tutum Ölçeği” kullanılarak veriler elde edilmiştir.

1. Demografik Bilgi Formu

Araştırmacı tarafından hazırlanan demografik bilgi formu 10 kapalı uçlu sorudan oluşmaktadır. Demografik bilgi formu, araştırmaya katılacak sınıf öğretmenlerinin cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, görev yaptığı kurum, eğitim düzeyi, okuttuğu sınıf düzeyi, okuttuğu sınıf mevcudu, yaratıcı drama eğitimine katılma-katılmama durumu, yaratıcı drama eğitimini nereden aldığı, yaratıcı drama eğitimi alma düzeyi, gibi değişkenlerle ilgili verileri elde etmek için kullanılan bilgi formudur.

2. Yaratıcı Drama Yönteminin Etkisi ile İlgili Tutum Ölçeği

Gülbahar ve Saylan (2019) tarafından geliştirilen ve kullanılan ölçeğin hazırlanma sürecinde, ölçek maddeleri oluşturulurken Türkçe eğitim alanında 6 uzmanın ve Kırşehir ilinde MEB'e bağlı ortaokullarda görev yapan 30 öğretmenin görüşü alınmıştır. Ölçek, dil uygunluğu bakımından Türkçe eğitimi alanında 2 uzman tarafından incelenmiştir. Yaratıcı drama yöntemi üzerine Türkçe ve İngilizce kaynaklardan incelemeler yapılmıştır. Yapılan literatür taraması sonucunda, yaratıcı drama yönteminin etkisi ile ilgili tutumlara ilişkin 44 maddeden oluşan taslak form oluşturulmuştur. Ölçme ve değerlendirme alanında 3 uzmanın, rehberlik ve psikolojik danışmanlık alanında 2 uzmanın, Türkçe eğitimi alanında 2 uzmanın incelemeleri sonucunda amaca hizmet etmeyen 4 madde ölçekten çıkarılmıştır. Ölçek 40 madde halinde 5'li likert şekli ile derecelendirilmiş ve son hali verilmiştir. Deneme uygulamasına 317 Türkçe öğretmeni katılmıştır. Toplanan veriler ile ölçeğin yapı geçerliliği, yapılan faktör analizi ile belirlenmiştir. Yapılan faktör analizi sonucunda maddeler 2 faktörde toplanmıştır. Madde yük değerleri 0,45 altında olan 7 madde ve iki faktöre dağılan yük değerleri arasında 0,10 değeri altında olan 5 madde olmak üzere toplam 12 madde ölçekten çıkarılmıştır. Ölçek madde sayısı 28' e düşmüştür. Ölçeğin güvenilirliği, 28 maddenin toplam Cronbach Alpha değeri 0,94olarak hesaplanmıştır.

Ölçeğin faktörlerine ve geneline ait güvenilirlik değerleri incelendiğinde yüksek düzeyde güvenilirlik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. 1. Faktör, öğretmen ve öğrenme/öğretme sürecine yönelik 12 maddeden; 2. Faktör, öğrencilere etkisi sürecine yönelik 16 maddeden oluşmaktadır. Yaratıcı drama yönteminin etkisi ile ilgili öğretmenlerin tutumlarını belirlemek için geliştirilen ölçeğin açımlayıcı faktör analizi yapıldıktan sonra asıl uygulama için belirlenen 207 katılımcıdan oluşan örneklem grubundan veri toplanmış ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. 2 Faktörde toplanan ve 28 maddeden oluşan “Yaratıcı Drama Yönteminin Etkisine İlişkin Tutum Ölçeği” maddelerinin, faktörlerle olan uyum değerlerine bakılmış $p<0,05$ 'e göre anlamlı olduğu faktörün altındaki maddeler ile uyumlu olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çizelge 2 Yaratıcı Drama Yöntemine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geneli ve Alt Faktörlerine Ait Cronbach Alpha Güvenirlik Sonuçları

	Öğretmen ve Öğrenme- Öğrenme Süreci ile İlgili Tutum	Öğrencilere Etkisi Süreci ile İlgili Tutum	Yaratıcı Drama Yöntemi ile İlgili Toplam Tutum
Madde Sayısı	12	16	28
Cronbach Alpha	0,84	0,94	0,94

Ölçeği hazırlayan araştırmacı tarafından doğrulayıcı faktör analizi ile ölçeğin geçerliğine bakılıp tekrar güvenirlik belirlemek için Cronbach Alpha hesaplanmıştır. Ölçeğin güvenirliğini hesaplamak için yapılan Cronbach Alpha güvenirlik analizinde “Öğretmen ve Öğretme/Öğrenme Sürecine Etkisi ile İlgili Tutum” 1. faktör için 0.84, “Öğrencilere Etkisi Süreci ile İlgili Tutum” 2. faktör için 0.94 olarak bulunmuştur. “Yaratıcı Drama Yönteminin Etkisine İlişkin Tutum Ölçeğinin” güvenirliği toplam 0,94 olarak hesaplanmıştır (Gülbahar ve Saylan, 2019) (Çizelge 2).

Çizelge 3 Araştırmada Elde Edilen Veriler İçin; Yaratıcı Drama Yöntemine Yönelik Tutum Ölçeğinin Geneli ve Alt Faktörlerine Ait Cronbach Alpha Güvenirlik Sonuçları

	Öğretmen ve Öğrenme- Öğrenme Süreci ile İlgili Tutum	Öğrencilere Etkisi Süreci ile İlgili Tutum	Yaratıcı Drama Yöntemi ile İlgili Toplam Tutum
Madde Sayısı	12	16	28
Cronbach Alpha	0,92	0,97	0,97

Araştırma için veriler elde edildikten sonra ölçeğin güvenirliğini hesaplamak için yapılan Cronbach Alpha güvenirlik analizinde “Öğretmen ve Öğretme/Öğrenme Sürecine Etkisi ile İlgili Tutum” 1. faktör için 0.92, “Öğrencilere Etkisi Süreci ile İlgili Tutum” 2. faktör için 0.97 olarak bulunmuştur. “Yaratıcı Drama Yönteminin Etkisine İlişkin Tutum Ölçeğinin” güvenirliği toplam 0,97 olarak hesaplanmıştır (Çizelge 3).

Ölçme aracının güvenilirliği ile ilgili, iç tutarlılık katsayısı Cronbach's alpha değeri alt sınırın 0.70 olarak kabul edilmektedir. Ölçme aracının Cronbach's alpha değerinin 0.70 ve üzerinde bir değerde olması, ölçme aracının güvenilirliği için yeterli görülmektedir (Büyüköztürk, 2017).

C. Araştırmanın Uygulama Süreci

Araştırma verilerini toplamak için sosyal ve beşeri bilimler etik kurul izni ile Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda yapılacak araştırma ve uygulama izni alınarak veriler toplanmıştır. Veri toplama sürecinde, örneklem grubu olarak belirlenen, İstanbul İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı devlet ilkokullarında ve özel ilkokullarda görev yapan 416 sınıf öğretmenine ulaşılmıştır. Ülkemizde devam eden pandemi sürecinden dolayı veriler, oluşturulan Google Form aracılığıyla toplanmıştır.

D. Verilerin Analizi

Araştırma için hazırlanan, demografik bilgi formu ve “Yaratıcı Drama Yönteminin Etkisine İlişkin Tutum Ölçeği” ile elde edilen veriler elde edilmiş ve bilgisayar ortamına sayısal olarak girilmiştir. SPSS 22, (Statistical Package For The Social Sciences) paket programı kullanılarak analizler yapılmıştır. Veri dağılımlarına bakıldığında uç değerlerde veriler olmadığı gözlemlenmiştir. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediği test edilmiş ve parametrik ya da parametrik olmayan testler yapılacağına karar verilmiştir. Elde edilen veriler üzerinde normal dağılımına bakıldığında çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) katsayılarının, -1.5 ile +1.5 değerleri arasında bulunmasının normallik varsayımının bir ölçüsü olduğu ve verilerin normal dağıldığı üzerine bir gösterge olarak kabul edilmektedir (Tabachnik ve Fidell, 2013).

416 sınıf öğretmenine uygulanan “Yaratıcı Drama Yönteminin Etkisine İlişkin Tutum Ölçeğinin” Öğretmen ve Öğretme/Öğrenme süreci, Öğrenciye etkisi süreci alt boyutlarından ve ölçeğin genelinden elde edilen toplam tutumları üzerinden elde edilen puanların çarpıklık ve basıklık değerleri çizelge 4’te verilmiştir.

Çizelge 4 Sınıf Öğretmenlerinin Ölçeğin Alt Boyutlarından ve Ölçeğin Genelinden Elde Edilen Puanların Normal Dağılımı ile İlgili Çarpıklık ve Basıklık Değerleri

N=416	Çarpıklık (skewness)	Basıklık (Kurtosis)
Öğretmen ve Öğretme/Öğrenme Süreci ile İlgili Tutum	-,765	,344
Öğrenciye Etkisi ile İlgili Tutum	-,536	-,046
Yaratıcı Drama Tutum Ölçeği	-,671	,275

Ölçeğin alt boyutlarından ve genelinden elde edilen puanların çarpıklık ve basıklık değerlerinin -1.5 ile +1.5 değerleri aralığında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu değerlere göre araştırma sorularını test etmek için parametrik analizler yapılmıştır. Araştırmanın 1. sorusu için betimsel analiz, 1., 4., 5., 8., 10., alt problemler için bağımsız örneklem t-testi analizi, 2., 3., 6., 7., 9., alt problemler için tek yönlü varyans analizi (Anova) yapılmıştır.

Grupların ortalamaları arasında anlamlı fark olup olmadığını test etmek için parametrik olan independent sample t-testi analizi kullanılır. Bu analiz ile iki bağımsız örneklem ortalamaları arasındaki anlamlı farklılık istatistiksel olarak test edilir. Çoklu grupların ortalamaları arasındaki anlamlı farklılığa ilişkin, parametrik olan tek yönlü varyans analizi (Anova) yapılır. Bu analiz ile üç ya da daha fazla grubun ortalamaları karşılaştırılır ve anlamlı farklılık olup olmadığına bakılır (Taşpınar, 2017).

IV. BULGULAR

A. Araştırmanın Birinci Sorusuna Ait Bulgular

Araştırmanın birinci sorusu olan, “Yaratıcı drama yönteminin kullanımına ilişkin sınıf öğretmenlerinin tutumları ne düzeydedir?” sorusunu yanıtlamak için betimsel istatistikler analiz edilmiştir. Analizlerden sonra elde edilen bulgular Çizelge 5’de yer almaktadır.

Çizelge 5 Yaratıcı Drama Yöntemine Yönelik Sınıf Öğretmenlerinin Tutum Seviyelerine Ait Betimsel İstatistikler

	N	Min.	Mak.	$\bar{X}$ (Ort)	Ss.
Öğretmen ve Öğretme/Öğrenme Süreci	416	32,00	60,00	52,72 (4,40)	6,26
Öğrenciye Etkisi Süreci	416	42,00	80,00	70,23 (4,39)	8,43
Yaratıcı Drama Tutum Ölçeği Toplam	416	75,00	140,00	122,95 (4,40)	14,14

Sınıf öğretmenlerinin, ölçeğin tümünden almış oldukları toplam tutum puanlarından en düşük puanın 75,00 ve en yüksek puanın 140,00 olduğu tespit edilmiştir. Ölçekten elde edilen toplam tutum puanlarının ortalamasının 122,95 (Ss. = 14,14) olduğu ve toplam tutum puan ortalamalarının ölçekte bulunan toplam madde sayısına bölünmesiyle elde edilen ortalamanın ise 4,40 olduğu bulunmuştur. Ölçeğin tümünden elde edilen tutum puan ortalamaları, tutum kriterlerine göre değerlendirildiğinde sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama yöntemi ile ilgili tutumlarının çok yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin, ölçeğin alt faktörü olan *öğretmen ve öğretme/öğrenme sürecine etkisi* ile ilgili tutum seviyelerine ait en düşük puanın 32,00 ve en yüksek puanın 60,00 olduğu tespit edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin bu alt faktöre ait tutum puanı ortalamalarının 52,72 (Ss. = 6,26) olduğu ve tutum ortalamalarının faktöre ait madde sayısına bölünmesiyle elde edilen ortalamanın ise 4,40 olduğu belirlenmiştir. Bu durum tutum kriterlerine göre değerlendirildiğinde, bu alt faktörde sınıf öğretmenlerinin tutumlarının çok yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf

öğretmenlerinin, ölçeğin diğer bir alt faktörü olan *öğrenciye etkisi* ile ilgili tutum seviyelerine ait en düşük puanın 42,00 ve en yüksek puanın 80,00 olduğu tespit edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin bu alt faktöre ilişkin tutum puanı ortalamalarının 70,23 (Ss. = 8,43) olduğu ve tutum ortalamalarının faktöre ait madde sayısına bölünmesiyle elde edilen ortalamanın 4,39 olduğu tespit edilmiştir. Tutum kriterlerine göre değerlendirildiğinde, bu alt faktörde sınıf öğretmenlerinin tutumlarının çok yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin, ölçeğin alt boyutlarından elde edilen tutum düzeyi ortalamalarının birbirine çok yakın olduğu ve iki alt boyutta da çok yüksek düzeyde tutuma sahip oldukları sonucuna ulaşılmıştır (Çizelge 5) (Tutum Puan Düzeyi Aralıkları (5-1) / 5 = 0,80 Kriter: 1,00 - 1,79 = Çok Düşük; 1,80 - 2,59 = Düşük; 2,60 - 3,39 = Orta; 3,40 - 4,19 = Yüksek; 4,20 - 5,00 = Çok Yüksek).

1. Araştırmanın Birinci Alt Problemi ile İlgili Bulgular

Araştırmanın birinci alt problemi olan, “Sınıf öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre, yaratıcı drama yönteminin kullanımına ilişkin tutum puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?” sorusunu yanıtlamak için bağımsız örneklem t-testi analizi yapılmıştır. Analizlerden sonra elde edilen bulgular Çizelge 6’de yer almaktadır.

Çizelge 6 Sınıf Öğretmenlerinin Tutum Seviyelerinin, Cinsiyetlerine Göre Anlamlı Farklılığına İlişkin Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	Ss.	T	Sd	p
Öğretmen ve Öğretme/Öğrenme Süreci	Kadın	288	52,74	6,33	,112	414	,911
	Erkek	128	52,67	6,13			
Öğrenciye Etkisi Süreci	Kadın	288	70,60	8,50	1,33	414	,182
	Erkek	128	69,40	8,12			
Yaratıcı Drama Tutum Ölçeği Toplam	Kadın	288	123,35	4,33	,846	414	,398
	Erkek	128	122,07	3,72			

Araştırmaya katılan erkek ve kadın sınıf öğretmenlerinin ölçeğin alt boyutlarından ve tümünden aldıkları tutum puan ortalamalarının birbirine oldukça yakın olduğu tespit edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin, *ölçeğin tümünden* almış oldukları toplam tutum puanı ortalamaları arasında, cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p > ,05$). Sınıf öğretmenlerinin,

ölçeğin alt faktörü olan *öğretmen ve öğretme/öğrenme sürecine etkisi* ile ilgili tutum puanları incelendiğinde, cinsiyet değişkenine göre tutum puanı ortalamalarında, anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir ($p > ,05$). Benzer olarak, sınıf öğretmenlerinin, ölçeğin diğer bir alt faktörü olan *öğrenciye etkisi* ile ilgili tutum puanları incelendiğinde, cinsiyet değişkenine göre tutum puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir ($p > ,05$) (Çizelge 6).

2. Araştırmanın İkinci Alt Problemi ile İlgili Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi olan, “Sınıf öğretmenlerinin yaş değişkenine göre, yaratıcı drama yönteminin kullanımına ilişkin tutum puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?” sorusunu yanıtlamak için tek yönlü varyans analizi (Anova) yapılmıştır. Analizlerden sonra ulaşılan bulgular Çizelge 7’de yer almaktadır.

Çizelge 7 Sınıf Öğretmenlerinin Tutum Seviyelerinin, Yaşlarına Göre Anlamlı Farklılığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Yaş	N	$\bar{X}$	Ss	Var. K	KT	Sd	KO	F	p
Öğretmen ve Öğretme/Öğrenme Sürecine	20-30	126	53,08	6,53	Gruplar Arası	199,094	3	66,36	1,698	,167
	31-40	206	53,05	5,86	Gruplar İçi	16100,115	412	39,07		
	41-50	58	51,24	7,00	Toplam	16299,209	415			
	51-60	26	51,61	6,04						
	Toplam	416	52,72	6,26						
Öğrenciye Etkisi Süreci	20-30	126	70,77	9,07	Gruplar Arası	273,766	3	91,25	1,286	,279
	31-40	206	70,54	7,84	Gruplar İçi	29245,147	412	70,98		
	41-50	58	68,43	8,68	Toplam	29518,913	415			
	51-60	26	69,19	8,98						
	Toplam	416	70,23	8,43						
Yaratıcı Drama Tutum Ölçeği Toplam	20-30	126	123,86	15,1	Gruplar Arası	935,425	3	311,80	1,564	,198
	31-40	206	123,60	13,2	Gruplar İçi	82154,880	412	199,40		
	41-50	58	119,67	14,5	Toplam	83090,305	415			
	51-60	26	120,80	14,4						
	Toplam	416	122,95	14,1						

Sınıf öğretmenlerinin yaşları yükseldikçe ortalamaları genel anlamda düşmüştür. Yaş ortalamaları genç olan öğretmenlerin, yaş ortalamaları yüksek sınıf öğretmenlerine göre yaratıcı drama yöntemi ile ilgili tutum puanı ortalamalarının daha yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Ancak sınıf öğretmenlerinin, *ölçeğin tümünden* almış oldukları toplam tutum puanı ortalamaları arasında, yaş değişkenine

göre anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p > ,05$). Sınıf öğretmenlerinin, ölçeğin alt faktörü olan *öğretmen ve öğretme/öğrenme sürecine etkisi* ile ilgili tutum puanları incelendiğinde, yaş değişkenine göre tutum puanı ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir ($p > ,05$). Sınıf öğretmenlerinin, ölçeğin diğer bir alt faktörü olan *öğrenciye etkisi* ile ilgili tutum puanları incelendiğinde, yaş değişkenine göre tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p > ,05$). Bu analizlere göre, öğretmenlerin ölçeğin tümünden ve ölçeğin alt boyutlarından aldıkları tutum puanı ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir (Çizelge 7).

3. Araştırmanın Üçüncü Alt Problemi ile İlgili Bulgular

Araştırmanın üçüncü alt problemi olan, “Sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdem değişkenine göre, yaratıcı drama yönteminin kullanımına ilişkin tutum puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?” sorusunu yanıtlamak için tek yönlü varyans analizi (Anova) yapılmıştır. Analizlerden sonra ulaşılan bulgular Çizelge 8’de yer almaktadır.

Çizelge 8 Sınıf Öğretmenlerinin Tutum Seviyelerinin, Mesleki Kıdemlerine Göre Anlamlı Farklılığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Mesleki Kıdem	N	$\bar{X}$	Ss	Var. K	KT	Sd	KO	F	P
Öğretmen ve Öğretme/Öğrenme Sürecine	1-5	103	52,33	7,16	Gruplar Arası	95,427	3	31,80		
	6-10	108	53,40	5,60	Gruplar İçi	16203,782	412	39,33		
	11-15	106	52,88	5,64	Toplam	16299,209	415		,809	,490
	16-20 ve üzeri	99	52,20	6,59						
	Toplam	416	52,72	6,26						
Öğrenciye Etkisi Süreci	1-5	103	69,73	9,95	Gruplar Arası	129,703	3	43,23		
	6-10	108	70,96	7,63	Gruplar İçi	29389,210	412	71,33		
	11-15	106	70,54	7,44	Toplam	29518,913	415		,606	,611
	16-20 ve üzeri	99	69,62	8,58						
	Toplam	416	70,23	8,43						
Yaratıcı Drama Tutum Ölçeği Toplam	1-5	103	122,07	16,68	Gruplar Arası	445,623	3	148,541		
	6-10	108	124,37	12,86	Gruplar İçi	82644,682	412	200,594		
	11-15	106	123,43	12,53	Toplam	83090,305	415		,741	,528
	16-20 ve üzeri	99	121,82	14,30						
	Toplam	416	122,95	14,14						

Mesleki kıdem yılı 6-10 yıl olan öğretmenlerin yaratıcı drama ile ilgili tutum puanlarının ölçeğin alt boyutlarında ve ölçeğin tümünde diğer öğretmenlere göre daha yüksek ortalamaya sahip olduğu görülmüştür. Fakat sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdem yıllarına göre ölçekten almış oldukları tutum puanı ortalamalarının birbirine çok yakın olduğu belirlenmiştir.

Sınıf öğretmenlerinin, *ölçeğin tümünden* almış oldukları toplam tutum puanı ortalamaları arasında, mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p > ,05$). Sınıf öğretmenlerinin, *ölçeğin alt faktörü olan öğretmen ve öğretme/öğrenme sürecine etkisi* ile ilgili tutum puanları incelendiğinde, mesleki kıdem değişkenine göre tutum puanı ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır ($p > ,05$). Sınıf öğretmenlerinin, *ölçeğin diğer bir alt faktörü olan öğrenciye etkisi* ile ilgili tutum puanları incelendiğinde, mesleki kıdem değişkenine göre tutum puanı ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir ($p > ,05$) (Çizelge 8).

4. Araştırmanın Dördüncü Alt Problemi ile İlgili Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemi olan, “Sınıf öğretmenlerinin görev yaptıkları kurum değişkenine göre, yaratıcı drama yönteminin kullanımına ilişkin tutum puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?” sorusunu yanıtlamak için bağımsız örneklem t-testi analizi yapılmıştır. Analizlerden sonra ulaşılan bulgular Çizelge 9’de yer almaktadır.

Çizelge 9 Sınıf Öğretmenlerinin Tutum Seviyelerinin, Görev Yaptıkları Kuruma Göre Anlamlı Farklılığına İlişkin Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları

	Görev Yaptığı Kurum	N	$\bar{X}$	Ss.	T	Sd	p
Öğretmen ve Öğretme/Öğrenme Süreci	Devlet Okulu	395	52,63	6,27	1,20	414	,227
	Özel Okul	21	54,33	6,03			
Öğrenciye Etkisi Süreci	Devlet Okulu	395	70,24	8,41	,052	414	,959
	Özel Okul	21	70,14	8,99			
Yaratıcı Drama Tutum Ölçeği Toplam	Devlet Okul	395	122,87	14,15	,504	414	,615
	Özel Okul	22	124,47	14,38			

Devlet ilkokullarında ve özel ilkokullarda görev yapan sınıf öğretmenlerinin *ölçeğin alt boyutlarından ve ölçeğin tümünden* aldıkları tutum puan ortalamalarının yüksek ve birbirine oldukça yakın olduğu tespit edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin, *ölçeğin genelinden* almış oldukları toplam tutum puanı ortalamaları arasında, görev yaptığı kurum değişkenine göre anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p > ,05$). Sınıf öğretmenlerinin, *ölçeğin alt faktörü olan öğretmen ve öğretme/öğrenme sürecine etkisi* ile ilgili tutum puanları incelendiğinde, görev yaptığı kurum değişkenine göre tutum puanı ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir ($p > ,05$).

Sınıf öğretmenlerinin, ölçeğin alt faktörü olan *Öğrenciye etkisi* ile ilgili tutum puanları incelendiğinde, görev yaptığı kurum değişkenine göre tutum puanı ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir ($p > ,05$) (Çizelge 9).

5. Araştırmanın Beşinci Alt Problemi ile İlgili Bulgular

Araştırmanın beşinci alt problemi olan, “Sınıf öğretmenlerinin eğitim düzeyi değişkenine göre, yaratıcı drama yönteminin kullanımına ilişkin tutum puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?” sorusunu yanıtlamak için bağımsız örneklem t-testi analizi yapılmıştır. Analizlerden sonra ulaşılan bulgular Çizelge 10’da yer almaktadır.

Çizelge 10 Sınıf Öğretmenlerinin Tutum Seviyelerinin, Eğitim Düzeylerine Göre Anlamlı Farklılığına İlişkin Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları

	Eğitim Düzeyi	N	$\bar{X}$	Ss.	T	Sd	P
Öğretmen ve Öğretme/Öğrenme Süreci	Lisans	349	52,65	6,26	1,298	406	,195
	Yüksek Lisans	59	53,77	5,37			
Öğrenciye Etkisi Süreci	Lisans	349	70,02	8,38	1,803	406	,072
	Yüksek Lisans	59	72,11	7,51			
Yaratıcı Drama Tutum Ölçeği Toplam	Lisans	349	122,67	14,09	1,652	406	,099
	Yüksek Lisans	59	125,89	12,33			

Yüksek lisans eğitim düzeyindeki öğretmenlerin ölçeğin tümünden aldıkları puan ortalamalarının, lisans düzeyindeki öğretmenlerin tutum puan ortalamalarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Fakat lisans düzeyindeki öğretmenler ile yüksek lisans düzeyindeki öğretmenlerin tutum puanları arasında anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Sınıf öğretmenlerinin, *ölçeğin tümünden* almış oldukları toplam tutum puanları arasında, eğitim düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p > ,05$). Sınıf öğretmenlerinin, ölçeğin alt faktörü olan *öğretmen ve öğretme/öğrenme sürecine etkisi* ile ilgili tutum puanları incelendiğinde, eğitim düzeyi değişkenine göre tutum puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir ($p > ,05$). Sınıf öğretmenlerinin, ölçeğin bir diğer alt faktörü olan *öğrenciye etkisi* ile ilgili tutum puanları incelendiğinde, eğitim düzeyi değişkenine göre tutum puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir ($p > ,05$) (Çizelge 10).

6. Araştırmanın Altıncı Alt Problemi ile İlgili Bulgular

Araştırmanın altıncı alt problemi olan, “Sınıf öğretmenlerinin okuttukları sınıf düzeyi değişkenine göre, yaratıcı drama yönteminin kullanımına ilişkin tutum puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?” sorusunu yanıtlamak için tek yönlü varyans analizi (Anova) yapılmıştır. Analizlerden sonra ulaşılan bulgular Çizelge 11’de yer almaktadır.

Çizelge 11 Sınıf Öğretmenlerinin Tutum Seviyelerinin, Okuttukları Sınıf Düzeylerine Göre Anlamlı Farklılığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Okutduğu Sınıf Düzeyi	N	$\bar{X}$	Ss	Var. K	KT	Sd	KO	F	P
Öğretmen ve Öğretme/Öğrenme Sürecine	1.Sınıf	125	53,16	6,91	Gruplar Arası	93,315	3	31,105		
	2.Sınıf	88	52,18	5,48	Gruplar İçi	16205,894	412	39,335		
	3.Sınıf	94	52,19	7,17	Toplam	16299,209	415			,791 ,500
	4.Sınıf	109	53,11	5,15						
	Toplam	416	52,72	6,26						
Öğrenciye Etkisi Süreci	1.Sınıf	125	70,84	8,84	Gruplar Arası	176,127	3	58,709		
	2.Sınıf	88	69,13	7,60	Gruplar İçi	29342,786	412	71,220		
	3.Sınıf	94	69,98	9,96	Toplam	29518,913	415			,824 ,481
	4.Sınıf	109	70,63	7,06						
	Toplam	416	70,23	8,43						
Yaratıcı Drama Tutum Ölçeği Toplam	1.Sınıf	125	124,00	15,09	Gruplar Arası	499,985	3	166,662		
	2.Sınıf	88	121,31	12,72	Gruplar İçi	82590,320	412	200,462		
	3.Sınıf	94	122,18	16,75	Toplam	83090,305	415			,831 ,477
	4.Sınıf	109	123,75	11,45						
	Toplam	416	122,95	14,14						

Birinci sınıf öğretmenlerinin ölçeğin tümünden ve alt boyutlarından aldıkları tutum puanlarının ortalamaları diğer sınıf düzeyi okutan öğretmenlerin tutum puan ortalamalarından daha yüksektir. Fakat okuttukları sınıf düzeyleri ile ilgili, sınıf öğretmenlerinin ölçekten almış oldukları tutum puanlarının birbirine yakın olmasından dolayı aralarında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin, *ölçeğin tümünden almış* oldukları toplam tutum puanları arasında, okuttukları sınıf düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p > ,05$). Sınıf öğretmenlerinin, ölçeğin alt faktörü olan *öğretmen ve öğretme/öğrenme süreci etkisi* ile ilgili tutum puanları incelendiğinde, okuttukları sınıf düzeyi değişkenine göre tutum puanı ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir ($p > ,05$). Sınıf öğretmenlerinin, ölçeğin diğer bir alt faktörü olan *öğrenciye etkisi* ile ilgili tutum puanları incelendiğinde, okuttukları sınıf düzeyi değişkenine göre tutum puanı ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p > ,05$) (Çizelge 11).

7. Araştırmanın Yedinci Alt Problemi ile İlgili Bulgular

Araştırmanın yedinci alt problemi olan, “Sınıf öğretmenlerinin okuttukları sınıf mevcudu değişkenine göre, yaratıcı drama yönteminin kullanımına ilişkin tutum puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?” sorusunu yanıtlamak için tek yönlü varyans (Anova) analizi yapılmıştır. Ayrıca, hangi sınıf seviyeleri arasında anlamlı farklılık olduğunu tespit etmek için Tukey analizi yapılmıştır. Analizlerden sonra ulaşılan bulgular Çizelge 12’de yer almaktadır.

Çizelge 12 Sınıf Öğretmenlerinin Tutum Seviyelerinin, Okuttukları Sınıf Mevcuduna Göre Anlamlı Farklılığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi ve Tukey Analizi Sonuçları

	Okuttuğu Sınıf Mevcudu	N	$\bar{X}$	Ss	Var. K	KT	Sd	KO	F	P	Farkın Kaynağı
Öğretmen ve Öğretme/Öğrenme Sürecine	0-10 öğrenci	34	50,02	7,46	Gruplar Arası	448,662	4	117,16	3,042 ,017		0-10 Öğrenci
	11-20 öğrenci	79	53,83	5,45	Gruplar İçi	15830,547	411	38,51			< 11-20 Öğrenci
	21-30 öğrenci	151	53,32	5,67	Toplam	16299,209	415				0-10 Öğrenci
	31-40 öğrenci	123	51,97	6,85							0-10 Öğrenci
	41 ve üzeri	29	52,89	6,24							< 21-30 Öğrenci
											0-10 Öğrenci

Çizelge 12 (devamı). Sınıf Öğretmenlerinin Tutum Seviyelerinin, Okuttukları Sınıf Mevcuduna Göre Anlamlı Farklılığına İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi ve Tukey Analizi Sonuçları

	Okuttuğu Sınıf Mevcudu	N	$\bar{X}$	Ss	Var. K	KT	Sd	KO	F	P	Farkın Kaynağı
Öğrenciye Etkisi Süreci	0-10 öğrenci	34	66,76	10,54	Gruplar Arası	721,098	4	180,27			
	11-20 öğrenci	79	71,17	7,40	Gruplar İçi	28797,815	411	70,06			
	21-30 öğrenci	151	71,06	7,96	Toplam	29518,913	415		2,573	,037	
	31-40 öğrenci	123	69,31	8,92							
	41 ve üzeri	29	71,31	7,60							
Yaratıcı Drama Tutum Ölçeği Toplam	0-10 öğrenci	34	116,79	17,62	Gruplar Arası	2321,590	4	580,39			
	11-20 öğrenci	79	125,01	12,16	Gruplar İçi	80768,715	411	196,51			
	21-30 öğrenci	151	124,39	13,21	Toplam	83090,305	415		2,953	,020	0-10 Öğrenci < 11-20 Öğrenci
	31-40 öğrenci	123	121,29	15,09							0-10 Öğrenci < 21-30 Öğrenci
	41 ve üzeri	29	124,20	13,33							0-10 Öğrenci < 21-30 Öğrenci

Sınıf öğretmenlerinin, *ölçeğin tümünden* almış oldukları toplam tutum puanı ortalamaları arasında, okuttuğu sınıf mevcudu değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($p < ,05$). Anlamlı farklılığın hangi sınıf mevcutları arasında olduğunu belirlemek için Tukey testi yapılmıştır. Analiz sonucunda anlamlı farklılığın 0-10 sınıf mevcuduna sahip sınıf öğretmenlerinin tutum seviyeleri ile 11-20 sınıf mevcuduna sahip sınıf öğretmenlerinin tutum seviyeleri ve 21-30 sınıf mevcuduna sahip sınıf öğretmenlerinin tutum seviyeleri arasında olduğu tespit edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin, *öğretmen ve öğretme/öğrenmeye etkisi* alt boyutundan aldıkları toplam tutum puan ortalamaları arasında, okuttuğu sınıf mevcudu değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür ($p < ,05$). Anlamlı farklılığın hangi sınıf mevcutları arasında olduğunu belirlemek için Tukey testi yapılmıştır. Analiz sonucunda anlamlı farklılığın 0-10 sınıf mevcuduna sahip sınıf öğretmenlerinin tutum seviyeleri ile 11-20 sınıf mevcuduna sahip sınıf öğretmenlerinin tutum seviyeleri ve 21-30 sınıf mevcuduna sahip sınıf

öğretmenlerinin tutum seviyeleri arasında olduğu belirlenmiştir. Sınıf öğretmenlerinin, *öğrenciye etkisi* alt boyutundan aldıkları tutum puanları arasında, okuttuğu sınıf mevcudu değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p < ,05$). Anlamlı farklılığın hangi sınıf mevcutları arasında olduğunu belirlemek için Tukey testi yapılmıştır. *Öğrenciye etkisi* alt boyutunda ise sınıf öğretmenlerinin tutum puan ortalamaları arasındaki anlamlı ilişkinin hangi sınıf mevcuduna sahip öğretmenler arasında olduğu tespit edilmemiştir (Çizelge 12).

8. Araştırmanın Sekizinci Alt Problemi ile İlgili Bulgular

Araştırmanın sekizinci alt problemi olan, “Sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama eğitimine katılma-katılmama değişkenine göre, yaratıcı drama yönteminin kullanımına ilişkin tutum puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?” sorusunu yanıtlamak için bağımsız örneklem t-testi analizi yapılmıştır. Analizlerden sonra ulaşılan bulgular Çizelge 13’de yer almaktadır.

Çizelge 13 Sınıf Öğretmenlerinin Tutum Seviyelerinin, Yaratıcı Drama Eğitimine Katılma-Katılmama Durumu Değişkenine Göre Anlamlı Farklılığına İlişkin Bağımsız Örneklem t-testi Sonuçları

	Yaratıcı Drama Eğitimi Alma Durumu	N	$\bar{X}$	Ss.	T	Sd	p
Öğretmen ve Öğretme/Öğrenme Süreci	Evet	180	54,75	5,36	-6,15	414	,000
	Hayır	236	51,17	6,47			
Öğrenciye Etkisi Süreci	Evet	180	72,72	7,48	-5,44	414	,000
	Hayır	236	68,33	8,63			
Yaratıcı Drama Tutum Ölçeği Toplam	Evet	180	127,47	12,09	-5,91	414	,000
	Hayır	236	119,51	14,64			

Yapılan analiz sonucunda yaratıcı drama eğitimine katılan sınıf öğretmenlerinin ölçeğin genelinden almış oldukları tutum puanı ortalamalarının, yaratıcı drama eğitimine katılmayan sınıf öğretmenlerinin tutum puanı ortalamalarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin, *ölçeğin tümünden* almış oldukları toplam tutum puanları ortalamaları arasında, yaratıcı drama eğitimine katılma-katılmama değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu

tespit edilmiştir ($p < ,05$). Sınıf öğretmenlerinin, ölçeğin alt faktörü olan *öğretmen ve öğretme/öğrenme sürecine etkisi* ile ilgili tutum puanları incelendiğinde, yaratıcı drama eğitimine katılan sınıf öğretmenlerinin tutum puanı ortalamalarının, yaratıcı drama eğitimine katılmayan sınıf öğretmenlerinin tutum puanı ortalamalarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yapılan t-testi analizinde yaratıcı drama eğitimine katılma-katılmama değişkenine göre öğretmenlerin tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir ($p < ,05$). Sınıf öğretmenlerinin, ölçeğin bir diğer alt faktörü olan *öğrenciye etkisi* ile ilgili tutum puanları incelendiğinde, yaratıcı drama eğitimine katılan sınıf öğretmenlerinin *öğrenciye etkisi* alt faktöründen almış oldukları tutum puanı ortalamalarının, yaratıcı drama eğitimine katılmayan sınıf öğretmenlerinin tutum puanı ortalamalarından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yapılan t-testi analizinde yaratıcı drama eğitimine katılma-katılmama değişkenine göre öğretmenlerin tutum puanları arasında, anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir ($p < ,05$) (Çizelge 13).

9. Araştırmanın Dokuzuncu Alt Problemi ile İlgili Bulgular

Araştırmanın dokuzuncu alt problemi olan, “Sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama eğitimi aldıkları kurum değişkenine göre, yaratıcı drama yönteminin kullanımına ilişkin tutum puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?” sorusunu yanıtlamak için tek yönlü varyans analizi (Anova) analizi yapılmıştır. Analizlerden sonra ulaşılan bulgular Çizelge 14’de yer almaktadır.

Çizelge 14 Sınıf Öğretmenlerinin Tutum Seviyelerinin, Yaratıcı Drama Eğitimi Aldıkları Kuruma Göre Anlamlı Farklılığa İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Yaratıcı Eğitimi Alınan Kurum	N	$\bar{X}$	Ss	Var. K	KT	Sd	KO	F	P
Öğretmen ve Öğretme/Öğrenme Sürecine	Seminer-Konferans-Panel	38	54,31	5,64	Gruplar Arası	108,748	4	27,187		
	Hizmet İçi Eğitim	48	53,72	5,94	Gruplar İçi	5035,002	175	28,771		
	Halk Eğitim Merkezi	15	56,00	4,78	Toplam	5143,750	179		,945	,439
	Özel Kurumlar	41	55,26	4,66						
	Diğer Eğitim Kurumları	38	54,42	5,20						
	Toplam	180	54,75	5,36						

Çizelge 14 (devamı). Sınıf Öğretmenlerinin Tutum Seviyelerinin, Yaratıcı Drama Eğitimi Aldıkları Kuruma Göre Anlamlı Farklılığa İlişkin Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Yaratıcı Eğitimi Alınan Kurum	N	$\bar{X}$	Ss	Var. K	KT	Sd	KO	F	P
Öğrenciye Etkisi Süreci	Seminer-Konferans-Panel	38	72,89	8,75	Gruplar Arası	345,940	4	86,485		
	Hizmet İçi Eğitim	48	70,56	6,90	Gruplar Arası	9669,721	175	55,256		
	Halk Eğitim Merkezi	15	74,53	6,50	Toplam	10015,661	179		1,56	,186
	Özel Kurumlar	41	73,92	7,35						
	Diğer Eğitim Kurumları	38	73,28	7,04						
	Toplam	180	72,72	7,48						
Yaratıcı Drama Tutum Ölçeği Toplam	Seminer-Konferans-Panel	38	127,21	13,95	Gruplar Arası	808,691	4	202,173		
	Hizmet İçi Eğitim	48	124,29	11,27	Gruplar İçi	25398,221	175	145,133		
	Halk Eğitim Merkezi	15	130,53	10,28	Toplam	26206,911	179		1,39	,238
	Özel Kurumlar	41	129,19	11,62						
	Diğer Eğitim Kurumları	38	128,71	12,01						
	Toplam	180	127,47	12,09						

Farklı kurumlarda eğitime katılan öğretmenlerin, ölçeğin genelinden ve alt boyutlarından aldıkları tutum puanı ortalamalarının birbirlerine yakın olduğu tespit edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin *ölçeğin tümünden* almış oldukları toplam tutum puanı ortalamaları arasında, yaratıcı drama eğitimi aldıkları kurum değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir ($p > ,05$). Sınıf öğretmenlerinin, ölçeğin alt faktörü olan *öğretmen ve öğretme/öğrenme sürecine etkisi* ile ilgili tutum puanları incelendiğinde, yaratıcı drama eğitimi aldıkları kuruma göre tutum puanı ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p > ,05$). Sınıf öğretmenlerinin, ölçeğin bir diğer alt faktörü olan *öğrenciye etkisi* ile ilgili tutum puanları incelendiğinde, yaratıcı drama eğitimi aldıkları kurum değişkenine göre tutum puanı ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p > ,05$) (Çizelge 14).

10. Araştırmanın Onuncu Alt Problemi ile İlgili Bulgular

Araştırmanın onuncu alt problemi olan “Sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama eğitimi alma düzeyi değişkenine göre, yaratıcı drama yönteminin kullanımına ilişkin tutum puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?” sorusunu yanıtlamak için bağımsız örneklem t-testi analizi yapılmıştır. Analizlerden sonra ulaşılan bulgular Çizelge 15’de yer almaktadır.

Çizelge 15 Sınıf Öğretmenlerinin Tutum Seviyelerinin, Yaratıcı Drama Eğitimi Alma Düzeyine Göre Anlamlı Farklılığa İlişkin bağımsız örneklem t-testi Analizi Sonuçları

	Yaratıcı Drama Eğitimi Alma Düzeyi	N	$\bar{X}$	Ss.	T	Sd	p
Öğretmen ve Öğretme/Öğrenme Süreci	Kur Çalışmaları ile	136	55,15	5,09	-1,790	178	,075
	Diğer Çalışmalar	44	53,50	5,99			
Öğrenciye Etkisi Süreci	Kur Çalışmaları ile	136	72,85	7,66	-,394	178	,694
	Diğer Çalışmalar	44	72,34	6,93			
Yaratıcı Drama Tutum Ölçeği Toplam	Kur Çalışmaları ile	136	128,00	12,24	-1,033	178	,303
	Diğer Çalışmalar	44	125,84	11,60			

Yapılan analizlere göre kur düzeyinde çalışmalarına katılan sınıf öğretmenlerinin ölçeğin tümünden ve alt boyutlarından aldıkları tutum puanı ortalamalarının diğer düzeyde çalışmalara katılan sınıf öğretmenlerinin puan ortalamalarına göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Ancak sınıf öğretmenlerinin, *ölçeğin tümünden* almış oldukları toplam tutum puanı ortalamaları arasında, yaratıcı drama eğitimi alma düzeyi değişkenine göre anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p > ,05$). Benzer şekilde sınıf öğretmenlerinin, ölçeğin alt faktörü olan *öğretmen ve öğretme/öğrenme sürecine etkisi* ile ilgili tutum puanları incelendiğinde, yaratıcı drama eğitimi alma düzeyi değişkenine göre tutum puanı ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı belirlenmiştir ($p > ,05$). Sınıf öğretmenlerinin, ölçeğin bir diğer alt faktörü olan *öğrenciye etkisi* ile ilgili tutum puanları incelendiğinde, yaratıcı drama eğitimi alma düzeylerine göre tutum puanı ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı tespit edilmiştir ($p > ,05$) (Çizelge 15).

V. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırmanın amacı, yaratıcı drama yönteminin kullanımına ilişkin sınıf öğretmenlerinin tutum seviyelerini belirlemek ve öğretmenlerin, cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, görev yaptığı kurum, eğitim düzeyi, okuttukları sınıf düzeyi, okuttukları sınıf mevcudu, yaratıcı drama eğitimine katılma-katılmama, yaratıcı drama eğitimi aldıkları kurum, almış oldukları yaratıcı drama eğitim düzeyi gibi sosyo-demografik özelliklerine göre yaratıcı drama yöntemine yönelik tutumlarını tespit etmektir. Araştırmanın amacı doğrultusunda elde edilen veriler analiz edildikten sonra ulaşılan bulgulara ilişkin literatüre göre elde edilen sonuç ve tartışma bu bölümde yer almaktadır.

A. Sonuç ve Tartışma

- *Yaratıcı drama yönteminin kullanımına ilişkin sınıf öğretmenlerinin tutumları ne düzeydedir?*

Öğretmen ve öğretme/öğrenme süreci, öğrenciye etkisi süreci alt faktörlerinden ve ölçeğin genelinden elde edilen tutum düzeyleri değerlendirildiğinde, sınıf öğretmenlerinin yaratıcı dramaya yönelik tutumlarının “çok yüksek düzeyde” olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Literatüre bakıldığında, sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama yöntemi ile ilgili tutum düzeylerinin çok yüksek düzeyde olmasının, daha önceki araştırmalarla birbirini destekler nitelikte olduğu görülmüştür. Örneğin, sınıf öğretmenlerinin katıldığı bir araştırmaya göre, öğretmenlerin yaratıcı drama ile ilgili tutumlarının orta düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Uzun, 2016). Literatürde farklı branşlardaki öğretmenlerin, öğretmen adaylarının ve öğrencilerin yaratıcı dramaya ilişkin tutumlarının ne düzeyde olduğunu belirlemek için yapılan araştırmalar da bulunmaktadır. Örneğin, Türkçe öğretmenlerinin yaratıcı dramaya yönelik tutumlarını belirlemek için yapılan bir araştırmaya göre, öğretmenlerin yaratıcı drama yönteminin etkisi ile ilgili tutumlarının çok yüksek düzeyde olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır (Saylan, 2019). Sınıf öğretmeni adaylarının, derslerinde yaratıcı drama yöntemini kullanmaları ile ilgili görüşlerini tespit etmek üzere yapılan

bir araştırmada, yaratıcı drama yönteminin ilkokulda kullanılmasının; öğrencilerin özgüvenlerini kazanmasında, çevreleri ile etkili iletişim kurup, sosyalleşmelerinde, yaratıcılıklarının gelişmesinde, empatik ve eleştirel düşünme becerilerini kazanmalarında etkili olacağı gibi düşüncelere sahip oldukları belirlenmiştir. Yaratıcı drama yönteminin ilkokulda kullanılmasının gerekliliği yönünde olumlu fikirlere sahip oldukları sonuçlara ulaşılmıştır (Ormancı ve Ören şaşmaz, 2010). İlkokulda öğrenim gören 3. sınıf öğrencileri ile yapılan bir araştırmada yaratıcı drama yönteminin Türkçe dersinde öğrencilerin konuşma becerilerine etkileri araştırılmıştır. Yaratıcı drama yönteminin uygulandığı deney grubunda yer alan öğrencilerin kontrol grubundaki öğrencilere göre konuşma becerilerinin olumlu yönde etkilendiği, konuşma becerilerini arttırdığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Yaratıcı drama yönteminin öğrencilere yaratıcı düşünme becerileri kazandırdığından dolayı, diğer öğrenmelerine de olumlu transfer yapacağı söylenebilir. Öğrencilerle yapılan deneysel çalışmalar da bu sonuçları destekler niteliktedir (Öztürk, 2017). Yaratıcı drama yönteminin derste kullanılması, öğrencilerin duygu ve düşüncelerini ifade ederken kendilerini daha rahat hissetmesine neden olmakta, aynı zamanda öğrencilerin öğrenmelerini kolaylaştırmaktadır. Öğrencilerin öğrenme düzeylerini olumlu yönde arttırmakta ve onları öğrenmeye motive etmektedir (Tutuman, 2011).

Yaratıcı drama yöntemine yönelik sınıf öğretmenlerinin, çok yüksek düzeyde tutuma sahip olmaları, sınıf öğretmenlerinin bu yöntemi severek ve isteyerek derslerinde kullanabileceklerini, ayrıca derslerinde bu öğretim yöntemine daha çok yer vereceklerini göstermektedir. Bu bağlamda sınıf öğretmenlerinin, derslerinde yaratıcı drama yöntemini kullanmalarından dolayı, öğrencilerin akademik başarılarının da olumlu yönde artmasına neden olacağı düşünülmektedir.

- *Sınıf öğretmenlerinin cinsiyet değişkenine göre, yaratıcı drama yönteminin kullanımına ilişkin tutum puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?*

Sınıf öğretmenlerinin, öğretmen ve öğretim/öğrenme süreci, öğrenciye etkisi süreci alt faktörlerinden ve ölçeğin genelinden belirlenen tutum düzeyleri arasında öğretmenlerin cinsiyetlerine göre tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Araştırmaya katılan erkek ve kadın sınıf öğretmenlerinin ölçeğin alt boyutlarından ve ölçek genelinden aldıkları tutum puan ortalamalarının birbirine oldukça yakın olmasından dolayı anlamlı farklılığın olmadığı düşünülmektedir. Bu durum, kadın ve erkek sınıf öğretmenlerinin benzer tutum

düzeylerine sahip olduğunu ve cinsiyetin sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama yöntemine yönelik tutumlarını etkilemediğini göstermektedir.

Yaratıcı drama yöntemine yönelik sınıf öğretmenlerinin tutumlarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılık olmamasını literatürdeki çalışmalar da destekler niteliktedir. Örneğin yaratıcı drama yöntemi ile ilgili Türkçe öğretmenleri ile yapılan bir araştırmaya göre öğretmenlerin tutumları üzerinde cinsiyetlerinin etkili olmadığı belirlenmiştir (Saylan, 2019). Sınıf öğretmeni adaylarının yaratıcı drama yöntemi ile ilgili tutumlarının incelendiği araştırmada cinsiyet değişkeninin öğretmen adaylarının tutumlarını etkilemediği görülmüştür (Fenli, 2010). Fen bilimleri öğretmen adaylarının yaratıcı drama yöntemine ve öykülemeye yönelik tutumlarının incelendiği araştırma sonuçlarına göre de öğretmen adaylarının cinsiyetlerinin tutumlarını etkilemediği belirlenmiştir (Bertiz, 2005).

- *Sınıf öğretmenlerinin yaş değişkenine göre, yaratıcı drama yönteminin kullanımına ilişkin tutum puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?*

Sınıf öğretmenlerinin, öğretmen ve öğretme/öğrenme süreci, öğrenciye etkisi süreci alt faktörlerinden ve ölçeğin genelinden belirlenen tutum düzeyleri incelendiğinde yaş değişkenine göre tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bu durum, sınıf öğretmenlerinin yaşlarının yaratıcı drama yöntemi ile ilgili tutumlarını etkilemediğini göstermektedir.

Sınıf öğretmenleri ile yapılan farklı bir araştırmada, öğretmenlerin yaratıcı drama yöntemi ile ilgili tutum ve öz yeterliliklerinin yaşlarına göre anlamlı düzeyde farklılaşmadığı sonuçlarına ulaşmıştır (Uzun, 2016). Okul öncesi öğretmenleri ile yapılan araştırma sonuçlarına göre, öğretmenlerin yaratıcı drama yöntemine yönelik tutumlarının yaş değişkenine göre etkilenmediği belirlenmiştir (Yönel, 2004). Okul öncesi eğitimi öğretmenleri ve drama liderlerinin drama ile ilgili düşüncelerini tespit etmek için yapılan araştırmada katılımcıların yaşlarının drama ile ilgili görüşleri üzerinde etkili olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır (Güven, 2001). Bu açıdan bakıldığında, farklı bölümlerdeki öğretmenlerin ve drama liderlerinin yaş değişkenine göre yaratıcı drama yöntemi ile ilgili tutumlarında anlamlı farklılık bulunmaması, yapılan araştırmanın sonuçlarını destekler niteliktedir. Sınıf öğretmenlerinin yaşları yükseldikçe ortalamaları genel anlamda düşmüştür. Bu bilgidен hareketle yaş ortalamaları genç olan sınıf öğretmenlerinin, yaş ortalamaları

yüksek sınıf öğretmenlerine göre yaratıcı drama yöntemi ile ilgili tutumlarının daha yüksek düzeyde olması çağdaş öğretim yöntemlerine genç öğretmenlerin daha hâkim olduğunu ve günümüz eğitim sisteminde bu öğretim yöntemlerinin yaygın olarak kullanılmasının etkili olduğunu göstermektedir.

- *Sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdem değişkenine göre, yaratıcı drama yönteminin kullanımına ilişkin tutum puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?*

Sınıf öğretmenlerinin, öğretmen ve öğretme/öğrenme süreci ile öğrenciye etkisi süreci alt faktörlerinden ve ölçeğin genelinden belirlenen tutum puanları incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdem değişkenine göre tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum, sınıf öğretmenlerinin mesleki kıdemlerinin yaratıcı drama yöntemi ile ilgili tutumlarını etkilemediğini göstermektedir. Literatürdeki çalışmaların sonuçlarının da bu araştırma sonuçlarını desteklediği görülmektedir.

Sınıf öğretmenlerinin katıldığı bir araştırmaya göre, öğretmenlerin mesleki kıdemlerinin yaratıcı drama yöntemi ile ilgili tutumlarını etkilemediği sonucuna ulaşılmıştır (Uzun, 2016). Türkçe öğretmenlerinin katıldığı farklı bir araştırmada mesleki kıdem yılı düşük öğretmenlerin, kıdem yılı yüksek öğretmenlere göre yaratıcı drama yöntemi ile ilgili tutumlarının daha yüksek düzeyde, olumlu yönde olduğu tespit edilmiştir (Saylan, 2019). Okul öncesi eğitimi öğretmenleri ile yapılan bir çalışmaya göre ise, mesleki kıdemi yüksek öğretmenlerin, mesleki kıdem yılı düşük öğretmenlere göre yaratıcı drama ile ilgili eleştirel tutumlarının daha fazla olduğu belirlenmiştir (Yönel, 2004). Kıdem yılı az olan öğretmenlerin üniversiteden yeni mezun olmaları ve çağdaş öğretim yöntemlerine daha hâkim olmaları tutumlarının daha yüksek düzeyde çıkmasında etkili olduğu söylenebilir.

Derslerinde yaratıcı drama yöntemini uygulama öz yeterlilikleri ile ilgili Türkçe öğretmenleri ile yapılan bir araştırmada, mesleki kıdem yılı düşük öğretmenlerin öz yeterliliklerinin daha yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Maden, 2010). Yaratıcı drama yöntemi ile ilgili yapılan araştırmalarda da mesleki kıdem yılının, öğretmenlerin tutumları üzerinde etkili olmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu sonuçlar, araştırma sonuçları ile paralellik göstermekte ve birbirini desteklemektedir.

- *Sınıf öğretmenlerinin görev yaptığı kurum değişkenine göre, yaratıcı drama yönteminin kullanımına ilişkin tutum puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?*

Sınıf öğretmenlerinin, öğretmen ve öğretme/öğrenmeye etkisi süreci ile öğrenciye etkisi süreci alt faktörlerinden ve ölçeğin genelinden belirlenen tutum düzeyleri incelendiğinde görev yaptığı kurum türüne göre öğretmenlerin tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Sınıf öğretmenlerinin görev yaptığı kurum değişkeni bakımından ölçekten almış oldukları tutum puan ortalamalarının birbirine çok yakın olmasından kaynaklandığı söylenebilir. Bu durum, sınıf öğretmenlerinin görev yaptığı kurum türünün yaratıcı drama yöntemi ile ilgili tutumlarını etkilemediğini göstermektedir.

Yapılan araştırmalar incelendiğinde, öğretmenlerin yaratıcı drama yöntemi ile ilgili tutumlarının, öğretmenlerin çalıştıkları kurum türüne göre farklılaşması bağlamında çalışma yürütülmediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonucun sonraki çalışmalara kaynak olacağı düşünülmektedir.

- *Sınıf öğretmenlerinin eğitim düzeyi değişkenine göre, yaratıcı drama yönteminin kullanımına ilişkin tutum puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?*

Sınıf öğretmenlerinin, öğretmen ve öğretme/öğrenme süreci ile öğrenciye etkisi süreci alt faktörlerinden ve ölçeğin genelinden belirlenen tutum puanları incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin eğitim düzeyi değişkenine göre tutumlarında, anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Sınıf öğretmenlerinin eğitim seviyelerine göre ölçekten almış oldukları tutum puan ortalamalarının birbirine çok yakın olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum, sınıf öğretmenlerinin eğitim düzeylerinin yaratıcı drama yöntemi ile ilgili tutumlarını etkilemediğini göstermektedir.

Sınıf öğretmenleri ile yapılan farklı bir araştırmada öğretmenlerin eğitim düzeylerinin yaratıcı drama yöntemi ile ilgili tutumlarını etkilemediği sonuçlarına ulaşılmıştır (Uzun, 2016). Yapılan başka bir araştırmada öğretmenlerin tutumlarının eğitim düzeylerine göre farklılaşmadığı belirlenmiştir (Okvuran, 2000). Yapılan araştırma sonuçları bağlamında öğretmenlerin yaratıcı drama yöntemi ile ilgili tutumlarının eğitim düzeylerine göre farklılaşmaması araştırma sonuçları ile

paralellik göstermektedir. Literatürdeki bu araştırma sonuçları, yapılan çalışma sonuçlarını destekler niteliktedir.

- *Sınıf öğretmenlerinin okuttuğu sınıf düzeyi değişkenine göre, yaratıcı drama yönteminin kullanımına ilişkin tutum puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?*

Sınıf öğretmenlerinin, öğretmen ve öğretme/öğrenme süreci ile öğrenciye etkisi süreci alt faktörlerinden ve ölçeğin genelinden belirlenen tutum puanları incelendiğinde, sınıf öğretmenlerinin okuttuğu sınıf düzeyi değişkenine göre tutumlarında, anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum, sınıf öğretmenlerinin okuttuğu sınıf düzeyinin yaratıcı drama yöntemi ile ilgili tutumlarını etkilemediğini göstermektedir.

Daha önce yapılan araştırmalar, araştırma sonucu ile paralellik gösterip, birbirini destekler niteliktedir. Yaratıcı drama, örgün ya da yaygın eğitim- öğretim süreci kapsamında bütün yaş grupları ve seviyelerde kullanılabilecek çağdaş bir öğretim yöntemidir (Can ve Gürhan, 2009). Yaratıcı drama için bir mekân ve yaş grubu kriteri yoktur. Çalışmanın gerçekleştirilebileceği bir alan ve bütün yaş düzeyindekiler çalışmaya katılabilir (Adıgüzel, 2010). Farklı bir araştırma sonucuna göre sınıf öğretmenlerinin öğretim yaptıkları farklı sınıf seviyelerine göre tutumlarında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir (Uzun, 2016). Yaratıcı drama, eğitim kademesinde bütün yaş gruplarında uygulanabilen bir öğretim yöntemi olduğu için öğretmenlerin tutumlarında anlamlı farklılık elde edilemediği düşünülmektedir. Bu bağlamda öğretmenlerin tutumları okuttuğu sınıf düzeyine göre farklılaşmamıştır.

- *Sınıf öğretmenlerinin okuttuğu sınıf mevcudu değişkenine göre, yaratıcı drama yönteminin kullanımına ilişkin tutum puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?*

Sınıf öğretmenlerinin, öğretmen ve öğretme/öğrenmeye etkisi ve öğrenciye etkisi süreci alt faktörlerinden ve ölçeğin genelinden almış oldukları toplam tutum puanları arasında, okuttuğu sınıf mevcudu değişkenine göre anlamlı bir farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum, sınıf öğretmenlerinin okuttuğu sınıf mevcudunun yaratıcı drama yöntemi ile ilgili tutumlarını etkilediğini göstermektedir.

Yapılan bir araştırmaya göre, öğretim müfredatının yoğun olmasından, yeterli zamanın olmamasından ve özellikle sınıfların kalabalık olmasından dolayı; öğretmenlerin çağdaş öğretim yöntemleri yerine geleneksel öğretim yöntemlerini ve onu destekleyen bir tekniği tercih ettikleri görülmüştür (Demirkıran ve Saraçoğlu, 2016). Öğretmenler ders için öğretim yöntemi seçerken; öğretim yöntemi ile ilgili yeterliliklerini, zaman, mekân ve maliyet bakımından imkânları, sınıf mevcudunu, öğrenci özelliklerini göz önünde bulundurmaktadırlar. Diğer yandan bir öğretmenin öğretim yöntem ve teknik seçimini etkileyecek pek çok faktör vardır. Bunların en belli başlıları şöyle sıralanabilir: öğretmenin yöntem ve tekniğe olan yatkınlığı, yöntem ve tekniğin kullanılması için gerekli zaman ve fiziksel olanaklar, yöntem ve tekniğin maliyeti, öğrenci grubunun büyüklüğü, konunun içeriği ve özelliği, öğretim sonucunda öğrencide geliştirilmek istenen nitelikler ve öğrenci özellikleri vb. (Küçükahmet, 2017).

Sınıf öğretmenlerinin katıldığı bir araştırmada, yaratıcı drama öğretim yöntemini derslerinde kullanan öğretmenlerin, sınıf mevcudunun uygun olmaması ya da öğrencilerin çalışmalara katılımdaki yetersizlikler gibi sorunlar yaşadıkları görülmüştür (Uzun, 2016). Sınıf öğretmenleri ile yapılan farklı bir çalışmada, öğretmenlerin sınıf mevcudu fazla sınıfları dezavantajlı sınıflar olarak değerlendirdiği sonuçlarına ulaşmıştır (Korkmaz, 2006). Türkçe öğretmenleri ile yapılan bir araştırmada ise katılımcıların büyük çoğunluğunun, drama çalışmalarını kalabalık sınıflarda yapmanın zor olduğunu düşündükleri belirlenmiştir (Maden, 2011). Yapılan bu araştırma sonuçları, çalışma sonucunda elde edilen sonuçlar ile paralellik göstermekte ve birbirini destekler niteliktedir.

- *Sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama eğitimine katılma-katılmama değişkenine göre, yaratıcı drama yönteminin kullanımına ilişkin tutum puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?*

Sınıf öğretmenlerinin, öğretmen ve öğretme/öğrenme süreci ile öğrenciye etkisi süreci alt faktörlerinden ve ölçeğin genelinden belirlenen tutum düzeyleri arasında sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama eğitimine katılıp-katılmama değişkenine göre tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama eğitimine katılıp-katılmama özelliklerinin yaratıcı drama yöntemi ile ilgili tutumlarını etkilediğini göstermektedir.

Yapılan araştırmalar incelendiğinde, yaratıcı drama eğitimlerine katılan öğretmen ve öğretmen adaylarının katılmayanlara göre tutum seviyeleri arasında anlamlı düzeyde farklılık göstermiştir. Literatürdeki araştırma sonuçları ile sınıf öğretmenleri ile yapılan bu çalışma sonuçlarının birbirini destekler nitelikte olduğu görülmüştür. Yapılan bir araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerin %81,1'inin hiçbir eğitim almadığı ve öğretmenlerin drama ile ilgili uygulamalarda kendilerini yetersiz hissettikleri sonuçlarına ulaşılmıştır. Drama eğitimlerine katılıp, drama ile ilgili hizmet içi eğitimi alan öğretmenlerin, bu çalışmalara katılmayan öğretmenlere göre bilgi düzeylerinin ve yeterliliklerinin daha yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir (Yıldırım, 2008). Farklı bir çalışmada, eğitimde drama dersi alanların, almayanlara göre yeterlilik düzeylerinin fazla olduğu tespit edilmiştir (Gürol, 2002). Türkçe öğretmenlerinin katıldığı bir araştırmada, yaratıcı drama eğitimine katılan öğretmenlerin katılmayanlara göre tutum seviyelerinin yüksek düzeyde olduğu görülmüştür (Saylan, 2019).

- *Sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama eğitimi aldığı kurum değişkenine göre, yaratıcı drama yönteminin kullanımına ilişkin tutum puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?*

Sınıf öğretmenlerinin, öğretmen ve öğretme/öğrenmeye etkisi, öğrenciye etkisi süreci alt faktörlerinden ve ölçeğin genelinden belirlenen tutum düzeyleri arasında yaratıcı drama eğitimi aldığı kuruma göre anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bu durum, sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama eğitimi aldığı kurum türünün yaratıcı drama yöntemi ile ilgili tutumlarını etkilemediğini göstermektedir.

Sınıf öğretmenlerinin katıldığı bir araştırmada, öğretmenlerin büyük bölümünün, yaratıcı drama ile ilgili yeterli eğitim almadıkları ya da hiçbir eğitime katılmadıkları belirlenmiştir (Uzuner-Yurt ve Eyüp, 2012). Sınıf öğretmenlerinin katıldığı farklı bir çalışmada, öğretmenlerin büyük çoğunluğunun yaratıcı drama ile ilgili hizmet içi eğitime ya da başka bir kursa katılmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Hizmet içi eğitime katılmayan öğretmenlerin de yöntemin etkisine inanmadıkları, yapılan eğitimi yeterli bulmadıkları tespit edilmiştir (Uzun, 2016). Sınıf öğretmenleri ile yapılan diğer bir araştırmada, sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitim ve kurslar hakkında olumlu düşüncelerinin olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu eğitimlerin belli bir düzende olması ve yürütülmesi gerektiği belirtilmiştir (Erişen, 1998). Okul öncesi öğretmenlerinin katıldığı bir araştırmada ise öğretmenlerin yalnızca %15'inin

yaratıcı drama ile ilgili hizmet içi eğitimlere, seminerlere ya da özel kurslara katıldıkları ve 1-2 haftalık kısa eğitimler aldıkları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin yaratıcı dramaya yönelik ilgi düzeylerinin düşük olduğu görülmüştür (Yönel, 2004). Bu durumun, yaratıcı drama ile ilgili hizmet içi eğitimlerin ve kursların fazla olmamasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Sınıf öğretmenleri için yapılan hizmet içi eğitimlerin yeterli düzeyde olmamasından dolayı öğretmenler yeni ilköğretim programlarına uyum sağlamada zorlanmaktadır (Yaşar vd., 2005). Öğretmenlerin yaratıcı drama ile ilgili farklı eğitim kurslarına katılmamaları ve yetersiz hizmet içi eğitimler gibi nedenler, yaratıcı drama yöntemine uzak kalmalarına ve yetersiz uygulama düzeyine sahip olmalarına sebep olmaktadır (Bertiz, 2011). Sınıf öğretmenlerinin eğitimlere hiç katılmamasından ya da belli bir düzeyde katılım sağlamamasından dolayı bu sonucun ortaya çıktığı düşünülmektedir. Bu bağlamda literatürdeki çalışma sonuçları ile araştırma sonuçları birbirini destekler niteliktedir.

- *Sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama eğitimlerine katılma düzeyleri değişkenine göre, yaratıcı drama yönteminin kullanımına ilişkin tutum puanları arasında anlamlı farklılık var mıdır?*

Sınıf öğretmenlerinin, öğretmen ve öğretme/öğrenmeye etkisi, öğrenciye etkisi süreci alt faktörlerinden ve ölçeğin genelinden belirlenen tutum düzeyleri arasında yaratıcı drama eğitimlerine katılma düzeyine göre anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bu durum, sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama eğitimlerine katılma düzeylerinin yaratıcı drama yöntemi ile ilgili tutumlarını etkilemediğini göstermektedir.

Yapılan bir araştırmada, yaratıcı drama ile ilgili kısa süreli yapılan eğitimlerin öğretmenlerin tutumlarını değiştirmede etkili olmadığı ve uzun süren eğitimler yapılması gerektiği belirtilmiştir. Bir disiplin olarak dramanın genel yapısının ve derslerde öğretim yöntemi olarak kullanımının kısa bir zamanda ifade edilemeyeceği sonuçlarına ulaşılmıştır (Okvuran, 2000). Farklı bir araştırmada ise okul öncesi öğretmeni adaylarının yaratıcı drama eğitimi kur çalışmalarına katılımının öğretmen adaylarının tutumlarına etki etmediği görülmüştür (Yıldırım, 2011). Literatürdeki araştırmalara bakıldığında kur eğitimi almanın ya da diğer eğitimlere katılmanın yaratıcı drama yöntemi ile ilgili öğretmen tutumlarını etkilemediği sonuçlarına

ulaşılmıştır. Literatürdeki bu araştırma sonuçları yapılan araştırma sonuçları ile paralellik göstermekte ve birbirini desteklemektedir.

B. Öneriler

- Öğretmenlerin yaratıcı drama eğitimlerine yeterli düzeyde katılmaları sağlanarak, yaratıcı drama yönteminin eğitim ve öğretimde kullanımı arttırılabilir.
- Milli eğitim bakanlığı ve milli eğitim müdürlüklerince yaratıcı drama ile ilgili ulusal ve yerel hizmet içi eğitimler düzenlenebilir.
- Sınıf mevcutları yüksek olan okullarda, okul müdürlüklerince yaratıcı drama çalışmaları yapılması için uygun fiziksel ortam sağlanabilir.
- Yaratıcı drama eğitim yapılan kurumlar ve hangi düzeyde yaratıcı drama eğitimi verdikleri ile ilgili araştırmalar yapılabilir.
- Üniversitelerde lisans eğitimi alan öğretmen adaylarının aldığı yaratıcı drama eğitimlerinin kapsamı genişletilebilir.
- Farklı branşlardaki öğretmenlerin yaratıcı drama yöntemine yönelik tutumlarının incelendiği araştırmalar yapılabilir.
- Yaratıcı drama yönteminin sınıf mevcudu yüksek sınıflarda uygulamalarına yönelik deneysel çalışmalar yapılabilir.

VI. KAYNAKÇA

KİTAPLAR

- AÇIKGÖZ, K. Ü. (2014). **Aktif Öğrenme**, İzmir, Biliş Yayıncılık, 13. Baskı.
- ADIGÜZEL, H. Ö. (2017). **Eğitimde Yaratıcı Drama**, Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık, 10. Baskı.
- ADIGÜZEL, Ö. (2017). **Eğitimde Yaratıcı Drama**, Ankara, Yapı Kredi Yayınları, 6.Baskı.
- AKÇAY, A. KARDAŞ, M.N. (2019). **Türkçe Dersi Öğretim Programları**, Ankara, Pegem Akademi Yayınları, 1. Baskı.
- AKOĞUZ, M. AKOĞUZ, A. (2013). **Yaratıcı Drama Etkinlikleri**, İstanbul, Final Kültür Sanat Yayınları, 2. Baskı.
- ARAL, N., BARAN, G. BULUT, Ş. ÇİMEN, S. (2000). **Drama**. İstanbul, Ya-Pa Yayın Pazarlama San ve Tic. AŞ.
- ARAL, N., BARAN, G., BULUT, G., ÇİMEN, S. (2000). **Çocuk Gelişimi**. Ankara, YA-PA Yayıncılık.
- ASLAN, N. (2009). **Drama Öğretimi, Drama Liderleri Buluşması ve Ulusal Drama Semineri Kitabı**. Ankara, Oluşum Yayınları, s.25-29.
- AYTAŞ, G. (2008). **Türkçe Öğretiminde Tematik Yaratıcı Drama Etkinlik ve Uygulamaları**, Ankara, Akçağ Yayınları, 1. Baskı.
- BLATNER, A. (2002). **Psiko Dramanın Temelleri**, İstanbul, Sistem Yayıncılık. 1. Baskı. LEUTZ, G. (1985). Psychodrama in Psychiatry. P. Pichot, P. Bemer, R. Wolf, K. Thau, cilt 4, Plenum, s. 245-250.
- BOLDWIN, P. (2009). **School Improvement Through Drama**, Continuum International, London.
- BOZDOĞAN, Z. (2003). **Okulda Rehberlik Etkinlikleri ve Yaratıcı Drama**, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 2. Baskı.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. (2017). **Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı**, Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık, (23. Baskı).

- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. (2019). **Eğitimde Bilimsel Araştırma Yöntemleri**, Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık, 30. Baskı.
- ÇEBİ, A. (1985). **Aktif Öğretim Yöntemlerinden Rol Oynama**. Ankara
- DEMİREL, Ö. (2004). **Eğitimde Program Geliştirme**. Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık, 10. Baskı.
- DEMİREL, Ö. (2004). **Öğretimde Planlama ve Değerlendirme Öğrenme Sanatı**, Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık, 1. Baskı.
- DEMİREL, Ö. (2011). **Öğretim İlke ve Yöntemleri: Öğretme Sanatı**, Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık, 19. Baskı.
- DEMİREL, Ö. (2017). **Öğretim İlke ve Yöntemleri Öğretme Sanatı**, Ankara, Pegem Akademi, 23. Baskı.
- DESAILY, J. (2012). **Creativity in the Primary Classroom**, SAGE, London.
- DİRİM, A. (1998). **Okul Öncesi Eğitiminde Yaratıcı Drama**. Esin Yayınevi, İstanbul.
- ERDOĞAN, T. (2013). **Türkçe Öğretiminde Yaratıcı Drama Uygulamaları**, Ankara, Eğiten Kitap, 2. Baskı.
- FULFORD, J., HUTCHINGS, M., ROSS, A., & SCHMITZ, H. (2001). **İlköğretimde Drama**, Çev. Leyla Küçükahmet, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım.
- GÖMLEKSİZ, M.N. (2019). **Öğretim İlke ve Yöntemleri**, Ankara, Asos Yayınları, 2. Baskı.
- GÖNEN, M. ve DALKILIÇ, N. (1998). **Çocuk Eğitiminde Drama**, İstanbul, Epsilon Yayıncılık.
- GÜNEŞ, F. (2013). **Türkçe Öğretimi Yaklaşımlar ve Modeller**, Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık, 6. Baskı.
- GÜNEŞ, F. (2016). **Öğretim İlke ve Yöntemleri**, Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık, 2. Baskı.
- GÜNEYSU, S. (1991). “YAPA 7. Okul Öncesi Eğitim ve Yaygınlaştırılması Semineri.”, Anadolu Üniversitesi. 25-27 Nisan.
- HESAPÇIOĞLU, M. (2011). **Öğretim İlke ve Yöntemleri Eğitim Programları ve Öğretim**, İstanbul, Nobel Akademi Yayıncılık, 7. Baskı.
- HORNBROOK, D. (1991). **Education in Drama**, Casting the Dramatic Curriculum. Falmer Press, London.

- İÇELLİ, O., POLAT, R., ve SÜLÜN, A. (2008). **Fen Eğitiminde Yaratıcı Drama Desenleri**, Ankara, Maya Akademi.
- İNCEOĞLU, M. (2011). **Tutum Algı İletişim**. Siyasal Kitabevi, Ankara, 6. Baskı
- KAĞITÇIBAŞI, Ç. (2006). **Yeni insan ve insanlar**, İstanbul, Evim Yayın Evi, 10. Baskı.
- KAĞITÇIBAŞI, Ç. (2008). **Dünden Bugüne İnsanlar ve İnsanlar**. İstanbul, Evrim Yayınevi, 1.Baskı.
- KARADAĞ, E. (2005). **Kuramdan Uygulamaya İlköğretimde Drama**, Ankara, Anı Yayıncılık.
- KARASAR, N. (2016). **Bilimsel Araştırma Yöntemi**, Ankara, Nobel Yayın Dağıtım, 23. Baskı.
- KEMERTAŞ, İ. (2001). **Uygulamalı Genel Öğretim Yöntemleri**, İstanbul, Birsen Yayınevi, 1.Baskı.
- KÜÇÜKAHMET, L. (1994). **Öğretim İlke ve Yöntemleri**, Ankara, Gazibüro Kitabevi, 4. Baskı.
- KÜÇÜKAHMET, L. (2017). **Öğretim İlke ve Yöntemleri**. Ankara, Nobel Akademik Yayıncılık, (27. Basım).
- MEB, (2019). **Türkçe Dersi (ilkokul ve ortaokul 1,2,3,4,5,6,7. ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı**, Milli Eğitim Yayınevi, Ankara, s.8-9.
- MEB. (2018). **Türkçe Dersi Öğretim Programı (İlkokul ve ortaokul 1,2,3,4,5,6,7. ve 8. Sınıflar)**. Ankara.
- MORGÜL, M. (1995). **Yaratıcı Drama ile Oynayarak Yaşayarak Öğrenme**, İstanbul, Ya-Pa Yayınları.
- OKVURAN, A. (2010). **Dramanın Öğretimi ve Dramaya Dayalı Öğrenme**, Ö. Adıgüzel (Ed.), Tamer Levent'e Armağan Yaratıcı Drama, (s. 454-476). Ankara: Naturel Yayınları.
- ORAL, B. (2018). **Öğrenme Öğretmede Kuram ve Yaklaşımları**, Ankara, Pegem Akademi, Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık, 4. Baskı.
- ÖNDER, A. (2001). **Yaşayarak Öğrenmek İçin Eğitici Drama Kuramsal Temellerle Uygulama Teknikleri ve Örnekleri**, İstanbul, Epsilon Yayıncılık, 3.Baskı.
- ÖNDER, A. (2016). **Yaşayarak Öğrenme için Eğitici Drama**. Ankara, Nobel Akademi Yayıncılık, 10. Basım.

- ÖZDEN, Y. (2005). **Öğrenme ve Öğretmen**, Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık.
7. Baskı. Yurtluk, M., (2005). **Eğitimde Yeni Yönelimler: Proje Tabanlı Öğrenme**. Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık.
- SAĞLAMÖZ, G. (1990). **Bir Eğitim Yöntemi Olarak Drama**, Ankara, Naturel Yayıncılık, Ankara, 2. Baskı.
- SAN, İ. (1990). **Eğitsel Yaratıcı Drama**, Ankara, Assitej Yayıncılık.
- SAN, İ. (2001). **Eğitim Dramanın Kısa Tarihçesi. Çağdaş Eğitimde Kültür ve Sanat**. Çağdaş Yaşamı Destekleme Yayınları. İstanbul, Sayı 14, s. 81-89.
- SAN, İ. (2003). **Drama Öğretim Bilgisi**, Ankara, Natürel Yayınları.
- SEVER, S. (2008). “**Türkiye Cumhuriyeti’nin Kuruluşunun 100’üncü Yılında Eğitim Kurultayı Cumhuriyetimizin Kuruluş Felsefesinin Öngördüğü Eğitim Bildiri Kitapçığı**”, İnönü Üniversitesi Yayınları, Malatya, s. 435-471.
- TABACHNICK, B. G. & FIDELL, L. S. (2013). **Using Multivariate Statistics**, (sixth ed.). Pearson, Boston.
- TAŞPINAR, M. (2017). **Sosyal Bilimlerde SPSS Uygulamalı Nicel Veri Analizi**, Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık, 1. Baskı.
- TAVŞANCIL, E. (2010). **Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi**, Ankara, Nobel Akademi Yayıncılık, 4. Baskı.
- ÜLGEN, G. (1994). **Eğitim Psikolojisi: Kavramlar, İlkeler, Yöntemler, Kuramlar ve Uygulamalar**. Ankara, Bilim Yayınları, 1. Baskı.
- ÜSTÜNDAĞ, T. (2004). **Yaratıcı Drama Öğretmeninin Günlüğü**, Ankara, Pegem Yayıncılık.
- ÜSTÜNDAĞ, T. (2018). **Yaratıcı Drama Öğretmeninin Günlüğü**, Ankara, Pegem Akademi Yayıncılık, 14. Baskı.
- YALÇIN, A. ve AYTAŞ, G. (2012). **Tiyatro ve Canlandırma Sahne Bilgileri**, Ankara, Akçağ Yayınları, 4.Baskı.
- YAŞAR, C. M. (2011). **İlköğretimde Drama**, AKYOL, K. A. (Ed). **Dramada Uygulama Aşamaları**, İstanbul, Kriter Yayınlar.

MAKALELER

- ACAT, B.M. ve UZUNKOL, D.E. (2010). “Sınıf Öğretmenlerinin İlköğretim Programlarındaki Değerlendirme Sürecine İlişkin Görüşleri”, **Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi**, cilt 9, sayı 31, s.01-27.

- ADALI, O. (1983). “Ana Dil Olarak Türkçe Öğretimi Üzerine”, **Türk Dili Dil Öğretimi Özel Sayısı**, s.31-39.
- ARAL, N. ve BARAN, G. (1997). “Beş-Altı Yaş Grubu Çocuklarda Yaratıcı Drama Eğitiminin Alıcı Dil Gelişimine Etkisi.”, **Okul Öncesi Eğitim Sempozyumu**, Okul Öncesi Eğitimde Yeni Yaklaşımlar, Ankara.
- ARSLAN, M. (2007). “Eğitimde Yapılandırmacı Yaklaşımlar”, **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, cilt 40, sayı 1, s.41-61.
- AYKAÇ, N. ve ULUBEY, Ö. (2008). “Yaratıcı Drama Yöntemi ile Yapılandırmacılık İlişkisinin 2005 MEB. İlköğretim Programlarında Değerlendirilmesi”, **Yaratıcı Drama Dergisi**, Cilt 3, Sayı 6, s. 67-74.
- AYTAŞ, G. (2013). “Eğitim ve Öğretimde Alternatif Bir Yöntem: Yaratıcı Drama”, **Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt 6, sayı 12, s.35-54.
- BALCI, A., COŞKUN, E., ve TAMER, M. (2012). “Cumhuriyet Dönemi Türkçe Dersi Öğretim Programlarının Genel Amaçları Bakımından Değerlendirilmesi”, **Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi**, cilt 1, sayı 1, s.1-13.
- BECERİKLİ, S. (2006). “Örgütlerde Sosyo Drama Kullanımı ve İş Doyumu Düzeyi Arasındaki İlişki: İlkokul Öğretmenleri Üzerinde Bir Araştırma”, **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Sayı 15, s.113-135.
- BELET, Ş. ve YAŞAR, Ş. (2013). “Öğrenme Stratejilerinin Okuduğunu Anlama ve Yazma Becerilerine ile Türkçe Dersine İlişkin Tutumlara Etkisi”, **Eğitimde Kuram ve Uygulama**, Cilt 3, Sayı 1, s. 69-86.
- BERTİZ, H. (2011). “İlköğretim okullarında yaratıcı drama yönteminin kullanılması ve yaygınlaşması sürecinde karşılaşılan engeller ve sorunların müfettişlerin görüşleri ile belirlenmesi”, **Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt, 3, Sayı, 40, s. 34-56.
- BURNARD, P. & WHITE, J. (2008). “Creativity and Performativity: Counterpoints in British and Australian Education”, **British Educational Research Journal**, Cilt 34, Sayı 5, s.667- 682.
- CAN, B. ve CANTÜRK, G. B. (2009). “Yaratıcı Drama Yöntemini Kullanmaya Yönelik Özyeterlilik Ölçeği”, **E-Journal of New Word Sciences Academy**, Cilt 4, Sayı 1, s.34-43.

- ÇELİK TEN, M. ve CAN, N. (2003). “Yönetici, Öğretmen ve Veli Gözüyle İdeal Öğretmen”, **Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Sayı 15, s. 253-267.
- DEMİRKIRAN, Ö. ve SARAÇOĞLU, G. (2016). “Anadolu Lisesi Öğretmenlerinin Derslerde Kullandıkları Öğretim Yöntem ve Tekniklerine İlişkin Görüşleri”, **The Journal of Lingual, Social and Educational Sciences**, Cilt 2, Sayı 1, s. 1-11.
- DUMAN, B. (2004). “İlköğretim Türkçe Programının Etkililiğinin Değerlendirilmesi (Konya ve Muğla örneklerinin karşılaştırılması)”, **Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**, Cilt 2, Sayı 1, ss. 85-108.
- DUMAN, B. (2004). “İlköğretim Türkçe programının etkililiğinin değerlendirilmesi”, (Konya ve Muğla örneklerinin karşılaştırılması), **Türk Eğitim Bilimleri Dergisi**, Cilt2, Sayı1, s.85- 108.
- ERDOĞAN, T. (2011). “Sınıf Öğretmenlerinin Türkçe Dersinde Yaratıcı Drama Yöntemini Kullanma Durumlarının İncelenmesi”, **Yaratıcı Drama Dergisi**, Cilt 6, Sayı 12, ss. 23-38.
- ERİŞEN, Y. (1998). “Öğretmenlere Yönelik Hizmet İçi Eğitim Programları Geliştirmede Eğitim İhtiyacı Belirleme Süreci”, **Milli Eğitim Dergisi**, Sayı 140, s. 39-43.
- GELEN, Y. ve BEYAZIT, N. (2007). “Eski ve Yeni İlköğretim Programları ile İlgili Çeşitli Görüşlerin Karşılaştırılması”, **Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi**, sayı51, s.457-476.
- GENÇ, N. (2003). “Eğitimde Yaratıcı Dramanın Alınlanması”, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**. Sayı 24, ss.196-205.
- GÖNEN, S. ve KOCAKAYA, S. (2006). “Fizik öğretmenlerinin Hizmet İçi Eğitimler Üzerine Görüşlerinin Değerlendirilmesi”, **Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt 19, Sayı 19, ss.37-44.
- GÖZÜTOK, D. AKGÜN, Ö. E., ve KARACCAOĞLU, Ö.C. (2005). “Yeni ilköğretim programlarının uygulanmasına öğretmenlerin hazırlanması”, 14-16 Kasım 2005 Eğitimde Yansımalar: **VIII, Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu Bildiri Kitabı**, Kayseri, s.17-41.

- GÜLBAHAR, B. ve SAYLAN, M. (2019). “Yaratıcı Drama Yönteminin Etkilerine İlişkin Türkçe Öğretmenlerinin Tutumlarının İncelenmesi”. **Eğitim Bilimleri ve Sosyal Bilimler Sempozyumu**. Hacı Bektaş Veli Üniversitesi. 25-27 Haziran 2019.
- KAF, Ö. (2000). “Hayat Bilgisi Dersinde Bazı Sosyal Becerilerin Kazandırılmasında Yaratıcı Drama Yönteminin Etkisi”, **Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı 6, s.173- 184.
- KARA, N., DEMİR, M., K., ARCAGÖK, S., ŞAHİN, Ç. (2018). “Sınıf Öğretmenlerinin Mesleki Gelişimleri Açısından Sınıf Eğitimi Lisans Programının Yeterliliği”, **Turkish Studies Educational Sciences**, Cilt 13, Sayı 13, s. 1061-1082.
- KAVCAR, C. (1990). “Türk Dili Edebiyatı Öğretimi”, **Eskişehir Anadolu Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt 3, Sayı 2, s.261-273.
- KAYABAŞI, Y. (2012). “Öğretmenlerin Öğretim Süresince Kullandıkları Öğretim Yöntem ve Teknikleri ile Bunları Tercih Etme Nedenleri”, **Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Cilt 15, sayı 27, s.45-67.
- KAYIRAN, K.B. (2018). “Sınıf Öğretmenliği Adaylarının Yaratıcı Dramaya İlişkin Algıları ve Tutumları Üzerine Bir Çalışma”, **Bursa Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt 31, Sayı 2, ss. 679-708.
- KORKMAZ, İ. (2006). “Yeni ilköğretim Programının Öğretmenler Tarafından Değerlendirilmesi”, **Ulusal Sınıf Öğretmeni Kongresi**, Ankara, Kök Yayıncılık, 14-16 Nisan 2006, Cilt: 2, s. 249- 260.
- KÖKLÜ, N. (1995). “Tutumların Ölçülmesi ve Likert Tipi Ölçeklerde Kullanılan Seçenekler”, **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**. Cilt 28, Sayı 2, s. 81-93.
- LEVENT, T. (1999). “Drama Kültürü Oluşturmak. Eğitimde Tiyatroda Yaratıcı Drama”, **Çağdaş Drama Derneği Bülteni**, Sayı 2, s.7-9.
- MADEN, S. (2011). “Türkçe Öğretiminde Drama Yönteminin Kullanımıyla İlgili Yaşanan Sorunlar”. **Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt 4, Sayı 6, ss. 107-122.
- NAMDAR, A.O. ve KAYA, Ö.S. (2011). “Öğretmenlerin Yaratıcı Drama Yöntemini Kullanmaya Yönelik Özyeterlilik Algıları ve Tutumları” **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt 34, Sayı 4, ss. 901-914.

- OĞUZHANOĞLU, N.K. ve ÖZDEL, O. (2005). “Yaşlılık, Huzurevi ve Yaşam Yolculukları Bir Psiko Drama Grup Çalışması”, **Türk Psikiyatri Dergisi**, Sayı 16, s.124-132.
- OKVURAN, A. (1994). “Çağdaş İnsanı Yaratmada Yaratıcı Dramanın Önemi Empatik Beceri ve Empatik Eğilim Düzeylerine Etkisi”, **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, cilt 27, sayı 1, s.185-194.
- OKVURAN, A. (2001). “Okul Öncesi Dönemde Yaratıcı Drama”, **Çoluk Çocuk Dergisi**, Sayı 3, ss.22-25.
- ORMANCI, Ü. ve ÖREN ŞAŞMAZ, F. (2010). “Dramanın İlköğretimde Kullanılabilirliğine Yönelik Sınıf Öğretmeni Adaylarının Görüşleri”, Demirci Eğitim Fakültesi Örneği, **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, Cilt 43, sayı 1, s. 165-191.
- ÖMEROĞLU, E. (1992). “Okul Öncesi İşitme Engelli Çocukların Kaynaştırılmasında Yaratıcı Drama Eğitiminin Kullanılması”, **Çağdaş Eğitim Dergisi**, Cilt 175, s.31-33.
- ÖZENÇ, E.G. (2018). “2015 ile 2017 İlkokul Türkçe Öğretim Programının Karşılaştırılmalı Olarak Değerlendirilmesi”, **Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi**, Cilt 4, Sayı 2, ss. 32-50.
- ÖZKAN, N. ve TUĞLUK, M. (2018). “Drama Temelli Matematik Etkinliklerinin 5 Yaş Çocuklarının Temel Bilimsel Süreç Becerilerine Etkisi”, **Turkish Studies Educational Sciences**, Cilt 13, Sayı 11, ss. 1083-1091.
- ÖZTÜRK, A. (2001). “Eğitim-Öğretimde Yeni Bir Yaklaşım.” **Yaratıcı Drama Kurgu Dergisi**, Cilt 18, ss.251-259.
- PINCIOTTI, P. (1993). “Creative Drama and Young Children”, **The Dramatic Learning Connection Art Education Policy Review**, Skin 94, Number 6, s.24-28.
- SAN, İ. (1985). “Yaratıcılık ve Sanat Açısından Tiyatro”, **Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, Cilt 18, Sayı 1, s.99-112.
- SAN, İ. (1990). “Eğitimde Yaratıcı Drama”, **Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, Cilt, 23 Sayı, 2 s.573-582.
- SAN, İ. (1991). “Yaratıcı Drama, Eğitsel Boyutları”, **1. İzmir Eğitim Kongresi**, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi, s. 558-564, 25-27 Kasım.

- SAN, İ. (1996). “Yaratıcılığı Geliştiren Bir Yöntem ve Yaratıcı Bireyi Yetiştiren Bir Disiplin: Eğitsel Yaratıcı Drama”, **Yeni Türkiye Dergisi**, Sayı 2, ss 148-160.
- SARI, M. ve H., ALTUN, Y. (2015). “Göreve Yeni Başlayan Sınıf Öğretmenlerinin Karşılaştıkları Sorunlar”, **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt 30, Sayı 1, s. 213-226.
- SEVER, S. (2006). “Türkçe Öğretiminin Çözölemeyen Sorunları”, **Varlık Aylık Edebiyat ve Kültür Dergisi**, Cilt 1189, Sayı 10, ss. 8-16.
- TEKİN, B.M. (2014). “Yaratıcılık, Kişilik ve Sanatsal Yaratma Üzerine”, **Erciyes Sanat Dergisi**, Sayı 1, ss.20-30.
- TİMUR, B. ve İMER, N. (2012). “Fen ve Teknoloji Öğretmenlerinin Derste Kullandıkları Öğretim Yöntem ve Tekniklerinin İncelenmesi”, **5. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi**. http://kongre.nigde.edu.tr/xufbmek/dosyalar/tam_metin/pdf/, Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Niğde. (Erişim Tarihi: 15.02.2016).
- TULUK, N. (2004). “Yaratıcı Drama.”, **Pivolka**. Cilt 3, Sayı 12, ss.10-12.
- TUNCER, M. (2009). “Proje Tabanlı Öğrenme ile Problem Tabanlı Öğrenmenin Fark ve Benzerlikleri”, **e-Journal of New World Sciences Academy**, Cilt 4, Sayı 2, s. 395-409.
- UZUNER-YURT, S. ve EYÜP, B. (2012). “Sınıf Öğretmenlerinin Öğrenme Öğretme Sürecinde Drama Etkinlikleri Yer Verme Durumlarının İncelenmesi”, **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı 34.
- ÜNAL, F.T. ve KÖSE, M. (2014). “Türkçe Dersine Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirilmesi: Bir Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması”, **Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, Cilt 3, Sayı 2, s. 233249.
- ÜSTÜNDAĞ, T. (1998). “Yaratıcı Drama Eğitim Programının Öğeleri”, **Eğitim ve Bilim Education and Science**, Cilt 22, sayı 107, s.28-35.
- ÜSTÜNDAĞ, T. (1998). Yaratıcı Drama Eğitim Programının Öğeleri, **Eğitim ve Bilim**, Cilt 22, Sayı 107, s.28-35.

- YAŞAR, Ş., GÜLTEKİN, M., TÜRKKAN, B., YILDIZ, N., ve GİRMEN, P. (2005). “Yeni ilköğretim Programlarının Uygulanmasına ilişkin Sınıf Öğretmenlerinin Hazırbulunuşluk Düzeylerinin ve Öğretim Gereksinimlerinin Belirlenmesi”, **Eğitimde Yansımalar VIII: Yeni ilköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu**, Ankara: Teknik Eğitim Araştırma Geliştirme Vakfı Yayınları, Ankara, 2005, s. 51-63.
- YEŞİL, R. (2004). “Demokrasi Eğitiminde Tartışmanın Yeri ve Önündeki Engeller”, **Uluslararası Demokrasi Eğitimi Sempozyumu**. On sekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Çanakkale, 20-21 Mayıs.
- YILDIRIM, M. ve ERDOĞAN, T. (2016). “Yaratıcı Drama Yönteminin İlkokul İkinci Sınıf Öğrencilerinin Türkçe Dersine İlişkin Tutumlarına Etkisi”, **Yaratıcı Drama Dergisi**, Cilt 11, Sayı 1, s. 71-88.
- YILMAZ, M. (2008). “Türkçede Okuduğunu Anlama Becerilerini Geliştirme Yolları”, **Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**. Cilt 5, Sayı 9.
- YİĞİT, N. ve ALTUN, T. (2011). “Bir Hizmetiçi Eğitim Kursunun Etkililiği: Öğretim Yöntem ve Teknikleri”, **Milli Eğitim Dergisi**, 189, s.117-130.

TEZLER

- ARPAĞ, M. (2018). Yaratıcı Drama Yöntemi ile Kelime Hazinesini Geliştirme. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- ASLAN, G. (2014). “Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Drama Yöntemini Kullanmaya Yönelik Öz Yeterlilik Algılarının İncelenmesi”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Niğde Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Niğde.
- BERTİZ, H. (2005). “Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutumları ve Öyküleme Çalışmalarına İlişkin Görüşleri”, (Yüksek Lisans Tezi), Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Bolu.
- CANTÜRK-GÜNHAN, B. (2006). “İlköğretim 2. Kademedeki Matematik Dersinde Probleme Dayalı Öğrenmenin Uygulanabilirliği Üzerine Bir Araştırma”, (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

- DEMİR, S. (2012). “Eğitim Fakülteleri Programı Kapsamında Yer Alan Öğretmenlik Meslek Bilgisi Derslerinden, “Öğretim İlke ve Yöntemleri” Dersinin Değerlendirilmesi”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.
- FENLİ, A. (2010). “Sınıf Öğretmeni Adaylarının Yaratıcı Drama Dersine Yönelik Tutumları (Makü Örneği)”, (Yüksek Lisans Tezi), Mehmet Akif Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı, Burdur.
- GÜNEY, S. (2009). “Drama Tekniklerinin İlköğretim 4. ve 5. Sınıflarda Kullanımı (Dede Korkut Hikâyeleri Örneği)”, (Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi, Erzurum.
- GÜROL, A. (2002). “Okul Öncesi Eğitim Öğretmenleri ile Öğretmen Adaylarının Eğitiminde Dramaya İlişkin Kendilerini Yeterli Bulma Düzeylerinin Belirlenmesi”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.
- GÜVEN, G. (2001). “Okul Öncesi Eğitimde Drama Liderlerinin Anaokulu Öğretmenlerinin ve Anne-Babaların Eğitimde Drama Çalışmaları Hakkındaki Görüşleri”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.
- KARA, Ö.T. (2010). “Dramayla Öykü Oluşturma Yönteminin İlköğretim İkinci Kademe Türkçe Öğretimine Etkisi.”, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- MADEN, S. (2010). “İlköğretim 6. Sınıf Türkçe Dersinde Drama Yönteminin Temel Dil Becerilerinin Kazanımına Etkisi”, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- OKVURAN, A. (2000). “Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutumlar”, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- ÖZLÜ, Ö. (2001). Ortaöğretim Öğrencilerinin Matematiğe Karşı Tutumları. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İstanbul.
- ÖZTÜRK, Ö. (2017). “İlkokul 3. Sınıf Türkçe Dersinde Yaratıcı Drama Yönteminin Konuşma Becerilerini Geliştirmeye Etkisi”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bartın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Sınıf Öğretmenliği Bilim Dalı, Bartın, 2017.

- SAYLAN, M. (2019). “Yaratıcı Drama Yönteminin Etkilerine İlişkin Türkçe Öğretmenlerinin Tutumlarının İncelenmesi”, (Yüksel Lisans Tezi), Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anabilim Dalı. Kırşehir.
- TUTUMAN, O.Y. (2011). “Türkçe Öğretmenlerinin Yaratıcı Drama Uygulama Yeterlilikleri”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- UZUN, A. (2016). “Sınıf Öğretmenlerinin Yaratıcı Drama Yöntemine Yönelik Tutum ve Özyeterlilikleri ile Hayat Bilgisi Dersinde Kullanımına İlişkin Görüşleri”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kırşehir.
- VAROL, G. (2007). “Özel Öğretim Yöntemleri ve Özel Öğretim Yöntemlerinin Görsel Sanatlar Dersinde Uygulanması”, (Yüksek Lisans Tezi), Beykent Üniversitesi, ss.15.
- YILDIRIM, N. (2008). “İlköğretim Birinci Kademe Sınıf Öğretmenlerinin Yaratıcı Drama Yöntemine İlişkin Yeterlilik ve Uygulama Düzeylerinin Belirlenmesi”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elâzığ.
- YILDIRIM, Y. (2011). “Okul Öncesi Eğitimi Öğretmen Adaylarının Yaratıcı Drama Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- YÖNEL, A. (2004). “Okul Eğitim Öğretmenlerinin Yaratıcı Dramaya Yönelik Tutumlarının İncelenmesi”, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya.

EKLER

EK 1. Sosyo-Demografik Özellikler Formu

Değerli Katılımcı,

Değerli Katılımcı, bu form, sınıf öğretmenlerinin yaratıcı drama yönteminin etkisine yönelik düşüncelerini tespit etmeyi amaçlayan bir tez çalışması için hazırlanmıştır. Elde edilen veriler araştırma kapsamı dışında başka bir amaç için kullanılmayacak ve kimseyle paylaşılmayacaktır. Ölçeğin 1. bölümünde sosyo-demografik özellikler ile ilgili sorular bulunmaktadır, 2. ve 3. bölümünde ise yaratıcı drama yönteminin etkisine ilişkin tutumlarınıza yönelik sorular bulunmaktadır. Araştırmadaki elde edilen sonuçların geçerliliği, sizin bu ankete içten ve gerçek yanıtlar vermenize bağlıdır. Bu nedenle lütfen soruları eksiksiz doldurunuz ve sizin görüşlerinizi en iyi yansıtan seçeneği işaretleyiniz. Yardımlarınız ve ayırdığınız zaman için çok teşekkür ederim.

Mehmet Ali AKKALE

İstanbul Aydın Üniversitesi

Aşağıdaki maddelerde durumunuza uygun seçeneğin yanındaki parantezin içine (x) işareti koyunuz ya da uygun gördüğünüz açıklamayı yazınız.

1. Cinsiyet

☐ Kadın

☐ Erkek

2. Yaş

☐ 20-30

☐ 31-40

☐ 41-50

☐ 51-60

☐ 61 ve üzeri

3. Meslekî Kıdem Yılı

- ☐ 1-5 Yıl
- ☐ 6-10 Yıl
- ☐ 11-15 Yıl
- ☐ 16-20 Yıl ve Üzeri

4.Görev Yaptığı Kurum

- ☐ Devlet okulu
- ☐ Özel okul

5. Eğitim Düzeyi

- ☐ Lisans
- ☐ Yüksek Lisans
- ☐ Doktora

6. Şu Anda Okuttuğunuz Sınıf Düzeyi

- ☐ 1. Sınıf
- ☐ 2. Sınıf
- ☐ 3. Sınıf
- ☐ 4. Sınıf

7. Sınıf Mevcudu

- ☐ 0-10 öğrenci
- ☐ 11-20 öğrenci
- ☐ 21-30 öğrenci
- ☐ 31-40 öğrenci
- ☐ 41 ve üzeri

8. Yaratıcı Drama Eğitimi Aldınız mı?

- ☐ Evet
- ☐ Hayır

9. Yaratıcı Drama Eğitimi Aldığınız Kurum.

- ☐ Seminer, konferans, panel vb.
- ☐ Hizmet içi eğitim
- ☐ Halk eğitim merkezi
- ☐ Özel Kurumlar
- ☐ Diğer Eğitim Kurumları

10. Yaratıcı Drama Eğitimi Alma Düzeyiniz

☐ Kur Çalışmaları ile

☐ Diğer Çalışmalar

EK 2. Yaratıcı Drama Yönteminin Etkisine İlişkin Tutum Ölçeği

Değerli Katılımcı,

Aşağıda yaratıcı drama yöntemi ile ilgili; öğretmen ve öğretme/öğrenme süreci ve öğrenciye etkisi süreci olmak üzere 28 madde bulunmaktadır. Bu cümlelerin karşısında “Kesinlikle katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kararsızım”, “Katılıyorum”, “Kesinlikle Katılıyorum” ifadeleri yer almaktadır. Cümleleri lütfen dikkatlice okuyunuz ve seçeneklerden kendinize en uygun olanı (x) ile işaretleyiniz.

Yaratıcı Drama Yönteminin Etkisine İlişkin Tutum Ölçeği						
Madde No		Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
	Öğretmen ve Öğretme/Öğrenme Süreci					
1	Yaratıcı drama yöntemiyle işlediğim derslerden zevk alıyorum					
2	Yaratıcı drama yöntemiyle ders işlemenin olumlu bir sınıf iklimi sağladığı kanaatindeyim					
3	Yaratıcı drama yönteminin öğrencilerle iletişimimi geliştirdiğine inanıyorum					
4	Yaratıcı drama yöntemini kullanmanın mesleki anlamda beni geliştirdiğine inanıyorum					
5	Yaratıcı drama yönteminin zaman kaybı olduğunu düşünüyorum					
6	Yaratıcı drama yöntemini uygularken öğrencileri daha iyi tanıdığımı düşünüyorum					
7	Yaratıcı drama yönteminin dersin amaçlarına uygun olduğunu düşünüyorum					
8	Yaratıcı drama yönteminin derse katılımı arttırdığını düşünüyorum					
9	Yaratıcı drama yönteminin dersin içeriğini daha iyi kavranmasını sağladığını düşünüyorum					
10	Yaratıcı drama yönteminin öğretme öğrenme sürecine olumlu etkisi olduğunu düşünüyorum					
11	Yaratıcı drama yönteminin yaparak yaşayarak kalıcı bir öğrenme sağladığını düşünüyorum					
12	Yaratıcı drama yöntemiyle işlenen derse öğrencilerin seyerek katıldığını düşünüyorum					

	ÖĞRENCİ					
13	Yaratıcı drama yönteminin öğrencileri gerçek hayata hazırladığı kanaatindeyim					
14	Yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin problem çözme becerilerini geliştirdiğini düşünüyorum					
15	Yaratıcı drama yönteminin işbirliği yapabilme becerisi kazandırdığı kanaatindeyim					
16	Yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin sosyal sorumluluk bilincini geliştirdiğine inanıyorum					
17	Yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin estetik duygularını geliştirdiğini düşünüyorum					
18	Yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin yaratıcılıklarını geliştirdiğine inanıyorum					
19	Yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin liderlik duygusunu geliştirdiği kanaatindeyim					
20	Yaratıcı drama yönteminin öğrencilere eleştirel bakış açısı kazandırdığını düşünüyorum					
21	Yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin empati kurma becerisini geliştirdiğini düşünüyorum					
22	Yaratıcı drama yönteminin sosyalleştirdiğine inanıyorum					
23	Yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin kurgusal düşünme yapılarını geliştirdiğine inanıyorum					
24	Yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin birbirlerine karşı güven duygularını geliştirdiğine inanıyorum					
25	Yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin birbirlerini daha iyi tanımalarına fırsat verdiği kanaatindeyim					
26	Yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin demokratik kültür bilincini geliştirdiği kanaatindeyim					
27	Yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin beden dilini etkili kullanmalarını sağladığına inanıyorum					
28	Yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin sözlü iletişim becerilerini geliştirdiğini düşünüyorum					

EK 3. Ölçek Kullanım İzni

EK 4. Etik Kurul İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 30.12.2020-4697

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : E-88083623-020-4697
Konu : Etik Onayı Hk.

30.12.2020

Sayın Mehmet Ali AKKALE

Tez çalışmanızda kullanmak üzere yapmayı talep ettiğiniz anketiniz İstanbul Aydın Üniversitesi Etik Komisyonu'nun 22.12.2020 tarihli ve 2020/11 sayılı kararıyla uygun bulunmuştur. Bilgilerinize rica ederim.

Dr.Öğr.Üyesi Alper FİDAN
Müdür Yardımcısı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : *BE6L3H6AU* Pin Kodu : 22902

Belge Takip Adresi :
<https://evrakdogrula.aydin.edu.tr/enVision.Dogrula/BelgeDogrulama.aspx?>

Adres : Beşyol Mah. İnönü Cad. No:38 Sefaköy , 34295 Küçükçekmece / İSTANBUL
Telefon : 444 1 428
Web : <http://www.aydin.edu.tr/>
Kep Adresi : iau.yazisleri@iau.hs03.kep.tr

Bilgi için : Tuğba SÜNNETÇİ
Unvanı : Yazı İşleri Uzmanı
Tel No : 31002

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı-Soyadı : Mehmet Ali AKKALE

Öğrenim Durumu

Lisans: Celal Bayar Üniversitesi, Demirci Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği

Mesleki Deneyim

MEB Sınıf Öğretmenliği 2011-(Halen)

Yayınlar

- **TEZDEN TÜRETİLEN SUNUM Akkale, M. A. ve Özalp, D. (2021).** Türkçe Dersinde Yaratıcı Drama Yönteminin Kullanılmasının Etkisine İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Tutumlarının İncelenmesi, Black Sea Summit 6th International Social Sciences Congress, Junu 5-6 2021, SİNOP

